

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

Ενώπιον: Ντ. Βαρωσιώτου, Θανατικού Ανακριτή

Θανατική Ανάκριση: 104/05

Αναφορικά με το θάνατο του Αθανάσιου Νικολάου

Ημερομηνία: 10 Μαΐου 2024

Εμφανίσεις:

Για τον Γενικό Εισαγγελέα: κα Ξ. Ξενοφώντος

Για την οικογένεια του αποβιώσαντος: κα Λ. Καριόλου και κα Α. Δήμα

Πατέρας, μητέρα αποβιώσαντος (Χαράλαμπος και Ανδριάνα Νικολάου) και αδέρφια αποβιώσαντος: παρόντες

ΠΟΡΙΣΜΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις θανατικές ανακρίσεις το έργο του Θανατικού Ανακριτή ορίζεται και περιορίζεται με σαφήνεια στον Περί Θανατικών Ανακριτών Νόμο (Κεφ. 153) και αφορά στη διακρίβωση των ακόλουθων στοιχείων: πού, πότε και πώς απεβίωσε το πρόσωπο που αφορά η θανατική ανάκριση. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις που επιθυμεί να συμμετάσχει η οικογένεια, αυτό που συνήθως γίνεται στις διαδικασίες θανατικής ανάκρισης είναι να παρουσιάζει η αστυνομία εκ μέρους του Γενικού Εισαγγελέα το φάκελο της υπόθεσης ενώπιον του Δικαστηρίου στον οποίο περιλαμβάνονται οι εκθέσεις των εμπειρογνομόνων, οι οποίοι διενήργησαν τη νενομισμένη αυτοψία, νεκροτομή και νεκροψία ή και άλλων ειδημόνων οι οποίοι μετείχαν στην ανίχνευση των αιτιών θανάτου. Ο Θανατικός Ανακριτής κατά κανόνα στηριζόμενος στις αδιαμφισβήτητες αυτές εκθέσεις καθώς επίσης και σε άλλα στοιχεία που ενδεχομένως βοηθούν στη διακρίβωση των αιτιών θανάτου, εκδίδει το πόρισμα του.

Δεν συνέβη όμως κάτι τέτοιο στην υπό εξέταση υπόθεση.

Η παρούσα θανατική ανάκριση αφορά το θάνατο ενός νέου στρατιώτη ηλικίας 26 ετών. Η οικογένεια του αποβιώσαντος αμφισβήτησε από την πρώτη στιγμή έντονα την εκδοχή της αστυνομίας ότι ο στρατιώτης αυτοκτόνησε. Αντίθετα υποστήριξαν ότι αυτός δολοφονήθηκε και πως οι αρχές της Δημοκρατίας αρνήθηκαν να προβούν στις πρέπουσες και ενδεδειγμένες ενέργειες για ανίχνευση του εγκλήματος και σύλληψη των δραστών.

Η διεξαγωγή της παρούσας θανατικής ανάκρισης ήταν επίπονη και μακροσκελής. Ουσιαστικά η διαδικασία εξελίχθηκε σε έντονη αντιδικία. Η επισήμανση μου αυτή αναφορικά με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε θα γίνεται σταδιακά έκδηλη στο κείμενο της απόφασης. Η φύση της υπόθεσης, τα ιδιάζοντα γεγονότα και ιδιαίτερα η διαφωνία ως προς τα αίτια θανάτου δημιούργησε κατά τη διάρκεια της ακρόασης εντάσεις και αντεγκλήσεις. Όμως η διαδικασία δεν εξετράπη από τις θεμελιώδεις αρχές που ορίζουν την πορεία της. Σε αυτή τη διαδικασία το Δικαστήριο είχε πάντοτε ως οδηγό του τις πρόνοιες του νόμου και τις νομολογιακές αρχές ως προς το εύρος των αρμοδιοτήτων του Θανατικού Ανακριτή.

Είναι όμως κατά τη γνώμη μου δίκαιο να παραθέσω με λεπτομέρεια τα γεγονότα της υπόθεσης σε συνδυασμό με τη δικαστική πορεία για να υπάρχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της πρωτοφανούς αυτής ιστορίας.

Στο κείμενο της απόφασης ανάλογα με το θέμα στο οποίο αφορά δίδεται τίτλος. Και τούτο για να είναι η ανάγνωση του κειμένου πιο ευχερής. Καταθέσεις που λήφθηκαν από την αστυνομία ή ποινικούς ανακριτές και κατατέθηκαν ενώπιον μου ως τεκμήρια από την Εισαγγελία, θα τυγχάνουν σχολιασμού σε διάφορες ενότητες του πορίσματος ανάλογα με τη σχετικότητα τους.

II. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΘΑΝΟΝΤΑΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΥΣΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΘΑΝΑΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΤΩΜΑΤΟΣ

Ο Θανάσης Νικολάου (στο εφεξής καλούμενος «Θανάσης») γεννήθηκε στις 23/02/1979 στη Μελβούρνη της Αυστραλίας. Σπούδασε Αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο της προαναφερόμενης πόλης. Αφού ολοκλήρωσε τη φοίτηση του, ήρθε στην Κύπρο το 2003 μαζί με τους Κύπριους γονείς του (Χαράλαμπο και Ανδριάνα Νικολάου) και τα τρία αδέρφια του (Νίκο, Ανδρέα και Παρθενόπη Νικολάου).

Με τον επαναπατρισμό της οικογένειας στην Κύπρο, ο Θανάσης επειδή ήταν βαθιά θρησκευόμενος, έγινε μέλος του Τομέα Νεολαίας του Ορθόδοξου Πνευματικού Κέντρου Λεμεσού και της Νεολαίας του Αγίου Φανουρίου που ασχολείται με θέματα πνευματικής ανάπτυξης, επιστημονικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά. Ο Θανάσης συνήθιζε να κοινωνεί κάθε Κυριακή, εξομολογείτο, αρθρογραφούσε στο νεανικό περιοδικό «Νεοσκοπήσεις» και μετείχε σε εκδηλώσεις της νεολαίας του Ορθόδοξου Πνευματικού Κέντρου Λεμεσού. (Δες Τεκμήρια 2 και 3 - (τεκμήριο 2 στην 1^η θανατική ανάκριση και τεκμήριο 17 στην 2^η θανατική ανάκριση) - κατάθεση ημερομηνίας 11/10/2005, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 55 - κατάθεση ημερομηνίας 01/07/2011, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 38 – κατάθεση ημερομηνίας 06/07/2011, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - καταθέσεις ημερομηνιών 01/10/2005 και 30/07/2011, Τεκμήριο 2 (τεκμήριο 15 στην 1^η θανατικής ανάκρισης) - κατάθεση ημερομηνίας 07/06/2006, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 46 - κατάθεση ημερομηνίας 13/07/2011, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 62 - κατάθεση ημερομηνίας 20/04/2012, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 35 - κατάθεση ημερομηνίας 21/07/2011, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 84).

Άρχισε να εργάζεται προσωρινά σε αρχιτεκτονικό γραφείο και ετοιμαζόταν να ανοίξει το δικό του αμέσως μετά τη λήξη της θητείας του στην Εθνική Φρουρά. (Δες Τεκμήριο 2 - (τεκμήριο 2 στον φάκελο 1^{ης} θανατικής ανάκρισης) - κατάθεση ημερομηνίας 11/10/2005, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 45 - κατάθεση ημερομηνίας 06/09/2011, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 38 – κατάθεση ημερομηνίας 06/07/2011). Ο αδελφός του Θανάση, Ανδρέας Νικολάου, σε κατάθεση του στην αστυνομία ανέφερε τα εξής: «Εγώ που ήμουν πολύ κοντά στον αδελφό μου Αθανάσιο σε όλη μου τη ζωή μέχρι να τον χάσουμε, δεν πιστεύω ότι υπάρχει η ελάχιστη πιθανότητα να έθεσε μόνος του τέρμα στη ζωή του. Ούτε καν σαν σκέψη να πέρναγε από το μυαλό του. Ο αδελφός μου είχε όνειρα για τη ζωή και ήρθε στην Κύπρο για να ανοίξει τη δική του δουλειά ως αρχιτέκτονας». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων

αριθμός 37 - κατάθεση ημερομηνίας 13/07/2011). Η θεία του Θανάση, Μυριάνθη Χριστοφή, σε κατάθεση της είπε πως βρέθηκε με τον Θανάση σε οικογενειακό τραπέζι 10-15 μέρες πριν από το θάνατο του και αυτός της εξέφρασε « τις σκέψεις του για το μέλλον» και «έδειχνε να είχε μεγάλο ενδιαφέρον να ξεκινήσει μια νέα ζωή μετά τη θητεία του». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 35 - κατάθεση ημερομηνίας 21/07/2011).

Ο Θανάσης κατετάγη στην Εθνική Φρουρά στις 12/07/2005 για να κάνει τη θητεία του για περίοδο 6 μηνών. Αρχικά κατετάγη στο ΚΕΝ Λεμεσού και κατά τη διάρκεια της θητείας του ήταν ευχαριστημένος. Όταν όμως μεταφέρθηκε στο Λόχο Στρατηγείου στο στρατόπεδο Ευμένιου Παναγιώτου των Πολεμιδιών, εξέφρασε στη μητέρα του παράπονα για τις συνθήκες που επικρατούσαν και τη συμπεριφορά των άλλων στρατιωτών. Στο Λόχο Στρατηγείου όπου υπηρετούσε υπήρχαν συνολικά 30 στρατιώτες. «Δυστυχώς έπεσα στη χειρότερη μονάδα», «οι στρατιώτες εκεί είναι μεγάλα παλιόπαιδα και κάνουν ότι θέλουν χωρίς να υπολογίζουν τους ανώτερους τους», ήταν μερικές από τις φράσεις που χρησιμοποιούσε για να περιγράψει την επικρατούσα κατάσταση στους δικούς του. Η μητέρα του αρχικά τον συμβούλευσε να κάνει υπομονή, να μην τους δίνει σημασία και να τους αγνοεί. Τα παράπονα όμως του Θανάση συνεχίζονταν. Τα εξέφρασε δε και στον ευρύτερο οικογενειακό του κύκλο. Επειδή αυτή η κατάσταση συνεχιζόταν, η μητέρα του τον παρότρυνε να κάνει παράπονο στον Διοικητή. Ο ίδιος όμως φοβόταν. Της έλεγε ότι οι στρατιώτες και ο Διοικητής «είναι όλοι το ίδιο» και πίστευε ότι δεν θα τον βοηθούσε κανείς. Όταν του πρότεινε να μιλήσει η ίδια στον Διοικητή, αυτός την απέτρεψε λέγοντας της τα εξής: «Είναι τέτοιοι που μπορεί να σου κάμουν και κακό», «θα με κόψουν έξω από το στρατόπεδο και θα με κάνουν άχρηστο». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - καταθέσεις ημερομηνιών 01/10/2005, 16/02/2006, 18/05/2006, 30/07/2011, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 39 - κατάθεση ημερομηνίας 13/07/2011, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 38 - κατάθεση ημερομηνίας 06/07/2011).

Ο Θανάσης εξέφρασε παράπονα αναφορικά με τον τρόπο που του συμπεριφέρονταν οι συνστρατιώτες του και στον Αρχιμανδρίτη Επιφάνιο Ευθυβούλου της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού και Εφημέριο στον Ιερό Ναό Αγίου Φανουρίου. Όπως ο Αρχιμανδρίτης αναφέρει σε κατάθεση του στην αστυνομία, το μόνο πράγμα που στενοχωρούσε τον Θανάση ήταν οι «δυσβάστακτες» συνθήκες που επικρατούσαν στο στρατόπεδο που δεν ήταν «καθόλου υποφερτές» και «τον αναστάτωναν καθημερινά». Συνεχίζοντας, ο Αρχιμανδρίτης ανέφερε πως ο Θανάσης του είπε ότι ορισμένοι συνστρατιώτες του έκαναν χρήση ναρκωτικών, τον έβριζαν καθημερινά με χίλια δυο επίθετα αναίσχυντα και ανήθικα, τον κτυπούσαν και

ασκούσαν σε αυτόν διάφορα είδη βιαιότητας και εξευτελισμού, κάνοντας την παραμονή του στο στρατόπεδο απαραμύθητη. Ανέφερε επίσης πως ο ίδιος τον παρότρυνε να μιλήσει στον Διοικητή του αλλά ο Θανάσης φοβόταν να το πράξει αυτό «μήπως και υπάρξουν αντίποινα» από τους συνστρατιώτες του. Προσθέτοντας, είπε ότι δεν υπήρχε περίπτωση ο Θανάσης να έθετε τέρμα στη ζωή του καθώς δεν υπόβοσκε καμία αιτία, ήταν εύχαρις, ενέπνεε άλλους νέους και ήταν βαθιά θρησκευόμενος. (Δες Τεκμήρια 2 και 3 - (τεκμήριο 2 στην 1^η θανατική ανάκριση και τεκμήριο 17 στην 2^η θανατική ανάκριση) - κατάθεση ημερομηνίας 11/10/2005, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 55 – κατάθεση ημερομηνίας 01/07/2011).

Παράπονα σε σχέση με τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε με τους άλλους στρατιώτες, εξέφρασε και στο Λοχαγό του Τμήματος Επιστράτευσης όπου ήταν και ο ίδιος τοποθετημένος. Σύμφωνα με καταθέσεις του Λοχαγού που έδωσε στην αστυνομία, ο Θανάσης του ανέφερε ότι οι σχέσεις του με τους άλλους στρατιώτες δεν ήταν αρμονικές και γι' αυτό το λόγο δεν περνούσε καλά. Ειδικότερα, είπε ότι είδε τον Θανάση τρεις φορές αναστατωμένο. Ένα πρωινό είδε τον Θανάση να κλαίει, ο οποίος του είπε ότι τσακώθηκε με συνστρατιώτες του και δεν τον άφηναν να κοιμηθεί το βράδυ. Δεν του ανέφερε ωστόσο συγκεκριμένα ονόματα στρατιωτών. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 107 – καταθέσεις ημερομηνιών 10/10/2005, 05/05/2006, 19/04/2012, 17/07/2015).

Ο οικογενειακός, επαγγελματικός και κοινωνικός περίγυρος του Θανάση αλλά ακόμη και συνστρατιώτες του τον χαρακτήριζαν ως ένα ώριμο και συγκροτημένο νέο ακέραιου χαρακτήρα, χαμηλών τόνων, φιλήσυχο, ήρεμο και ευπροσήγορο με «ήθος ασυνήθιστο για νέο της εποχής» του. Συμμετείχε ενεργά σε εκδηλώσεις φιλανθρωπικής φύσεως και χορωδίες. Όλοι αναφέρουν ότι ήταν εργατικός, πειθαρχημένος, τυπικός και συνεπής. (Δες Τεκμήρια 2 και 3 - (τεκμήριο 2 στην 1^η θανατική ανάκριση και τεκμήριο 17 στην 2^η θανατική ανάκριση) - κατάθεση ημερομηνίας 11/10/2005, Τεκμήριο 2 (Τεκμήριο 15 στη 1^η θανατική ανάκριση) - κατάθεση ημερομηνίας 07/06/2006, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 45 – κατάθεση ημερομηνίας 06/09/2011, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 69 – κατάθεση ημερομηνίας 23/07/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 97 – καταθέσεις ημερομηνιών 19/07/2012 και 27/09/2016, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 38 – κατάθεση ημερομηνίας 06/07/2011, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 60 – κατάθεση ημερομηνίας 21/09/2012, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 17 – κατάθεση ημερομηνίας 21/10/2022, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 109 – κατάθεση ημερομηνίας 28/06/2006).

Από άλλους στρατιώτες και αξιωματικοί του Λόχου Στρατηγείου, ο Θανάσης χαρακτηρίζεται εσωστρεφής, κλειστός χαρακτήρας, απόμακρος, απομονωμένος που δεν συναναστρεφόταν με τους υπόλοιπους στρατιώτες λόγω διαφοράς ηλικίας και διαφορετικής κουλτούρας επειδή αυτός είχε μεγαλώσει στην Αυστραλία. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 78 – κατάθεση ημερομηνίας 10/10/2005, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 74 – κατάθεση ημερομηνίας 19/05/2006, Τεκμήριο 2 (τεκμήριο 8 στην 1^η θανατική ανάκριση) – κατάθεση ημερομηνίας 10/10/2005, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 77 – κατάθεση ημερομηνίας 18/07/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 104 – κατάθεση ημερομηνίας 25/07/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 98 – καταθέσεις ημερομηνιών 27/07/2012 και 27/09/2016, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 82 και 108 – κατάθεση ημερομηνίας 07/10/2005, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 107 – κατάθεση ημερομηνίας 10/10/2005, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 64 – κατάθεση ημερομηνίας 16/07/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 63 – κατάθεση ημερομηνίας 13/07/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 60 – κατάθεση ημερομηνίας 21/09/2012, Τεκμήρια 2 και 3 (τεκμήριο 2 στην 1^η θανατική ανάκριση και τεκμήριο 23 στη 2^η θανατική ανάκριση) – κατάθεση ημερομηνίας 10/10/2005), Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 1 κατάθεση ημερομηνίας 18/07/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 97 – καταθέσεις ημερομηνιών 19/07/2012 και 27/09/2016, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 10 – κατάθεση ημερομηνίας 21/10/2022).

Ο Θανάσης έκανε λίγη παρέα με ένα συνστρατιώτη του ο οποίος ήταν Αγγλοκύπριος και επίσης μεγαλύτερος σε ηλικία. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 62 - κατάθεση ημερομηνίας 20/04/2012, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 3 – κατάθεση ημερομηνίας 22/10/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 37 - κατάθεση ημερομηνίας 13/07/2011).

Σύμφωνα με κατάθεση στρατιώτη του Λόχου Στρατηγείου όπου υπηρετούσε ο Θανάσης, υπήρχαν στρατιώτες στο Λόχο που έκαναν καψόνια σε άλλους και κυρίως στον Θανάση, γιατί αυτός ήταν ήσυχος και εύκολος στόχος εφόσον δεν αντιδρούσε. Όπως είπε, μεταξύ των στρατιωτών που έκαναν καψόνι σε άλλους ήταν και ένας ο οποίος αποκαλούσε τον Θανάση «καγκουρό» επειδή έζησε στην Αυστραλία. Για το ζήτημα των καψονιών αναφέρθηκε και σε επεισόδιο που αφορούσε τον ίδιο και επιβεβαιώνεται και από άλλους. Ενώ καθόταν σε μια καρέκλα και διάβαζε το βιβλίο του, άλλοι στρατιώτες έβαλαν φωτιά στην καρέκλα και χωρίς αυτός να το αντιληφθεί πήραν φωτιά τα ρούχα του και παρολίγο να καεί ζωντανός. Για αυτόν το λόγο, εξασφάλισε σχετική γνωμάτευση από ψυχίατρο του στρατού και του δόθηκε αναστολή. Το περιστατικό αυτό συνέβη 2 – 3 μήνες μετά το θάνατο του Θανάση. Όπως περαιτέρω ανέφερε ο υπό αναφορά στρατιώτης, μετά το

περιστατικό αυτός και η οικογένεια του δέχονταν απειλητικά τηλεφωνήματα ότι εάν προχωρούσαν σε καταγγελία θα τον σκότωναν. Το επεισόδιο με τη φωτιά επιβεβαιώθηκε από τον Διοικητή ο οποίος ανέφερε ωστόσο σε κατάθεση του πως δεν θυμόταν αν έγινε οποιαδήποτε ανάκριση αναφορικά με το περιστατικό ούτε κατά πόσο ο συγκεκριμένος στρατιώτης έτυχε αναστολής. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 68 - κατάθεση ημερομηνίας 30/03/2012, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 20 - ημερολόγιο ενεργείας ημερομηνίας 21/10/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 108 - καταθέσεις ημερομηνιών 07/04/2012 και 29/06/2015, Τεκμήριο 6 - κατάθεση αύξων αριθμός 104 - κατάθεση ημερομηνίας 27/09/2016).

Αναφορικά με τα καφόνια που γίνονταν, προκύπτει από καταθέσεις ότι στρατιώτες έβαζαν τον Θανάση να κάνει ερωτική εξομολόγηση σε μια λάμπα, τον χλεύαζαν και τον γιουχαίζαν, τον ενοχλούσαν, πλησίαζαν το πρόσωπο τους κοντά στο δικό του, τον έβριζαν και τον έβαζαν να κάνει τις χειρότερες εργασίες όπως για παράδειγμα το πλύσιμο των αποχωρητηρίων (Δες Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 20 - ημερολόγιο ενεργείας 21/10/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 3 - κατάθεση ημερομηνίας 22/10/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 97 - κατάθεση ημερομηνίας 27/09/2016).

Στρατιώτες του Λόχου όπου υπηρετούσε ο Θανάσης, αναφέρουν σε καταθέσεις τους που έδωσαν κατά καιρούς στην αστυνομία και σε ποινικούς ανακριτές πως ο Λόχος ήταν χαλαρός, επικρατούσε απειθαρχία, δεν γινόταν καθημερινά πρωινή αναφορά, δεν υπήρχε έλεγχος, δεν γινόταν έλεγχος στις αποσκευές τους κατά την είσοδο και έξοδο από το στρατόπεδο, στρατιώτες έφευγαν σκαστοί και απουσίαζαν χωρίς να γίνονται αντιληπτοί, γινόταν χρήση ναρκωτικών από στρατιώτες εντός του στρατοπέδου ενώ γίνεται αναφορά σε κατάθεση στην αστυνομία από στρατιώτη ακόμη και για διακίνηση ναρκωτικών με στρατιωτικό όχημα. (Δες Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 3 - κατάθεση ημερομηνίας 22/10/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 75 - κατάθεση ημερομηνίας 23/06/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 76 - κατάθεση ημερομηνίας 24/08/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 77 - κατάθεση ημερομηνίας 24/08/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 10 - κατάθεση ημερομηνίας 21/10/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 25 - κατάθεση ημερομηνίας 24/10/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 101 - κατάθεση ημερομηνίας 25/11/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 67 - ημερολόγιο ενεργείας 07/11/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 28 - ημερολόγιο ενεργείας 24/10/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 30 - ημερολόγιο ενεργείας 24/10/2022, Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 31 -

ημερολόγιο ενεργείας 24/10/2022, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 117 – κατάθεση ημερομηνίας 06/12/2022).

Αξιωματικοί του στρατού και μερικοί στρατιώτες αναφέρουν σε καταθέσεις τους πως ουδέποτε πληροφορήθηκαν ή περιέπεσε στην αντίληψη τους να υπήρχαν στρατιώτες που ενοχλούσαν τον Θανάση, αναφέρουν πως δεν γίνονταν καψόνια στο στρατό και δηλώνουν άγνοια για χρήση ναρκωτικών εντός του στρατοπέδου. *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 78 – καταθέσεις ημερομηνιών 04/02/2015, 08/02/2017 και 28/06/2022, Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 74 - κατάθεση ημερομηνίας 28/06/2022, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 99 – κατάθεση ημερομηνίας 31/01/2017, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 10 – κατάθεση ημερομηνίας 21/10/2022, Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 41 – κατάθεση ημερομηνίας 27/10/2022, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 108 – καταθέσεις 29/06/2015).*

Αξιωματικός του στρατού σε κατάθεση του δεν αμφισβητεί την πιθανότητα χρήσης ναρκωτικών εντός του στρατοπέδου. Αναφέρει ωστόσο πως γινόταν έλεγχος στις αποσκευές των στρατιωτών με σκοπό την πρόληψη και πάταξη της χρήσης ναρκωτικών. *(Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 67 – ημερολόγιο ενεργείας 07/11/2022).*

Σύμφωνα με τις καταθέσεις που βρίσκονται στο φάκελο της υπόθεσης είναι γενικώς αποδεκτό ότι ο Θανάσης δεν κατανάλωνε αλκοόλ, δεν κάπνιζε και δεν έκανε χρήση παράνομων ουσιών.

Επιλοχίας η οποία εργαζόταν στο στρατόπεδο του Ευμένιου Παναγιώτου, στην κατάθεση της ημερομηνίας 10/10/2005 είπε ότι μια βδομάδα πριν από το θάνατο του Θανάση, αυτός πήγε στο γραφείο της και ήταν πολύ συγχυσμένος και ανήσυχος. Όπως είπε, της ανέφερε ότι δεν μπορούσε να προσαρμοστεί λόγω διαφοράς ηλικίας με τους υπόλοιπους στρατιώτες και διαφορετικής νοοτροπίας και αντιλήψεων. Ανέφερε ότι ο Θανάσης ξέσπασε σε κλάματα, της είπε ότι δεν άντεχε άλλο την κατάσταση και ήταν απογοητευμένος. Πρόσθεσε ότι ο Θανάσης της είπε πως δεν έπινε αλκοόλ, δεν κάπνιζε και δεν ξενυχτούσε. Μετά τη συνομιλία τους, παρατήρησε ότι ο Θανάσης ήταν πιο ήρεμος, την ευχαρίστησε και συνέχισε την εργασία του με τον ίδιο ζήλο. *(Δες Τεκμήριο 2 (τεκμήριο 8 στην 1^η θανατική ανάκριση) – κατάθεση ημερομηνίας 10/10/2005).*

Στις 21/09/2005, ο Θανάσης επέστρεψε στο σπίτι του στενοχωρημένος και ζήτησε από τη μητέρα του να κάνει κάτι ώστε να τον μεταθέσουν, διότι όπως της είπε «*άλλαξε ο Διοικητής και τα έκαμε όλα θάλασσα*» και τα πράγματα πήγαιναν «*από το κακό στο χειρότερο*».

Στις 27/09/2005 ο Θανάσης μετά από διανυκτέρευση επέστρεψε στη μονάδα και κάποιοι στρατιώτες του συμπεριφέρθηκαν άσχημα, πετώντας του χαρτιά στα μούτρα και αποκαλώντας τον ειρωνικά «*Αυστραλό*» με αποτέλεσμα αυτός να ξεσπάσει σε κλάματα.

Ο Λοχαγός είπε πως τις τελευταίες τρεις μέρες πριν το θάνατο του Θανάση, διαπίστωσε πως ο Θανάσης ήταν πολύ ανήσυχος, ταραγμένος, νευρικός και αντιλήφθηκε πως κάτι σοβαρό τον απασχολούσε. Προχώρησε δε να πει πως επειδή ο Θανάσης δεν του έλεγε τι τον απασχολούσε, τον παρέπεμψε στον Διοικητή. Είπε πως επειδή αισθανόταν ανήσυχος για τη συμπεριφορά του Θανάση, επικοινωνήσε ο ίδιος με τον Διοικητή, ο οποίος του είπε πως επιλύθηκε το πρόβλημα που απασχολούσε τον Θανάση χωρίς ωστόσο να του δώσει οποιαδήποτε λεπτομέρεια για το πρόβλημα που υπήρχε. Αργότερα συνάντησε τον Θανάση ο οποίος του είπε πως μίλησε με τον Διοικητή και δεν είχε κανένα πρόβλημα. *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 107 – καταθέσεις ημερομηνιών 10/10/2005, 05/05/2006, 19/04/2012).*

Ο Διοικητής σε κατάθεση του δέχεται ότι μερικές μέρες πριν από την ημέρα του θανάτου του Θανάση, του τηλεφώνησε ο Λοχαγός και του είπε ότι ο Θανάσης έκλαιγε και γι' αυτό το λόγο τον κάλεσε στο γραφείο του. Ο Διοικητής ανέφερε ότι κάλεσε τον στρατιώτη που αποκάλυψε τον Θανάση «*Αυστραλό*» και του έκανε συστάσεις σε σχέση με το περιστατικό, με τον τελευταίο να του λέει πως δεν είχε οποιεσδήποτε διαφορές με τον Θανάση και πως επρόκειτο απλώς για ένα αστείο. Μετά κάλεσε τον Θανάση, ο οποίος του ζήτησε όπως οι στρατιώτες σταματήσουν να τον αποκαλούν «*Αυστραλό*» διότι ενοχλείτο. Συνεχίζοντας στην κατάθεση του, ο Διοικητής είπε ότι στην πρωινή αναφορά προέβη σε αυστηρές γενικές συστάσεις προς τους στρατιώτες ως προς τη συμπεριφορά των στρατιωτών ειδικότερα προς τους νεοσύλλεκτους. *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 82 – καταθέσεις ημερομηνιών 07/10/2005, 07/06/2022).*

Ο Διοικητής με τη σειρά του ενημέρωσε τον Επιτελάρχη, αφού στο πιο πάνω επεισόδιο εμπλέκετο ο οδηγός του. *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 106 – καταθέσεις ημερομηνιών 19/05/2006 και 17/07/2015, Τεκμήριο 6 αύξων αριθμός 82 – κατάθεση ημερομηνίας 07/10/2005, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 64 – κατάθεση ημερομηνίας 07/11/2022, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 79 – κατάθεση ημερομηνίας 23/06/2022).*

Ο στρατιώτης που εμπλέκετο στο περιστατικό σε κατάθεση του στην αστυνομία ανέφερε ότι αποκάλυψε τον Θανάση «Εγγλέζο». Σύμφωνα με τον ίδιο, το πρόβλημα του Θανάση ήταν διότι τον αποκάλυψε «Εγγλέζο» αντί «Αυστραλό». Όπως ανέφερε, ο Θανάσης φωνάζοντας του μεγαλοφώνως του είπε: «γιατί με αποκάλυπες εγγλέζο και όχι αυστραλό;». Αναφορικά με τη συνάντηση που είχε με τον Διοικητή είπε ότι του εξήγησε πως επρόκειτο για «μικροπαρεξήγηση» και πως δεν είχε οποιαδήποτε άλλη συνομιλία ή επαφή μαζί με τον Θανάση. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 78 – κατάθεση ημερομηνίας 10/10/2005).

Άλλος όμως στρατιώτης στη δική του κατάθεση είπε ότι όταν ο στρατιώτης που εμπλέκετο στο επεισόδιο πληροφορήθηκε ότι ο Θανάσης τον κατήγγειλε, θύμωσε και του φώναζε «γιατί με κάρφωσες;». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 68 - κατάθεση ημερομηνίας 30/03/2012). Ο στρατιώτης που εμπλέκετο στο επεισόδιο σε μεταγενέστερη κατάθεση του δήλωσε πως δεν θυμάται αν είπε κάτι τέτοιο στον Θανάση. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 78 – κατάθεση ημερομηνίας 28/06/2022).

Στις 28/09/2005 το πρωί, μια ημέρα πριν από το θάνατο του Θανάση, όπως ανέφερε ο Επιτελάρχης στις καταθέσεις του, κάλεσε τον οδηγό του για να του ζητήσει εξηγήσεις για το υπό αναφορά επεισόδιο. Ο Επιτελάρχης έκρινε ότι επρόκειτο για «ένα φραστικό επεισόδιο», ότι «δεν υπήρχε οποιαδήποτε συμπλοκή» αλλά ήταν μια «μικροπαρεξήγηση». Συμβούλευσε τον στρατιώτη να απολογηθεί στον Θανάση για να λυθεί η παρεξήγηση. Ανέφερε δε πως στη συνέχεια πληροφορήθηκε ότι αυτό που εισηγήθηκε είχε γίνει και οι δύο στρατιώτες είχαν συμφιλιωθεί. Πρόσθετα, σε κατάθεση του ο Επιτελάρχης είπε ότι ζήτησε από τον οδηγό του να θέσει τον Θανάση υπό την προστασία του. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 79 – κατάθεση ημερομηνίας 19/05/2006), Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 64 – κατάθεση ημερομηνίας 07/11/2022 και ημερολόγιο ενεργείας 07/11/2022, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 9 – κατάθεση ημερομηνίας 04/04/2012).

Το μεσημέρι της ίδιας ημέρας ο Επιτελάρχης κάλεσε τον Θανάση στο γραφείο του αναφορικά με το ίδιο επεισόδιο. Σύμφωνα με τον ίδιο, ο Θανάσης του ανέφερε ότι «το φταίξιμο της όλης παρεξήγησης ήταν δικό του γιατί εκείνη την ημέρα είχε τα νεύρα του». Πρόσθετα, αναφέρει στην κατάθεση του πως ο Θανάσης του εξήγησε πως δεν μπορούσε να επικοινωνήσει με τους άλλους στρατιώτες στο Λόχο του επειδή ήταν μικρότεροι σε ηλικία, με διαφορετικές αντιλήψεις και διαφορετική κουλτούρα. Μάλιστα είπε πως ο Θανάσης του ζήτησε μετάθεση σε άλλη μονάδα, με τον ίδιο να απαντά ότι αυτό ήταν

δύσκολο, δεδομένου ότι θα απολύετο σε έξι μήνες. Του σύστησε δε να μην δίνει σημασία στους στρατιώτες επειδή ήταν μικρότεροι σε ηλικία και τον παρότρυνε όταν νιώθει πιεσμένος να πηγαίνει στο γραφείο του «να πίνουν καφέ και να τα λένε». Είπε επίσης πως πέραν του αναφερόμενου επεισοδίου, ο Θανάσης δεν του παραπονέθηκε για άλλο περιστατικό. Όπως περαιτέρω ανέφερε δεν περιέπεσε στην αντίληψη του να υπήρχε οποιοδήποτε άλλο πρόβλημα μεταξύ του οδηγού του και άλλων στρατιωτών. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 106 – καταθέσεις ημερομηνιών 19/05/2006, 04/04/2012, 17/07/2015).

Ο Διοικητής στην κατάθεση του είπε πως ο Θανάσης στις 28/09/2005 είχε άδεια εξόδου διανυκτέρευσης μέχρι τις 06:50 π.μ της επόμενης ημέρας, όπως άλλωστε συνέβαινε τρεις φορές τη βδομάδα. Ανέφερε επίσης ότι την ίδια ημέρα στις 14:00 ένας στρατιώτης του ζήτησε να βγει για διανυκτέρευση επικαλούμενος προσωπικό πρόβλημα και ο ίδιος ενέκρινε το αίτημα. Δεν θυμόταν ωστόσο αν τον είχε ρωτήσει τι αφορούσε το πρόβλημα που αντιμετώπιζε. Είπε επίσης ότι ο λόγος που δεν καταχώρησε στην υπηρεσία την άδεια που παραχώρησε στον στρατιώτη ήταν διότι η ώρα ήταν προχωρημένη. (Δες Τεκμήριο 6, αύξων αριθμός 82 – καταθέσεις ημερομηνιών 29/06/2015, 07/06/2022). Ο εν λόγω στρατιώτης στην κατάθεση που έδωσε στην αστυνομία στις 19/05/2006 δήλωσε ότι στις 28/09/2005 έλαβε από τον Διοικητή άδεια διανυκτέρευσης. Πρόσθεσε πως από τις 20:00 – 01:00 π.μ ήταν με τον φίλο και συνστρατιώτη του (ο οποίος ήταν ο στρατιώτης που εμπλέκετο στο προαναφερόμενο επεισόδιο). Πήγαν σε καφετέρια και βόλτα. Στην κατάθεση του όμως ημερομηνίας 28/08/2012 είπε πως τα όσα ανέφερε σχετικά με τη λήψη άδειας εξόδου στην αρχική κατάθεση που έδωσε στην αστυνομία ήταν ψευδή. Είπε δε πως η αλήθεια είναι ότι έφυγε από το στρατόπεδο σκαστός. Πρόσθεσε πως ο λόγος που είπε ψέματα στην πρώτη του κατάθεση ήταν γιατί δεν ήθελε να πει ότι βγήκε σκαστός και διότι γνώριζε ότι ο φίλος και συνστρατιώτης του, στη δική του κατάθεση είπε πως τη νύκτα της 28/09/2005 βρισκόταν μαζί του, προφανώς γιατί δεν ήθελε να τον διαψεύσει. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 74 – καταθέσεις ημερομηνιών 19/05/2006, 28/08/2012, 31/01/2017, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 78 – καταθέσεις ημερομηνιών 10/10/2005, 19/05/2006, 24/08/2012, 04/02/2015, 08/02/2017). Στις επόμενες καταθέσεις ο εν λόγω στρατιώτης ανέφερε μάλιστα ότι δεν θυμάται κατά πόσο πράγματι το βράδυ της 28/09/2005 συναντήθηκε όντως με το φίλο και συνστρατιώτη του. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 74 – καταθέσεις ημερομηνιών 28/08/2012, 28/06/2022).

Σύμφωνα με κατάθεση Λοχία, εκείνη την ημέρα δηλαδή στις 28/09/2005 ο Θανάσης έδειχνε πιο ανήσυχος από κάθε άλλη προηγούμενη φορά. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 23 – κατάθεση ημερομηνίας 28/11/2012).

Την ίδια ημέρα, δηλαδή στις 28/09/2005 ο Θανάσης πήγε σπίτι του αφού προηγουμένως επισκέφθηκε συγκεκριμένο κατάστημα και ψώνισε προσωπικά είδη και φαγώσιμα για να τα πάρει μαζί του στο στρατό όπως συνήθιζε να κάνει. Όπως επίσης συνήθιζε, ξάπλωσε να ξεκουραστεί, έκανε μπάνιο, πήγε στο δωμάτιο του, είδε τηλεόραση και βίντεο όπως επίσης συνήθιζε. Γύρω στις 20:00 έφαγαν όλοι μαζί οικογενειακώς. Μετά το δείπνο, ο Θανάσης πήρε καθαρά ρούχα, τα έβαλε στη στρατιωτική του τσάντα μαζί με τα προσωπικά του είδη και τα φαγώσιμα που αγόρασε για να τα πάρει μαζί του στο στρατόπεδο. Ακολούθως πήγε για ύπνο. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - καταθέσεις ημερομηνιών 16/02/2006, 04/04/2006).

Στις 29/09/2005 σηκώθηκε η ώρα 06:00 π.μ όπως συνήθιζε να κάνει, έκανε μπάνιο, έστρωσε το κρεβάτι του, δίπλωσε τα ρούχα που φορούσε προηγουμένως και προγραμμάτισε το βίντεο ώστε να βιντεογραφήσει κάτι από την τηλεόραση. Έφαγε δημητριακά, πήρε τη τσάντα του και γύρω στις 06.30 π.μ έφυγε για το στρατό με το αυτοκίνητο του. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - καταθέσεις Ανδριάνας Νικολάου ημερομηνιών 16/02/2006, 04/04/2006, 18/05/2006, 30/07/2011, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 59 – κατάθεση ημερομηνίας 10/09/2012).

Την ίδια ημέρα (29/09/2005) και γύρω στις 11:15 π.μ ο Διοικητής τηλεφώνησε στη μητέρα του Θανάση και την ρώτησε που είναι. Της είπε δε ότι δεν έδωσε αναφορά στο στρατό. Έκπληκτη του ανέφερε πως ο Θανάσης είχε αναχωρήσει από το σπίτι στις 6:30 π.μ για το στρατόπεδο. Ο Διοικητής της είπε πως τον κάλεσαν στο τηλέφωνο στις 07:30 π.μ και 08:30 π.μ αλλά το κινητό του έδειχνε κλειστό. Σε ερώτηση της μητέρας του Θανάση αν δοκίμασαν να επικοινωνήσουν μαζί του στο τηλέφωνο νωρίτερα, της απάντησε πως συνήθιζεται να αφήνουν τους στρατιώτες «να κοιμηθούν λίγο παραπάνω». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - καταθέσεις ημερομηνιών 01/10/2005, 18/05/2006, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 13 – κατάθεση ημερομηνίας 25/07/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 61 – κατάθεση ημερομηνίας 29/07/2012).

Η μητέρα του Θανάση τότε εξέφρασε την ανησυχία της στον Διοικητή αναφέροντας του ειδικά τις συνθήκες που επικρατούσαν στο στρατό. Ο Διοικητής προσπάθησε να την καθησυχάσει. Η ίδια ειδοποίησε μέλη της οικογένειάς της, πήγε με το αυτοκίνητο στην περιοχή γύρω από το στρατόπεδο και έψαχνε το αυτοκίνητο του γιου της. Επικοινωνήσε δε τηλεφωνικώς ξανά με τον Διοικητή ο οποίος την κάλεσε να πάει στο γραφείο του. Ήταν η πρώτη φορά που συναντήθηκαν. Της είπε ότι την προηγούμενη ημέρα ο Θανάσης του παραπονέθηκε για την άσχημη συμπεριφορά κάποιων στρατιωτών. Η μητέρα του Θανάση θέλησε να ειδοποιήσει αμέσως την αστυνομία, αλλά ο Διοικητής της είπε να περιμένει μέχρι το βράδυ διότι ο Θανάσης «*κάπου θα πήγε και θα γυρίσει*». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 61 – κατάθεση ημερομηνίας 29/08/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 94 - κατάθεση ημερομηνίας 18/05/2006).

Παρόλα αυτά η μητέρα του Θανάση ειδοποίησε την αστυνομία στις 15:45 την ίδια μέρα. Συγκεκριμένα επικοινωνήσε τηλεφωνικώς με την αστυνομία αναφέροντας την εξαφάνιση του Θανάση. Αστυνομικός της είπε να απευθυνθεί στο ΤΑΕ Λεμεσού για να καταγγείλει την εξαφάνιση του, όπως και έπραξε. (Δες Τεκμήριο 3 (Τεκμήριο 2(κ) στην 2^η θανατική ανάκριση) – κατάθεση ημερομηνίας 22/06/2006, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 30- κατάθεση ημερομηνίας 27/06/2011). Την ώρα που εισερχόταν στο γραφείο του υπεύθυνου του ΤΑΕ Λεμεσού, άκουσε η ίδια από τον ασύρματο πως είχε εντοπιστεί το όχημα του Θανάση σταθμευμένο στο γεφύρι της Άλασσας. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - κατάθεση ημερομηνίας 18/05/2006).

Σύμφωνα με τον Επιτελάρχη, ο στρατιώτης που εκτελούσε χρέη οδηγού του, στις 29/09/2005 και ώρα 06:30 π.μ τον παρέλαβε με το υπηρεσιακό του όχημα και τον μετέφερε στο γραφείο του στην ταξιαρχία. Είπε δε πως ο συγκεκριμένος στρατιώτης έμεινε πλησίον του Διοικητηρίου όλη την ημέρα μέχρι τις 14:45 περίπου που τον μετέφερε στην οικία του. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 79 – καταθέσεις ημερομηνιών 19/05/2006, 23/06/2022).

Με το άκουσμα της είδησης πως ανευρέθηκε το όχημα του Θανάση, η μητέρα του μετέβη με τον μεγαλύτερο της γιο, Νίκο Νικολάου, στο γεφύρι της Άλασσας. Βρήκαν το όχημα του Θανάση στην αριστερή πλευρά του δρόμου με κατεύθυνση τη Λεμεσό. Είδε κάτω από το γεφύρι της Άλασσας τον Θανάση ξαπλωμένο ανάσκελα.

ΙΙΙ. ΑΡΧΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΝΙΚΚΟΥ ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Στη σκηνή είχε ήδη φτάσει ο Αστυφύλακας 2202 Χρίστος Αθανασιάδης. Όπως προαναφέρθηκε, γύρω στις 16:00 είχε εντοπίσει σταθμευμένο το όχημα του Θανάση στο αριστερό παγκέτο του δρόμου με κατεύθυνση τη Λεμεσό. Στο όχημα δεν βρισκόταν κανείς και γι' αυτό το λόγο κάλεσε τον Αστυνομικό Σταθμό Λάνιας για να μάθει τα στοιχεία του εγγεγραμμένου ιδιοκτήτη ώστε να επικοινωνήσει μαζί του για να το μετακινήσει. Τότε πληροφορήθηκε ότι το όχημα αναζητείτο καθότι ο Θανάσης είχε δηλωθεί ως ελλείπων. Έλαβε οδηγίες όπως παραμείνει στο μέρος και ερευνήσει την περιοχή. Στις 16:20 εντόπισε κάτω από το γεφύρι της Άλασσας ύψους περίπου 20 μέτρων, στην κοίτη του ποταμού Ξυλούρικου, τον Θανάση πεσμένο ανάσκελα. Διαπίστωσε πως αυτός δεν ανταποκρινόταν και χωρίς να τον μετακινήσει πρόσεξε πως δεν έφερε εξωτερικές κακώσεις. Στο σημείο όπου ανευρέθηκε η σορός του Θανάση δεν υπήρχε τρεχούμενο νερό ή λιμνάζοντα νερά, όπως είπε. *(Δες Τεκμήρια 2 και 3 (τεκμήριο 16 στην 1^η θανατική ανάκριση και τεκμήριο 6 στη 2^η θανατική ανάκριση) - κατάθεση ημερομηνίας 02/03/2006, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 25 – κατάθεση ημερομηνίας 24/06/2011).*

Η θέση στην οποία ανευρέθηκε ο Θανάσης ήταν αυτή που φαίνεται στις φωτογραφίες του Τεκμηρίου 7(α): Ξαπλωμένος ανάσκελα με το ένα χέρι να βρίσκεται πάνω στην κοιλιά του και λίγο έξω από τη δεξιά τσέπη του παντελονιού του να βρίσκεται το πορτοφόλι του. *(Δες φωτογραφίες υπ' αριθμούς 13, 15 και 16 του Τεκμηρίου 7(α)).* Μέσα στο στόμα είχε άμμους. *(Δες φωτογραφίες υπ' αριθμούς 17, 18 και 19 του Τεκμηρίου 7(α)).*

Γύρω στις 17:40 αφίχθη στη σκηνή ασθενοφόρο του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού. Νοσηλεύτρια του ασθενοφόρου αναφέρει πως όταν μετέβη στη σκηνή, ο Θανάσης ήταν βρεγμένος και παγωμένος. *(Δες Τεκμήρια 2 και 3 – (τεκμήριο 2 στην 1^η θανατική ανάκριση και τεκμήριο 2(α) στη 2^η θανατική ανάκριση) – κατάθεση ημερομηνίας 16/03/2006, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 52 – κατάθεση ημερομηνίας 26/07/2011).*

Στις 17:45 ο γιατρός – αναισθησιολόγος Ανδρέας Κουρέας ο οποίος τότε εργαζόταν στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού, ερχόταν τυχαία εκείνη την ώρα από το Πέρα Πεδί προς Λεμεσό. Όταν πλησίασε το γεφύρι της Άλασσας είδε αρκετά οχήματα σταθμευμένα. Σταμάτησε και ο ίδιος να δει τι συνέβαινε. Πρόσεξε ένα ασθενοφόρο σταθμευμένο κάτω από το γεφύρι στον παράδρομο και υπέθεσε πως κάτι σοβαρό είχε συμβεί. Πλησίασε στο

μέρος όπου είδε ξαπλωμένο ανάσκελα τον Θανάση. Διαπίστωσε πως ήταν μελανιασμένος και γεμάτος άμμους στο στόμα, στα μαλλιά, στο πρόσωπο και στα ρούχα. Ήταν παγωμένος. Με τα δάκτυλα του άνοιξε τα μάτια του Θανάση τα οποία ήταν μισόκλειστα και διαπίστωσε ότι οι κόρες των ματιών του ήταν διεσταλμένες. Δεν είχε σφυγμό. Διέγινωσε πως ο Θανάσης ήταν νεκρός. Έδωσε οδηγίες στους παρευρισκόμενους να μην μετακινήσουν τη σορό. Ανέφερε επίσης πως ο ίδιος δεν μετακίνησε καθόλου τη σορό παρά μόνο ήλεγξε το σφυγμό και τις κόρες των ματιών του. Είπε πως δεν είχε δημιουργηθεί λακκούβα εκεί που ήταν η σορός, διευκρινίζοντας πως γύρω από το νεκρό σώμα υπήρχαν μικρές λακκούβες με νερό αλλά η σορός δεν ήταν μέσα στις λακκούβες αυτές. (Δες Τεκμήριο 2 (τεκμήριο 2 στην 1^η θανατική ανάκριση) – κατάθεση ημερομηνίας 15/03/2006, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 47 – κατάθεση ημερομηνίας 22/07/2011).

Σύμφωνα με την κατάθεση του Μετεωρολογικού Λειτουργού, η βροχόπτωση εκείνη την ημέρα δηλαδή στις 29/05/2005 διήρκησε από τις 12:55 μέχρι τις 14:44. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 43 - κατάθεση ημερομηνίας 19/01/2012). Πρόσθετα, ο Λειτουργός του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων ανέφερε στη δική του κατάθεση ότι η ροή στον ποταμό ήταν μηδενική. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 44 - κατάθεση ημερομηνίας 22/02/2012, Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 95).

Στη σκηνή κατέφθασε ο Υπεύθυνος του ΤΑΕ Λεμεσού Νίκος Σοφοκλέους, ο Αστυνομικός Διευθυντής Λεμεσού Ανδρέας Ιατρόπουλος, ο Ανώτερος Υπαστυνόμος και Υπεύθυνος Υπαίθρου Χριστάκης Ναθαναήλ και ο Αξιωματικός Υπεύθυνος του Συμπλέγματος Πλατρών, Χρίστος Καπηλιώτης. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 84 – κατάθεση ημερομηνίας 10/08/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 85 – κατάθεση ημερομηνίας 18/07/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 86 - κατάθεση ημερομηνίας 16/06/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 87 - καταθέσεις ημερομηνιών 05/09/2011, 07/06/2022).

Στο μεταξύ, η μητέρα του Θανάση που ήταν στη σκηνή, άνοιξε το όχημα του γιου της και είδε μεταξύ των δύο μπροστινών καθισμάτων ένα άδειο τενεκεδάκι μπύρας άγνωστης προς αυτήν μάρκας. Το πήρε και το πέταξε έξω αριστερά του οχήματος. Ο Αξιωματικός Υπεύθυνος του Συμπλέγματος Πλατρών, Χρίστος Καπηλιώτης, στην κατάθεση του ανέφερε πως επέπληξε την μητέρα του Θανάση, λέγοντας της να μην αναμιγνύεται στη δουλειά τους. Ο ίδιος έκανε έρευνα στο όχημα και στο συρτάρι του ταμπλό του αυτοκινήτου που βρίσκεται στη θέση του συνοδηγού εντόπισε ένα δακτυλογραφημένο σημείωμα το οποίο έγραφε τους ακόλουθους στίχους: «*Των αθανάτων το κρασί το βρετε*

‘σεις και πίνετε ζωή σε σας ο θάνατος κι’ αθάνατοι θα μείνετε». Σημειώνω εδώ ότι η αναφορά στο στίχο παρατίθεται αυτούσια όπως καταγράφεται στο σημείωμα. Όπως διαπίστωσε αργότερα η αστυνομία, επρόκειτο για σημείωμα με στίχους από το ποίημα του Ευαγόρα Παλληκαρίδη το οποίο δακτυλογράφησε ο Πρόεδρος Νεολαίας του Αγίου Φανουρίου και το έδωσε σε όλα τα μέλη της Νεολαίας του Αγίου Φανουρίου, περιλαμβανομένου και του Θανάση, σε μνημόσυνο κάποιου μέλους τους ο οποίος απεβίωσε συνεπεία ατυχήματος ενώ βρισκόταν σε κατασκήνωση. (Δες Τεκμήριο 2 - (τεκμήριο 15 στη 1^η θανατική ανάκριση) - κατάθεση ημερομηνίας 07/06/2006, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 46 - κατάθεση ημερομηνίας 13/07/2011, Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 87 - καταθέσεις ημερομηνιών 07/06/2022, 05/09/2011). Στο χώρο αποσκευών του αυτοκινήτου εντόπισε μια στρατιωτική τσάντα μέσα στη θήκη της οποίας υπήρχε ένα άλλο άδειο τενεκεδάκι μπίρας LEON μαζί με άλλα αντικείμενα. Ο Χρίστος Καπηλιώτης είπε πως όταν ρώτησε την Ανδριάντα Νικολάου αν ο Θανάσης συνήθιζε να καταναλώνει αλκοόλ, αυτή του απάντησε αρνητικά. Σε ερώτηση του κατά πόσο στο σπίτι είχαν μπίρες, η ίδια έδωσε και πάλι αρνητική απάντηση. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 87- καταθέσεις ημερομηνιών 07/06/2022, 05/09/2011).

Γύρω στις 18:30 έφθασε στη σκηνή ο ιατροδικαστής Πανίκκος Σταυριανός μαζί με τον τότε ασκούμενο Ιατροδικαστή Νικόλα Χαραλάμπους και τον Βοηθό Υπεύθυνο του ΤΑΕ Λεμεσού Νίκο Σοφοκλέους.

Ο Πανίκκος Σταυριανός στην παρουσία των προαναφερόμενων μελών της Αστυνομίας σε διάστημα 10 λεπτών από την ώρα που έφτασε στη σκηνή απέκλεισε το ενδεχόμενο εγκληματικής ενέργειας αναφέροντας τους πως επρόκειτο για αυτοκτονία από πτώση εξ ύψους. Για τούτο το λόγο, τη διερεύνηση της υπόθεσης ανέλαβε ο Αστυνομικός Σταθμός της Λάνιας και η υπόθεση εξετάστηκε ως «αφύσικος θάνατος», κατατάσσοντας την δηλαδή στην κατηγορία των μικροπαραβάσεων (minor case). (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 71 – κατάθεση ημερομηνίας 01/06/2022, έκθεση ημερομηνίας 09/02/2006, συνοπτική έκθεση ημερομηνίας 28/06/2006, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 86 - κατάθεση ημερομηνίας 16/06/2022, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 87 - καταθέσεις ημερομηνιών 05/09/2011, 07/06/2022 και σημείωμα ημερομηνίας 23/03/2006, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 84 - κατάθεση ημερομηνίας 10/08/2022, Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 85 – ημερομηνίας 18/07/2022, Τεκμήρια 2 και 3 (τεκμήριο 16 στην 1^η θανατική ανάκριση και τεκμήριο 6 στη 2^η θανατική ανάκριση – κατάθεση ημερομηνίας 02/06/2006, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 141 – κατάθεση ημερομηνίας 19/12/2022).

Σύμφωνα με την ιατροδικαστική έκθεση του Πανίκκου Σταυριανού (*Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 72*) η οποία δεν φέρει ημερομηνία πλην όμως παραδόθηκε από τον ίδιο στις 16/06/2006, δηλαδή 9 μήνες μετά την αυτοψία-νεκροψία, όταν έφτασε στη σκηνή διαπίστωσε αυτά που συνοψίζω πιο κάτω.

Το πτώμα βρισκόταν σε ύπτια θέση, ήταν ζεστό με τις υποστάσεις μόλις να διακρίνονται στη ραχιαία επιφάνεια του κορμού και στην πίεση να υποχωρούν και τη πτωματική ακαμψία να βρίσκεται στο στάδιο της εισόδου. Σύμφωνα με τη δική του εκτίμηση, ο θάνατος επήλθε εντός των προηγούμενων 4 ωρών. Ο Θανάσης φορούσε αθλητικά παπούτσια, παντελόνι τύπου αθλητικής φόρμας χρώματος μαύρου, από πάνω φόρμα μακρυμάνικη μπλε με άσπρα μανίκια με βυσσινές ραβδώσεις. Από μέσα, φορούσε μπεζ μπλούζα μακρυμάνικη και τεταντωτή στρατιωτική μπλούζα, κάλτσες στρατιωτικές πράσινες και μποξεράκι επίσης στρατιωτικό. Τα ρούχα του ήταν βρεγμένα. Εντόπισε μέσα στη στοματική κοιλότητα υγρό, πιθανώς νερό, με άμμο. Έξω από τη δεξιά τσέπη του παντελονιού ανευρέθηκε το πορτοφόλι του. Στη δεξιά τσέπη του παντελονιού βρέθηκαν τα κλειδιά του. Αριστερά του πτώματος βρέθηκε ένα ζευγάρι γυαλιά και αριστερά δίπλα από τον αριστερό βραχίονα παρατήρησε εμέσματα. Πίσω από την πλάτη του πτώματος επί του εδάφους εντόπισε ρολόι χειρός με κομμένο το κολανάκι από τη μια πλευρά.

Σε αυτό το σημείο να αναφέρω, πως από το πορτοφόλι του Θανάση έλειπε η πιστωτική του κάρτα. Επίσης έλειπε το κινητό του τηλέφωνο μάρκας LG και η άδεια διανυκτέρευσης. Σημειώνεται ότι τα υπό αναφορά αντικείμενα δεν ανευρέθηκαν ποτέ. (*Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - κατάθεση ημερομηνίας 02/04/2015, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 65 – κατάθεση ημερομηνίας 31/03/2012, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 66 – κατάθεση ημερομηνίας 31/03/2012*).

Ο Πανίκκος Σταυριανός, ανέφερε επίσης στην έκθεση του πως δεν διαπίστωσε κακώσεις στα χείλη, στις πηχιοκαρπικές χώρες ή οποιοσδήποτε άλλες κακώσεις που να υποδηλώνουν την άσκηση βίας από πάλη. Όπως αναφέρει στην έκθεση του, διαπίστωσε ότι επρόκειτο για θάνατο ο οποίος επήλθε συνεπεία κακώσεων οι οποίες προκαλούνται «και από πτώση εξ ύψους». Επίσης διαπίστωσε κάταγμα δεξιάς πηχιοκαρπικής άρθρωσης, κάταγμα δεξιού γόνατος, κάταγμα δεξιού μηριαίου καθώς επίσης και μικρό θλαστικό τραύμα στη δεξιά πλάγια επιφάνεια της γλώσσας.

Οι φωτογραφίες της αυτοψίας λήφθηκαν από τον Λοχία 2492 - Σταύρο Περικλέους. Είπε ότι το σώμα του Θανάση ήταν κρύο και βρεγμένο. Τη στιγμή που έφτασε στη σκηνή δεν έτρεχε νερό στον ποταμό. Δεν είχε εντοπίσει αίμα μακριά από τη σκηνή. Γύρω στις 18:45-18:50 μαζί με τη βοήθεια άλλων συναδέλφων του έβαλε το πτώμα στην ειδική σακούλα μεταφοράς νεκρών. *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 7 - κατάθεση ημερομηνίας 24/06/2011, Τεκμήριο 7(a) – φωτογραφίες αυτοψίας).*

Μετά που φωτογραφήθηκε η σκηνή από τον Λοχία 2492 - Σταύρος Περικλέους, ο Πανίκκος Σταυριανός έδωσε οδηγίες όπως μεταφερθεί η σορός στο Νεκροτομείο του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού και να ενημερωθεί ο Θανατικός Ανακριτής.

Εκδόθηκε σχετικό πιστοποιητικό θανάτου και την επόμενη ημέρα δηλαδή 30/09/2005 μεταξύ των ωρών 09:30 π.μ - 11:10 π.μ διενεργήθηκε η νεκροψία – νεκροτομή επί της σορού από τον Πανίκο Σταυριανό στην παρουσία του Αστυφύλακα 2202 Χρίστου Αθανασιάδη *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 54).*

Οι φωτογραφίες της νεκροτομής λήφθηκαν πάλι από τον Λοχία 2492 Σταύρο Περικλέους. Όπως είπε στην κατάθεση του ημερομηνίας 10/08/2022, δεν ήταν παρών όταν αφαιρούνταν τα ρούχα του Θανάση, διότι την ώρα που εισήλθε στο δωμάτιο που βρισκόταν το νεκροτομικό τραπέζι τα ρούχα είχαν ήδη αφαιρεθεί. Πρόσθετα ανέφερε, ότι την ώρα που φωτογράφιζε δεν πρόσεξε αν υπήρχε τραύμα στο δεξί πόδι του Θανάση γιατί το πόδι αυτό ήταν κάτω από το αριστερό. Είπε δε ότι στις ολόσωμες φωτογραφίες κατά τη νεκροψία συνήθως πρέπει να φαίνεται όλο το σώμα με τα πόδια να είναι το ένα δίπλα από το άλλο, κάτι που δεν συνέβη στην παρούσα περίπτωση. Πιθανολόγησε ότι αυτό μπορεί να ήταν τυχαίο γεγονός. Συνεχίζοντας, είπε ότι στις νεκροψίες είναι ο ιατροδικαστής που υποδεικνύει στον φωτογράφο ποιες φωτογραφίες πρέπει να ληφθούν. Συνεχίζοντας ανέφερε, ότι σε περίπτωση που ο ίδιος έβλεπε κάποιο τραύμα θα ρωτούσε τον ιατροδικαστή αν έπρεπε να φωτογραφηθεί *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 81- κατάθεση ημερομηνίας 10/08/2022).*

Κατά την νεκροτομή η οποία έγινε την επόμενη ημέρα, ο Πανίκκος Σταυριανός διαπίστωσε τα πιο κάτω τα οποία καταγράφονται στην ιατροδικαστική του έκθεση:

(α) Κεφαλή: Κατά τη διάνοιξη των μαλακών μορίων του τριχωτού της κεφαλής δεν παρατηρήθηκαν κακώσεις. Ούτε κατάγματα κρανίου διαπιστώθηκαν. Διαπιστώθηκε οίδημα εγκεφάλου και διάχυτος υποσκληρίδιος και υπαραχνοειδής αιμορραγία εγκεφάλου.

(β) Λαιμός – Θώρακας: Κατά τη διάνοιξη των μαλακών μορίων του λαιμού διαπιστώθηκαν θλάσεις των μεσοσπονδύλιων διαστημάτων της αυχενικής μοίρας της σπονδυλικής στήλης. Κατά τη διάνοιξη του θωρακικού κλωβού διαπίστωσε αιμοθώρακα δεξιά ο οποίος καταλαμβάνει όλο το δεξιό ημιθώρακιο. Διαπίστωσε κατάγματα πλευρών 9^{ης}, 10^{ης}, 11^{ης} αριστερά και 10^{ης} πλευράς δεξιά καθώς και κατάγματα παρασπονδυλικά από το 1^ο μέχρι το 10^ο μεσοπλεύριο διάστημα. Επίσης διαπίστωσε κάταγμα στέρνου. Εντός της στοματικής κοιλότητας εντόπισε υγρό, πιθανώς νερό, με άμμο. Συνεχίζοντας αναφέρει πως η συσκευή του λάρυγγα και το υοειδές οστό είναι φυσιολογικά. Εντός της τραχείας εντόπισε παρουσία αίματος και υπολειμμάτων τροφής. Παρατήρησε στον αριστερό πνεύμονα θλάσεις και στο δεξιό πνεύμονα ρήξεις. Η καρδιά διαπιστώθηκε πως ήτο φυσιολογική αλλά παρατήρησε αιμοπερικάρδιο και ρήξη περικαρδιακού σάκκου. Τα στεφανιαία αγγεία και η αορτή δεν παρουσίασαν αθηρωματικές αλλοιώσεις.

(γ) Κοιλιά: Κατά τη διάνοιξη των μαλακών μορίων της κοιλίας παρατήρησε αιμοπεριτόναιο. Ο στόμαχος περιείχε ολίγα υδαρή σιτία ευρισκόμενα σε ημιπέψη. Το ήπαρ παρουσίασε μικρή ρήξη στην κάτω επιφάνεια. Ο σπλήνας ήτο φυσιολογικός. Το δεξιό επινεφρίδιο παρουσίασε θλάση, το αριστερό επινεφρίδιο ήτο φυσιολογικό. Ο δεξιός νεφρός παρουσίασε ρήξη και είχε διαστάσεις 12 εκατοστά X 7 εκατοστά X 4 εκατοστά, ο αριστερός νεφρός ήτο ατροφικός και είχε διαστάσεις 6,5 εκατοστά X 3 εκατοστά X 1,5 εκατοστά. Διαπίστωσε ρήξεις μεσεντερίου και θλάσεις εντερικών ελίκων του ορθοσιγμοειδούς τμήματος του παχέως εντέρου, θλάσεις δεξιού λαγωνοψοΐτη μύος καθώς και διάχυτο οπισθοπεριτοναϊκό αιμάτωμα και θλάση ουροδόχου κύστεως.

Συνεχίζοντας στην ιατροδικαστική έκθεση του, ανέφερε ότι κατά τη μεταθανάτιο εξέταση λήφθηκε αίμα, υγρό ματιού, ούρα και περιεχόμενο στομάχου για τοξικολογικές αναλύσεις.

Από εξετάσεις γενετικού υλικού (DNA) που έγιναν στο Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου διαπιστώθηκε ότι στα τενεκεδάκια μπίρας ανευρέθηκε γενετικό υλικό

(DNA) το οποίο ταυτίστηκε με το γενετικό υλικό (DNA) του Θανάση. Από τις τοξικολογικές αναλύσεις του Γενικού Κρατικού Χημείου ανιχνεύθηκε στο αίμα του Θανάση 44 mg % και στο οφθαλμικό υγρό 31 mg %. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 72).

Ο Πανίκκος Σταυριανός στην ιατροδικαστική του έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το πτώμα έφερε βαρύτατες κακώσεις. Έκρινε πως η αιτία θανάτου του Θανάση οφείλετο *«σε υποσκληρίδιο και υπαραχνοειδή αιμορραγία, κατάγματα πλευρών και στέρνου, ρήξη δεξιού πνεύμονα με αιμοθώρακα, ρήξη δεξιού νεφρού, ρήξη μεσεντερίου με αιμοπεριτόναιο, κακώσεις οι οποίες είναι ασύμβατες με τη ζωή και επισυμβαίνουν και κατόπιν πτώσεως εξ ύψους. Δεν υπάρχουν ενδείξεις για εγκληματική ενέργεια».*

Την 01/10/2005 άρχισε η αστυνομική διερεύνηση από τον Αστυνομικό Σταθμό της Λάνιας. Στο μεταξύ, οι γονείς του Θανάση συνέχιζαν να επισκέπτονται καθημερινά τη σκηνή όπου βρέθηκε νεκρός ο γιος τους ψάχνοντας στοιχεία περιλαμβανομένου και του κινητού του τηλεφώνου, το οποίο δεν είχε ανευρεθεί. Σε μια από τις επισκέψεις τους στη σκηνή, λίγες μέρες μετά το θάνατο, οι γονείς του Θανάση είδαν πουλιά να ξεσκεπάζουν κάτι με τα πόδια τους 3 μέτρα μακριά από το σημείο όπου ανευρέθη η σορός του Θανάση. Πλησίασαν και είδαν αίμα. Η Ανδριάνα Νικολάου ενημέρωσε αμέσως τον Πανίκο Σταυριανό ο οποίος την παρέπεμψε στην Αστυνομία. Σύμφωνα με τις καταθέσεις της Ανδριάνας Νικολάου, αμέσως πήγαν στον Αστυνομικό Σταθμό Λάνιας και ενημέρωσαν τον Χρίστο Καπηλιώτη, ο οποίος τους είπε ότι ο φάκελος της υπόθεσης έκλεισε. Απευθύνθηκαν αμέσως στους τότε Βοηθούς Διευθυντές της Αστυνομίας Λεμεσού, Οικονομίδη και Κουσιουμή, οι οποίοι αρνήθηκαν να μεταβούν στη σκηνή αναφέροντας τα εξής: *«Γι' αυτό φέρνουμε τον ιατροδικαστή για να μην βουρούμε εμείς μετά».* Την παρέπεμψαν δε στον Υπεύθυνο της Υπαιθρου Χριστάκη Ναθαναήλ. Η μητέρα του Θανάση επικοινωνήσε μαζί του, τον πληροφόρησε για την ανεύρεση αίματος με τον ίδιο να της απαντά: *«Τί θέλεις να μας πεις ότι εν φόνος και όχι αυτοκτονία;».* Οι γονείς του Θανάση επειδή δεν βρήκαν ανταπόκριση, την επόμενη μέρα πήγαν ξανά οι ίδιοι στη σκηνή, μάζεψαν μερικούς σβόλους με αίμα και άμμο, έβαλαν σημάδι στο σημείο όπου ανευρέθηκε το αίμα για να τύχει περαιτέρω διερεύνησης από την αστυνομία. Πήραν δε οι ίδιοι τους σβόλους με το αίμα σε ιδιωτικό χημείο όπου διαπιστώθηκε με ανάλυση ότι το αίμα ήταν ανθρώπου. Ό,τι απέμεινε από την εξέταση, τοποθετήθηκε από τον Χημικό σε σφραγισμένο μπουκάλι το οποίο παρέδωσε στην οικογένεια. Στις 04/04/2006 μετά από επιμονή της οικογένειας, η αστυνομία συμφώνησε όπως το αίμα τύχει ανάλυσης στο Ινστιτούτο Γενετικής. Έτσι στις 04/05/2006 διαπιστώθηκε από την Έκθεση του Ινστιτούτου Γενετικής πως το αίμα που ανευρέθηκε

ανήκε στον Θανάση. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 94 - καταθέσεις ημερομηνιών 04/04/2006 και 30/07/2006, Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 142 – Αρ. Έκθεσης 1654 - 2006, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 26 – κατάθεση ημερομηνίας 28/06/2011).

Στην έκθεση ημερομηνίας 09/11/2005 του Γενικού Κρατικού Χημείου καταγράφεται ότι από τις αναλύσεις που έγιναν διαπιστώθηκε ότι στο αίμα ανευρέθηκε αιθυλική αλκοόλη 44mg% και στο οφθαλμικό υγρό 31 mg%. Ναρκωτικές ουσίες δεν ανευρέθηκαν. Πρόσθετα σημειώνεται πως το μπουκαλάκι με το στομαχικό περιεχόμενο δεν αναλύθηκε. Σε κατάθεση ημερομηνίας 19/01/2012 που έδωσε η Χημικός του Γενικού Κρατικού Χημείου, Μαρία Αυξεντίου, ανέφερε πως ο λόγος που δεν έγινε ανάλυση του στομαχικού περιεχομένου είναι διότι ο Ιατροδικαστής Πανίκκος Σταυριανός δεν το ζήτησε, κάτι το οποίο διαπιστώνεται από το έντυπο που συμπλήρωσε ο ίδιος. Πρόσθετα, η Μαρία Αυξεντίου, ανέφερε ότι το μπουκαλάκι με το στομαχικό περιεχόμενο δεν ήταν σφραγισμένο, όπως έπρεπε. (Δες Τεκμήρια 32 και 35, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 42 – κατάθεση ημερομηνίας 19/01/2012).

Η αστυνομική διερεύνηση ολοκληρώθηκε στις 28/06/2006. Αρχικά τη διερεύνηση ανέλαβε ο Αστυφύλακας 2202 Χρίστος Αθανασιάδης και λόγω της μετάθεσης του, από 02/01/2006 η έρευνα ανατέθηκε στο Λοχία 1122 Μιχάλη Πετρακίδη, ο οποίος όπως ανέφερε σε κατάθεση του δεν είχε αναλάβει στο παρελθόν άλλη παρόμοια υπόθεση. Την πορεία της πρώτης αστυνομικής έρευνας επιθεωρούσε ο Υπαστυνόμος Χρίστος Καπηλιώτης και ο Υπεύθυνος Υπαίθρου Ανώτερος Υπαστυνόμος Χρίστος Ναθαναήλ. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 71 – κατάθεση ημερομηνίας 01/06/2022, Συνοπτική Έκθεση ημερομηνίας 28/06/2006, κατάθεση ημερομηνίας 24/06/2011, Έκθεση ημερομηνίας 09/02/2006 και Συμπληρωματική Έκθεση ημερομηνίας 23/02/2006, Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 5 – κατάθεση ημερομηνίας 05/09/2011).

Στην έκθεση που ετοίμασε ο Μιχάλης Πετρακίδης σημείωσε ότι η οικογένεια του Θανάση δεν αποδέχτηκε το πόρισμα του Πανίκκου Σταυριανού και γι' αυτό η αστυνομία επέκτεινε τις έρευνες της προς όλες τις κατευθύνσεις πλην όμως δεν εντόπισε οποιοδήποτε στοιχείο που να παραπέμπει σε εγκληματική ενέργεια. (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 71).

Παράλληλα με τις έρευνες της αστυνομίας διατάχθηκε και στρατιωτική έρευνα ως προς τη διακρίβωση των συνθηκών θανάτου του Θανάση. Ο Διοικητής της 3^{ης} Ταξιαρχίας Υποστηρίξεως διόρισε ως Στρατιωτικό Ανακριτή τον Ταγματάρχη Γιαννάκη Ιακώβου. Αυτός

ετοιμάσε δύο εκθέσεις στις 18/04/2006 και 04/07/2006 που φέρουν τίτλο «Συνοπτική Έκθεση Στρατιωτικής Ανάκρισης». Η δεύτερη έκθεση ετοιμάστηκε κατόπιν οδηγιών του Υπουργείου Άμυνας για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος. Η μόνη διαφορά των δύο εκθέσεων είναι ο αριθμός των προσώπων από τα οποία λήφθηκε κατάθεση. Στη 2^η έκθεση λήφθηκε μεταξύ άλλων υπόψη η ιατροδικαστική έκθεση του Πανίκκου Σταυριανού. Και στις δύο εκθέσεις, ο Στρατιωτικός Ανακριτής, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Θανάσης «*αυτοκτόνησε ενώ βρισκόταν σε υπηρεσία όχι όμως σε διατεταγμένη επειδή κατά τον ουσιώδη χρόνο βρισκόταν σε άδεια διανυκτέρευσης*». Ως εκ τούτου διέταξε όπως «*η ανάκριση τεθεί στο αρχείο λόγω έλλειψης τέλεσης αξιόποινης πράξης*». (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 80).

Η διερεύνηση της υπόθεσης από την Αστυνομία θεωρήθηκε περατωθείσα. Ο δε φάκελος της υπόθεσης τέθηκε ενώπιον της Θανατικής Ανακριτού για ακρόαση.

IV. ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ 1^{ΗΣ} ΚΑΙ 2^{ΗΣ} ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΡΙΣΗΣ, ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΠΟΥ ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΑΝ ΚΑΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ.

Ακολουθεί αναφορά στις δύο προηγούμενες θανατικές ανακρίσεις και στα γεγονότα που μεσολάβησαν. Σημειώνω ότι στην απόφαση του πορίσματος θα γίνεται σύντομη αναφορά σε γνωμοδοτήσεις ιατροδικαστών και άλλων εμπειρογνομόνων που διορίστηκαν κατά διαστήματα, στο βαθμό όπου είναι αναγκαίο, για να έχει συνοχή η παρουσίαση της υπόθεσης. Και τούτο, διότι στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) στην Προσφυγή **Application no 29068/10 Nicolaou v. Cyprus** (απόφαση ημερομηνίας 28/01/2020), στην οποία θα αναφερθώ στη συνέχεια, γίνεται εκτενής λόγος στις γνωμοδοτήσεις αυτών των εμπειρογνομόνων.

Πρώτη Θανατική Ανάκριση

Η ακρόαση της πρώτης θανατικής ανάκρισης άρχισε στις 29/11/2006 και ολοκληρώθηκε στις 27/03/2007. Το πόρισμα εκδόθηκε στις 21/11/2007. Στην ανάκριση αυτή, έδωσαν μαρτυρία ο Λοχίας 1122 Μιχάλης Πετρακίδης, ο Αστυφύλακας 2202 Χρίστος Αθανασιάδης, η Χημικός του Γενικού Κρατικού Χημείου, Μαρία Αυξεντίου, ο Υπολοχαγός Δημήτρης Ιωάννου και ο Ιατροδικαστής Πανίκκος Σταυριανός. (Δες Τεκμήριο 2).

Με βάση τα στοιχεία που κατάθεσε η αστυνομία ενώπιον της Θανατικής Ανακριτού, στις 21/11/2007 εξέδωσε πόρισμα με την εξής κατάληξη: *«Έχοντας κατά νου το σύνολο της ενώπιον μου μαρτυρίας δεν έχω εντοπίσει μαρτυρία που να δημιουργεί ποινική ευθύνη τρίτου προσώπου για τον θάνατο του Αθανάσιου Νικολάου. Αιτία του θανάτου του προαναφερόμενου ήταν οι κακώσεις κατόπιν πτώσης εξ' ύψους. Αποτελεί, συναφώς πόρισμα μου, ότι ο θάνατος του Αθανάσιου Νικολάου που επήλθε την 29.09.2005 επεσυνέβηκε κάτω από συνθήκες που προσομοιάζουν με αυτοκτονία».* (Δες Τεκμήριο 2).

Οι γονείς του Θανάση δεν αποδέχθηκαν το πόρισμα αυτής της θανατικής ανάκρισης.

Μετά το πόρισμα αυτό, η οικογένεια απευθύνθηκε στον Δρ. Ορφέα Περίδη, Ειδικό Ιατροδικαστή – Κοινωνιολόγο και Διδάκτορα της Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, και ακολούθως στον Δρ. Φίλιππο Κουτσαύτη, Ιατροδικαστή Α' Τάξεως, Προϊστάμενο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών. Ζήτησαν δε από αυτούς να μελετήσουν τα έγγραφα της υπόθεσης περιλαμβανομένης της ιατροδικαστικής έκθεσης του Πανίκκου Σταυριανού για να εκφέρουν τις δικές τους απόψεις.

Ο Ορφέας Περίδης στη δική του γνωμοδότηση ημερομηνίας 08/02/2008, καταλήγει ως εξής:

«Εκ των στοιχείων τα οποία ετέθησαν υπόψιν μου, τα ευρήματα της νεκροψίας – νεκροτομίας, από την διεθνή βιβλιογραφία, τις ειδικές μου γνώσεις, την κρίση μου και την πείρα μου, προκύπτει αναμφισβητήτως και επιστημονικά τεκμηριωμένα, ότι, όσον αφορά τον θάνατο του Αθανάσιου Νικολάου: Πρόκειται περί εγκλήματος, αυτοκτονίας ή τυχαίου γεγονότος; Από την εξέταση του τόπου που ευρέθει το πτώμα ενδιαφέρει κυρίως η εξακρίβωση της απόστασης που ευρίσκεται τούτο από το σημείο της πτώσης και η φορά του. Δεν τεκμηριώνεται σύμφωνα με τους κανόνες της ιατρικής επιστήμης από την ιατροδικαστική έκθεση του ιατροδικαστή. Παράλειψη ή υποβάθμιση της κλινικής εξέτασης «σημαίνει» ανορθόδοξη άσκηση της ιατρικής. Εδώ θα πρέπει να τονισθούν τα παρακάτω: Ιατροδικαστικώς, λόγω της τοπογραφίας (θέσεως) κ.λ.π ουδεμία αμφιβολία υπάρχει ότι επρόκειτο για κτυπήματα εκ προθέσεως. Άρα σκοπούσαν την βαρεία σωματική βλάβη ή έστω την αντιμετώπιζαν ως ενδεχόμενο. Πράγματι, λοιπόν ο/οι δράστης/ες θα μπορούσε/σαν να προβλέψει/ουν, ως φυσιολογικός/οί άνθρωπος/οι, εκτός από το αποτέλεσμα αυτό και τον κίνδυνο για το μείζον αποτέλεσμα όταν πλήττει/ουν (κτυπάει) στις θέσεις αυτές του σώματος, με τέτοια ένταση και τόσες φορές. Άρα, ο θάνατος του

Αθανάσιου Νικολάου διερευνήθη και αντιμετωπίσθη πλημμελώς και ατελώς». (Δες Τεκμήριο 3 – (Τεκμήριο 24 στη 2^η Θανατική Ανάκριση).

Ο Φίλιππος Κουτσαύτης, στη δική του ιατροδικαστική του γνωμάτευση ημερομηνίας 11/02/2008, αναφέρει ότι η στάση του πτώματος στο χώρο που ανευρέθηκε δεν είναι συμβατή με πτώση εξ ύψους 30 μέτρων αλλά προσομοιάζει περισσότερο με τοποθέτηση του πτώματος σε εκείνο το σημείο. Επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι η θέση που ανευρέθηκαν τα γυαλιά δηλαδή αριστερά του πτώματος και τα οποία δεν παρουσίαζαν οποιαδήποτε θραύση στους φακούς αλλά ούτε παραμόρφωση στον σκελετό καθώς επίσης και η θέση που ανευρέθηκε το πορτοφόλι αποτελούν στοιχεία που δεν είναι συμβατά με την αναφερόμενη πτώση εξ ύψους 30 μέτρων. Πρόσθετα αναφέρει την παράλειψη αξιολόγησης των εμεσμάτων που βρέθηκαν δίπλα στο πτώμα. Καταλήγει δε ως ακολούθως:

«Η παρουσία άμμου και υγρού, πιθανώς ύδατος, (κατά τον Ιατροδικαστή) εντός της στοματικής κοιλότητας, η δράση των κυνόδοντων της κάτω γνάθου επί της γλώσσης και η παρουσία ικανής ποσότητας άμμου στο πρόσωπο, στην πρόσθια και πλάγιες τραχηλικές χώρες σε συνδυασμό με το ότι τα ρούχα του θανόντος ήταν βρεγμένα δεν συμφωνούν με τη στάση του πτώματος και μας οδηγούν σε εκδοχή πολύ μακράν της πτώσης εξ ύψους τριάντα (30) μέτρων. Η παντελής απουσία έστω και ολίγων ελαφρών εξωτερικών κακώσεων επί ολόκληρου του σώματος, η πλήρης απουσία, χαρακτηριστικών στην πτώση εξ ύψους, σκελετικών και σπλαχνικών κακώσεων μας απομακρύνουν από την εκδοχή της πτώσεως εξ ύψους τριάντα (30) μέτρων με το κεφάλι, με τα πόδια και πλαγίως. Τούτο συνάδει πλήρως με το συμπέρασμα της Ιατροδικαστικής εκθέσεως «ο θάνατός του οφείλεται σε υποσκληρίδιο και υπαραχνοειδή αιμορραγία, κατάγματα πλευρών και στέρνου, ρήξη δεξιού πνεύμονα με ανεμοθώρακα, ρήξη δεξιού νεφρού, ρήξη μεσεντερίου και αιμοπεριτόναιο, κακώσεις οι οποίες είναι ασύμβατες με τη ζωή και επισυμβαίνουν και κατόπιν πτώσεως εξ ύψους» αφήνοντας έτσι εμμέσως πλην σαφώς περιθώρια και άλλων εκδοχών για τον μηχανισμό προκλήσεως των πιο πάνω περιγραφομένων θανατηφόρων κακώσεων πέραν της εκδοχής της πτώσης εξ ύψους τριάντα (30) μέτρων». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 90).

Η οικογένεια του Θανάση, αφού έλαβε τις προαναφερόμενες ιατροδικαστικές γνωματεύσεις του Δρ. Ορφέα Περίδη και του Δρ. Φίλιππου Κουτσαύτη, αποτάθηκε στον Γενικό Εισαγγελέα ζητώντας να γίνει επανάνοιγμα της υπόθεσης. Το αίτημα τους

απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι οι δύο νέες ιατροδικαστικές γνωματεύσεις δεν προσέφεραν οποιαδήποτε νέα μαρτυρία που να αιτιολογεί το επανάνοιγμα της υπόθεσης.

Ακολούθως, η μητέρα του Θανάση καταχώρησε στο Ανώτατο Δικαστήριο αίτηση για έκδοση προνομιακού εντάλματος certiorari ζητώντας την ακύρωση του πορίσματος της πρώτης θανατικής ανάκρισης με την εισηγήση ότι η Θανατική Ανακρίτρια υπερέβη τις εξουσίες που προβλέπει ο νόμος γιατί κατέληξε στο πόρισμα πως ο θάνατος *«προσομοιάζει με αυτοκτονία»*.

Στις 31/12/2008 το Ανώτατο Δικαστήριο ακύρωσε το πόρισμα της πρώτης θανατικής ανάκρισης. Κρίθηκε πως η αιτία θανάτου όπως κατεγράφη στο πόρισμα, ότι δηλαδή *«...ο θάνατος...επεσυνέβηκε κάτω από συνθήκες που προσομοιάζουν με αυτοκτονία»* υπερέβαινε την εκ του νόμου αρμοδιότητα της. Και αυτό διότι σε περίπτωση που από την προσκομισθείσα μαρτυρία δεν μπορεί να διαπιστωθεί σε ικανοποιητικό βαθμό αιτία θανάτου, το πόρισμα παραμένει ανοικτό (open verdict). Όπως περαιτέρω αναφέρθηκε, για να καταλήξει ο Θανατικός Ανακριτής ότι ο θάνατος προκλήθηκε από αυτοκτονία πρέπει να υπάρχει μαρτυρία ότι ο αποβιώσας ήθελε να αυτοκτονήσει. Ως εκ τούτου, διατάχθηκε η διενέργεια νέας θανατικής ανάκρισης (**Νικολάου Ανδριάννα υπό την ιδιότητα της ως διαχειρίστρια της περιουσίας του υιού της Αθανάσιου Νικολάου Χαραλάμπους και προσωπικά** (2008) 1 Α.Α.Δ 1342).

Δεύτερη Θανατική Ανάκριση

Η διεξαγωγή της δεύτερης θανατικής ανάκρισης άρχισε στις 05/05/2009 και ολοκληρώθηκε στις 05/10/2009. Το πόρισμα εκδόθηκε στις 19/10/2009. Σε αυτή τη θανατική ανάκριση έδωσαν μαρτυρία ο Λοχίας 1122- Μιχάλης Πετρακίδης, ο Αστυφύλακας 2202 – Χρίστος Αθανασιάδης, η Χημικός του Γενικού Κρατικού Χημείου, Μαρία Αυξεντίου, ο Ιατροδικαστής Πανίκκος Σταυριανός. Η οικογένεια κάλεσε ως μάρτυρα τον Ιατροδικαστή Ορφέα Περίδη (*Δες Τεκμήριο 3*).

Στις 19/10/2009 ο Θανατικός Ανακριτής εξέδωσε το πόρισμα του που καταλήγει ως εξής: *«Η μαρτυρία, τα στοιχεία και γενικά όλα τα δεδομένα μόνο σε ένα ασφαλές συμπέρασμα μπορούν να κατευθύνουν το Δικαστήριο και αυτό αποτελεί και το πόρισμα μου. Ότι δηλαδή ο θάνατος του θανόντα οφείλεται σε τραύματα συνεπεία πτώσεως εξ ύψους. Λαμβάνοντας υπόψη μου το σύνολο της μαρτυρίας δεν έχω εντοπίσει μαρτυρία που να δημιουργεί*

ποινική ευθύνη τρίτου προσώπου για τον θάνατο του Αθανάσιου Νικολάου. Αιτία θανάτου ήταν τραύματα λόγω πτώσεως εξ ύψους». (Δες Τεκμήριο 3).

Στις 25/11/2009 ο Γενικός Εισαγγελέας βασιζόμενος στο πόρισμα αυτό έκρινε πως δεν χρειαζόταν έναρξη ποινικής διαδικασίας.

V. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ, ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΑΝΑΚΡΙΤΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΑΟΥΡΗ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΑΠΟ ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΤΑΥΡΟΥ.

Μετά το πόρισμα της 2^{ης} θανατικής ανάκρισης, η οικογένεια του Θανάση ζήτησε τη γνώμη του εγκληματολόγου Δημοσθένη Γιαννησόπουλου, ο οποίος ετοίμασε έκθεση στην οποία καταλήγει στα εξής:

«Είναι σαφές ότι υπήρχαν σημαντικότερες παραλείψεις, τόσο από πλευράς της αστυνομίας, όσο και από πλευράς της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας. Καταλήγοντας, εξετάζοντας προσεκτικά τα στοιχεία των επίσημων αρχών της Κυπριακής Δημοκρατίας, Ιατροδικαστική έκθεση, φωτογραφίες, έκθεση εξέτασης των τεκμηρίων από το Γενικό Χημείο του Κράτους καθώς και την έκθεση εξέτασης από την Αστυνομία, που αφορούν τον θάνατο του Αθανάσιου Νικολάου, αποκλείω την εκδοχή της αυτοκτονίας μέχρι, ικανοποιητικά να απαντηθούν τα ερωτήματα που ετέθησαν στην έκθεση μου, η δε γνώμη μου είναι ότι δεν συνάδουν καθ' ουδένα τρόπο τα ευρήματα με αυτοκτονία. Αντιθέτως οι πλείστες παραλείψεις στις βασικές αρχές της εγκληματολογίας για την εξέταση, διερεύνηση και εξασφάλιση των στοιχείων και των τεκμηρίων της υπόθεσης αυτής, οδηγούν στο συμπέρασμα της πιθανότητας εμπλοκής και άλλου ή άλλων προσώπων στο θάνατο του Αθανάσιου Νικολάου». (Δες Τεκμήριο 6 – επισυνημμένο έγγραφο στον αύξοντα αριθμό 93).

Πρόσθετα, η οικογένεια του Θανάση ζήτησε ιατρική γνωμάτευση και από τον ειδικό τραυματολόγο Μανώλη Γαβαλά (Consultant in Accident & Emergency Medicine – The University College Hospital of London Hospitals), ο οποίος ετοίμασε έκθεση στις 11/02/2010 καταλήγοντας στα εξής:

"In conclusion, this tragic case is medico-legally bizzare in, that the "figures do not add up well". There are significant internal injuries to show that the body was subjected to a

ferocious insult but little evidence of sufficient external trauma as one would have definitely expected to see in a case of fall from a significant height, to justify the distribution and severity of internal injuries. I strongly believe that other mechanisms of trauma would have been far more likely than a fall from such height in causing Mr Athanasios Nikolaou's death. I am therefore disturbed with the assumption by the examining authorities in this case that only a fall from a height could have caused these injuries. As I am not a criminologist I do not wish to postulate on other mechanisms of trauma and other accidental or non accidental scenarios that could have led to this soldier's death". (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 93).

Σε ελεύθερη μετάφραση:

«Συμπερασματικά, σε αυτή την τραγική υπόθεση είναι ιατροδικαστικά περίεργο, ότι τα στοιχεία δεν συνάδουν μεταξύ τους. Υπάρχουν σημαντικοί εσωτερικοί τραυματισμοί που δείχνουν ότι το σώμα υποβλήθηκε σε άγρια επίθεση, αλλά ελάχιστα στοιχεία εξωτερικών τραυμάτων όπως θα ανέμενε κανείς να δει σε περίπτωση πτώσης από σημαντικό ύψος για να δικαιολογήσει την κατανομή και τη σοβαρότητα των εσωτερικών τραυματισμών . Πιστεύω ακράδαντα ότι άλλοι μηχανισμοί τραύματος θα ήταν πιο πιθανοί παρά πτώση από τέτοιο ύψος για να προκληθεί ο θάνατος του Αθανάσιου Νικολάου. Με ανησυχεί λοιπόν η εικασία των αρχών που διερεύνησαν την υπόθεση, ότι μόνο πτώση εξ ύψους θα μπορούσε να προκαλέσει αυτούς τους τραυματισμούς. Καθώς δεν είμαι εγκληματολόγος, δεν θέλω να προβώ σε εικασίες αναφορικά με άλλους μηχανισμούς που προκάλεσαν τα τραύματα και άλλα τυχαία ή μη σενάρια που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στον θάνατο αυτού του στρατιώτη». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 93).

Η οικογένεια του Θανάση αφού παρέλαβε και τις πιο πάνω γνωμοδοτήσεις και δεδομένου ότι δεν αποδεχόταν ούτε το πόρισμα της 2^{ης} Θανατικής Ανάκρισης, προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, γεγονός το οποίο θα σχολιάσω σε άλλο μέρος της απόφασης. Η οικογένεια απευθύνθηκε με επιστολές της σε διάφορους αξιωματούχους της Κυπριακής Δημοκρατίας ζητώντας τη διεξαγωγή νέας έρευνας ως προς τη διακρίβωση των αιτιών θανάτου του Θανάση. Μετά από επίμονες προσπάθειες της οικογένειας, στις 29/03/2011 μετά από εισήγηση του Γενικού Εισαγγελέα, το Υπουργικό Συμβούλιο ασκώντας τις εξουσίες που του παρέχει το άρθρο 4(ε) του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου (Κεφ. 155), διόρισε δύο Ιδιώτες Ποινικούς Ανακριτές, τον δικηγόρο

Αλέξανδρο Σαουρή και τον πρώην Ανώτερο Αστυνόμο Ανδρέα Σταύρου, για να ερευνήσουν τις συνθήκες θανάτου του Θανάση. (Δες Τεκμήρια 1 και 10).

Οι πιο πάνω Ποινικοί Ανακριτές ζήτησαν στις 08/09/2011 από το Υπουργικό Συμβούλιο όπως εξασφαλίσουν τις υπηρεσίες ενός ανεξάρτητου ιατροδικαστή. Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε το αίτημα και διορίστηκε ο Ιατροδικαστής Μάριος Ματσάκης.

Στην ιατροδικαστική γνωμοδότηση ημερομηνίας 27/04/2012, ο Μάριος Ματσάκης αμφισβητεί την ορθότητα της ιατροδικαστικής έκθεσης του Πανίκκου Σταυριανού και κάνει αναφορά σε πλημμελή διερεύνηση της υπόθεσης από την αστυνομία. Μεταξύ άλλων, ο Μάριος Μάτσάκης επισημαίνει το γεγονός πως το πτώμα δεν έφερε καμία εξωτερική κάκωση καθώς επίσης σχολιάζει το ανεξήγητο της ύπαρξης άμμου μέσα στο στόμα του Θανάση, δεδομένης της θέσης της οποίας ανευρέθη. Κάτι τέτοιο, όπως αναφέρει, θα δικαιολογείτο αν το σώμα σε κάποιο στάδιο βρισκόταν με το πρόσωπο σε άμεση και βίαιη επαφή με το έδαφος και αργότερα να μετακινήθηκε. Περαιτέρω αναφέρει πως από τις φωτογραφίες της νεκροτομής φαίνεται το δεξί πόδι του Θανάση καλυμμένο από το αριστερό ενώ την ίδια ώρα φαίνονται στο νεκροτομικό τραπέζι κηλίδες αίματος, σημειώνοντας πως η κάλτσα που φορούσε ο Θανάσης ήταν εμποτισμένη με αίμα. Καταλήγει δε στο συμπέρασμα ότι: *«Τα τραύματα που αναφέρονται στην νεκροτομική έκθεση ότι υπήρχαν στο σώμα του Αθανάσιου Νικολάου δεν είναι αυτά που αναμένετο μετά από μια πτώση από τη γέφυρα της Άλασσας. Η απουσία πολλαπλών, σοβαρών και χαρακτηριστικών σκελετικών κακώσεων, κάνουν το πόρισμα των δύο Θανατικών Ανακρίσεων ότι, ο Αθανάσιος πέθανε μετά από πτώση από 30 μέτρων ύψους γέφυρα της Άλασσας επισφαλής και μη αποδεκτή. Θεωρώ λυπηρόν αλλά και ανεπίτρεπτον ότι, ο θάνατος του κληρωτού στρατιώτη Αθανάσιου Νικολάου δεν έτυχε της πρέπουσας και επιβεβλημένης διερεύνησης τόσο σε επίπεδο Ιατροδικαστικής όσον και Αστυνομικής διερεύνησης γενικά. Και είναι τουλαχιστόν ατυχές ότι δύο Θανατικές Ανακρίσεις απέτυχαν να εντοπίσουν αυτό το γεγονός. Είναι η επαγγελματική μου γνώμη, ότι δεν έχει διαφανεί από την μέχρι τώρα διερεύνηση του θανάτου του Αθανασίου Νικολάου ότι, πέθανε μετά από πτώση από την γέφυρα της Άλασσας. Θεωρώ ότι, το μόνο που θα μπορούσε να λεχθεί σαν πόρισμα Θανατικής Ανάκρισης είναι ότι, τα αίτια θανάτου είναι απροσδιόριστα».* (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 93).

Οι δύο Ποινικοί Ανακριτές ολοκλήρωσαν την έρευνα και εξέδωσαν το πόρισμα τους. Έλαβαν καταθέσεις από 67 πρόσωπα. Στο πόρισμα κατέληξαν ότι δεν είχε εξασφαλιστεί ικανοποιητική μαρτυρία για να καταδείξει επακριβώς τα αίτια θανάτου. Όπως όμως διατυπώνουν στο πόρισμα τους υπήρξε επαρκής μαρτυρία, κυρίως επιστημονική, που ανατρέπει το πόρισμα της 2^{ης} θανατικής ανάκρισης και της θέσης του Πανίκκου Σταυριανού ότι ο θάνατος επήλθε λόγω πτώσης από ύψος. Αναφέρουν επίσης ότι ο θάνατος πιθανόν να οφείλεται σε εγκληματική ενέργεια μολονότι αυτό δεν έχει αποδειχθεί με βεβαιότητα. Ως εκ τούτου, εισηγήθηκαν επανεξέταση της υπόθεσης από την Αστυνομία για να διερευνηθεί το ενδεχόμενο ο θάνατος να οφείλεται σε εγκληματική ενέργεια. (Δες επισυνημμένα έγγραφα στο Τεκμήριο 1 και Τεκμήριο 10).

Οι Ποινικοί Ανακριτές Σαουρής και Σταύρου στις 11/11/2013 απευθύνθηκαν με επιστολή στη Νομική Υπηρεσία με την οποία εισηγούντο το επανάνοιγμα της θανατικής ανάκρισης διότι κρίθηκε αναγκαία η εκταφή του πτώματος για διενέργεια νέας νεκροτομής που πιθανόν να έριχνε «φως στα αίτια θανάτου». Η Νομική Υπηρεσία με επιστολή ημερομηνίας 10/01/2014 εξέφρασε αμφιβολίες κατά πόσο τούτο θα ήταν χρήσιμο και ζήτησαν περαιτέρω λεπτομέρειες. Στην απαντητική τους επιστολή ημερομηνίας 06/02/2014, οι Ποινικοί Ανακριτές ανέφεραν πως ζήτησαν επανάνοιγμα της θανατικής ανάκρισης όχι γιατί θεώρησαν απαραίτητη την εκταφή αλλά γιατί «ήταν η μόνη ενέργεια που δεν έγινε». Συνεχίζοντας, ανέφεραν πως για το θέμα της εκταφής ζήτησαν την άποψη του Ιατροδικαστή Σοφοκλή Σοφοκλέους, ο οποίος τους ανέφερε ότι η εκταφή του αποβιώσαντος «δεν θα προσέφερε τίποτε πέραν από αυτά που αναγράφονται στις ιατροδικαστικές εκθέσεις» και ως εκ τούτου οι Ποινικοί Ανακριτές θεώρησαν το θέμα «λήξαν». (Δες επισυνημμένα έγγραφα στο Τεκμήριο 1).

Στις 24/02/2014, οι Ποινικοί Ανακριτές με εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου ετοίμασαν συμπληρωματική έκθεση. Σε αυτήν αναφέρουν πως «η έρευνα τους δεν έριξε φως στο τραγικό συμβάν και αυτό διότι μπορεί να μην υπήρξε έγκλημα ή ακόμη και να υπήρξε δεν επρόκειτο να προκύψει οτιδήποτε λόγω της παρέλευσης 9 χρόνων» (Δες Τεκμήριο 10).

Στις 08/04/2014 ο Γενικός Εισαγγελέας απεφάνθη πως λόγω της παρέλευσης 9 χρόνων, ήταν ανέφικτο να βρεθεί μαρτυρία που να οδηγεί στα πραγματικά αίτια θανάτου. Ο δε φάκελος της έρευνας παραδόθηκε στις 23/04/2014 στην οικογένεια του Θανάση. Η οικογένεια του Θανάση απευθύνθηκε στο Υπουργείο Άμυνας και σε αξιωματούχους του Κράτους. Ασκούσε δε πίεση για τη συνέχιση της διερεύνησης των αιτιών θανάτου. Στις

13/06/2014 το Υπουργείο Άμυνας ανταποκρίθηκε θετικά, υποστηρίζοντας την περαιτέρω διερεύνηση της υπόθεσης. *(Δες Τεκμήριο 1).*

Στις 03/11/2014 ο Γενικός Εισαγγελέας έδωσε οδηγίες να διεξαχθεί νέα αστυνομική διερεύνηση αναφορικά με τις συνθήκες θανάτου. Η μητέρα του Θανάση όμως αντέδρασε έντονα εκφράζοντας πλήρη έλλειψη εμπιστοσύνης να διερευνηθεί η υπόθεση από μέλη της Αστυνομίας Λεμεσού. Ως εκ τούτου, η υπόθεση παραπέμφθηκε στις 18/02/2015 στο Αρχηγείο Αστυνομίας και δόθηκαν οδηγίες όπως διερευνηθεί από το ΤΑΕ Αρχηγείου. Η έρευνα ανατέθηκε στην Αστυφύλακα 2064 Δήμητρα Σταύρου η οποία μεταξύ άλλων έλαβε και καταθέσεις από μάρτυρες. Πρόσθετα, έγινε εξέταση και του γενετικού υλικού που βρέθηκε στα ρούχα του Θανάση που φορούσε στις 29/09/2005 ώστε να εξεταστεί κατά πόσο αυτό συνάδει με το γενετικό υλικό δύο συνστρατιωτών του Θανάση. *(Δες Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 135).*

Ενώ η έρευνα βρισκόταν σε εξέλιξη, η Νομική Υπηρεσία στις 08/11/2016 ζήτησε και έλαβε ιατροδικαστική γνωμοδότηση από τον Σοφοκλή Σοφοκλέους στον οποίο υποβλήθηκαν 33 ερωτήματα *(Δες Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμό 135)*. Οι απαντήσεις του περιλαμβάνονται στην επιστολή του ημερομηνίας 10/03/2017. Συνοψίζοντας αυτές τις απαντήσεις, ο Σοφοκλής Σοφοκλέους εκφέρει την άποψη πως ο θάνατος θα μπορούσε να επισυμβεί με εθελούσια πτώση ή ατύχημα, και τούτο γιατί εξωτερικά επί του πτώματος δεν παρατηρήθηκαν κακώσεις που να υποδηλούν άσκηση βίας ή κακώσεις που να προκάλεσαν το θάνατο (όπως πυροβολισμός ή στραγγαλισμός). Είπε επίσης ότι δεν υπήρχαν κλασσικά σκελετικά τραύματα πτώσης εξ ύψους γιατί αυτά προκαλούνται ανάλογα με τον τρόπο πρόσκρουσης και το είδος της επιφάνειας. Θεωρεί ότι η πρόσκρουση έγινε πλάγια λόγω του ότι οι αναφερόμενες κακώσεις είναι στη δεξιά πλευρά. Αναφέρει δε ότι είναι δυνατόν να υπάρχει οίδημα και διάχυτος υποσκληρίδιος και υπαραχνοειδής αιμορραγία εγκεφάλου χωρίς να υπάρχει εξωτερική κάκωση της κεφαλής. Θεωρεί ότι ο θάνατος προήλθε από πολυτραυματισμό όπως συμβαίνει στην περίπτωση πτώσης εξ ύψους. *(Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 110).*

Με την ολοκλήρωση της έρευνας, η Δήμητρα Σταύρου ετοίμασε την έκθεση της. Σε αυτήν αναφέρει ότι δεν διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση της κατά πόσο ο θάνατος του Θανάση οφείλεται σε ηθελημένη πτώση ή σε ατύχημα. Προχωρεί αναφέροντας πως «*το ενδεχόμενο της εγκληματικής ενέργειας δεν μπορεί να αποκλειστεί, πλην όμως μέσα από όλες τις προσπάθειες που έγιναν προς εντοπισμό οποιασδήποτε τέτοιας μαρτυρίας όλα*

αυτά τα χρόνια, το αποτέλεσμα ήταν πάντοτε αρνητικό». «Κλείνοντας τονίζεται ότι, μέσα από τη συλλέγουσα μαρτυρία και όλα όσα αναφέρονται πιο πάνω, η αιτία θανάτου του Αθανάσιου Νικολάου είναι σύμφωνα και με τον ανεξάρτητο ιατροδικαστή Δρ. Σοφοκλέους πολυτραυματισμός συνεπεία πτώσεως εξ ύψους. Οι δε συνθήκες κάτω από τις οποίες έπεσε ο θανόντας κάτω από το γεφύρι της Άλασσας, παραμένουν απροσδιόριστες και αυτό κατά την άποψη μου έπρεπε να λεχθεί και στο πόρισμα της πρώτης θανατικής ανάκρισης που διενεργήθηκε και όχι να γίνοντο εικασίες περί αυτοκτονίας, οι οποίες έδωσαν πρόσφορο έδαφος στην οικογένεια του θανόντα να το αμφισβητήσει». (Δες Τεκμήριο 12).

Επίσης η Αστυφύλακας Δήμητρα Σταύρου αναφέρει στην έκθεση της πως το γεγονός ότι δεν ανευρέθηκε οποιαδήποτε μαρτυρία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου δεν σημαίνει πως υπήρξε συγκάλυψη ή αδιαφορία εκ μέρους των αρχών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Καταλήγει δε πως από τις 29/09/2005, την ημέρα δηλαδή που ο Θανάσης βρέθηκε νεκρός μέχρι την ημερομηνία που ολοκληρώθηκε η δική της έρευνα, έγιναν εκ μέρους των αρχών της Κυπριακής Δημοκρατίας αρκετές προσπάθειες για τη διερεύνηση της υπόθεσης.

VI. ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΔΑΔ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Το 2010 η οικογένεια του Θανάση προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) με την εισήγηση πως παραβιάστηκε το άρθρο 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), δηλαδή του δικαιώματος στη ζωή, όπως το άρθρο αυτό έχει ερμηνευθεί από το ίδιο το ΕΔΑΔ. Σύμφωνα με τις θέσεις της οικογένειας, η παραβίαση του σχετικού άρθρου έγινε γιατί οι έρευνες που διεξήγαγαν τα αρμόδια όργανα του Κράτους αναφορικά με τα αίτια θανάτου του Θανάση ήσαν πλημμελείς και ως εκ τούτου δεν οδήγησαν στα αληθή αίτια θανάτου.

Όπως έχω ήδη σχολιάσει στην απόφασή μου ημερομηνίας 05/01/2024 (Παράρτημα Γ), το ΕΔΑΔ στην πολυσέλιδη απόφασή που εξέδωσε στις 28/01/2020 στην υπόθεση **Application no. 29068/10 Case of Nicolaou v. Cyprus** αποδέχθηκε την προσφυγή υιοθετώντας τις εισηγήσεις της οικογένειας. Ειδικότερα, έκρινε ότι ολόκληρη η έρευνα της αστυνομίας ήταν πλημμελής γιατί από την αρχή θεωρήθηκε ως μια «*απλή συνήθης περίπτωση αφύσικου θανάτου*». Όπως έκρινε το ΕΔΑΔ, το αποτέλεσμα της έρευνας της αστυνομίας στηρίχθηκε στα ευρήματα του Ιατροδικαστή Πανίκκου Σταυριανού ο οποίος εξέφρασε την άποψη ότι ο Θανάσης πιθανότατα αυτοκτόνησε.

Παραθέτω παρακάτω σχετική περικοπή από την απόφαση του ΕΔΑΔ:

"146. In this connection, the Court observes that it emerges from the case-file that the entire initial police investigation was from the very beginning conducted on the premise that this was a simple case of an unnatural death and that Mr Nicolaou had most likely taken his own life, never seriously questioning this premise or endeavouring to verify any other possible scenario (see paragraphs 41, 43 και 67 above). As a consequence, the investigation was not carried out by experienced criminal police investigators with forensic experience and the line of investigation was limited, leading to oversights and, as many questions were left unanswered, a tenuous conclusion".

Σε ελεύθερη μετάφραση:

«146. Σε αυτό το πλαίσιο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι από το φάκελο της υπόθεσης προκύπτει ότι ολόκληρη η αρχική έρευνα της αστυνομίας ήταν πλημμελής γιατί θεωρήθηκε από την αρχή ως μια απλή συνήθης περίπτωση αφύσικου θανάτου και ότι πιθανότατα ο κύριος Νικολάου αυτοκτόνησε, χωρίς ποτέ να αμφισβητηθεί αυτή η υπόθεση ή να γίνει προσπάθεια να εξεταστεί άλλη πιθανή αιτία θανάτου (βλ. παραγράφους 41, 43 και 64 ανωτέρω). Ως εκ τούτου, η έρευνα δεν διεξήχθη από έμπειρους αστυνομικούς ποινικούς ανακριτές και το εύρος της έρευνας ήταν περιορισμένο, με αποτέλεσμα να διαπιστωθούν παραλείψεις και πενιχρά αποτέλεσμα καθώς πολλά ερωτήματα έμειναν αναπάντητα».

Σημαντικό στοιχείο της απόφασης του ΕΔΑΔ αποτελεί και το γεγονός ότι το ίδιο το Δικαστήριο απαρίθμησε σειρά παραλείψεων της πρώτης αστυνομικής έρευνας και της κατάληξης του Ιατροδικαστή Πανίκκου Σταυριανού.

Παραθέτω σχετική περικοπή:

"147. The Court takes note of the omissions in this initial investigation as pinpointed by the investigators appointed by the Council of Ministers in their report of 21 December 2012, and which they attributed to the police and the forensic pathologist, P.S. These included, inter alia, the failure to immediately take sufficient measures to adequately protect the area where Mr Nicolaou's body had been found in order to limit contamination of the scene; to carry out a thorough examination of the scene; the unmeticulous collection of evidence and the failure to gather certain items of evidence, such as DNA samples from Mr Nicolaou's car and personal belongings, namely, his glasses, wrist watch, wallet and clothes and to test the vomit found next to him as well as the sand and water

found in his mouth; and the failure to investigate the provenance of the beers that Mr Nicolaou had drunk (see paragraph 67 above).

148. Moreover, although the allegations, in particular those of the first applicant, concerning the treatment meted out to Mr Nicolaou in the camp by his fellow soldiers, were looked into by the police during the initial investigation, as the investigators pointed out, statements had not been taken from all the soldiers serving in Mr Nicolaou's squadron (see paragraph 67 above). Furthermore, as admitted by the Attorney General, the conduct of the army officers as such during the period of Mr Nicolaou's military service and, particularly, at the time preceding his death had not been investigated (see paragraph 55 above). Indeed, the initial police report did not even mention the problems faced by Mr Nicolaou in the army (see paragraph 26 above), never mind whether they could have had any link to his death.

149. These omissions undermined the plausibility of the findings of the initial investigation. They also fuelled the applicants' suspicions of a cover-up. A more careful and thorough collection of evidence could have shed light on the circumstances surrounding some crucial aspects of the case, clarified certain matters, given less ground for misgivings and avoided the need for further investigations".

Σε ελεύθερη μετάφραση:

«147. Το Δικαστήριο σημείωσε τις παραλείψεις στην αρχική έρευνα όπως αυτές έχουν επισημανθεί από τους ποινικούς ανακριτές που διορίστηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο στην έκθεση τους ημερομηνίας 21 Δεκεμβρίου του 2012 και τις οποίες απέδωσαν στην αστυνομία και στον Ιατροδικαστή Π.Σ. Αυτές περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την παράλειψη να πάρουν επαρκή μέτρα για να προστατεύσουν ικανοποιητικά την περιοχή όπου ανευρέθη η σορός του κύριου Νικολάου ώστε να περιοριστεί η επιμόλυνση της σκηνής; να διεξάγουν ενδελεχή έρευνα της σκηνής; την παράλειψη να συλλέξουν αποδεικτικό υλικό και την παράλειψη να συλλέξουν αποδεικτικά στοιχεία όπως γενετικό υλικό από το αυτοκίνητο και τα προσωπικά αντικείμενα του κύριου Νικολάου, ήτοι τα γυαλιά, το ρολόι χειρός, το πορτοφόλι και τα ρούχα του καθώς επίσης και να εξετάσουν τα εμύσματα που βρέθηκαν δίπλα του ως επίσης την άμμο και το νερό που βρέθηκε στο στόμα του; την παράλειψη να εξετάσουν την προέλευση της μπίρας που είχε καταναλώσει (βλ. παράγραφος 67 ανωτέρω).

148. Περαιτέρω, μολονότι οι ισχυρισμοί, ιδιαίτερα της πρώτης αιτήτριας αναφορικά με την μεταχείριση που είχε ο κύριος Νικολάου στο στρατόπεδο από τους συνστρατιώτες του, εξετάστηκαν από την αστυνομία κατά την αρχική έρευνα όπως διαπιστώσαν οι ποινικοί ανακριτές, δεν λήφθηκαν καταθέσεις από όλους που υπηρετούσαν στη διμοιρία του κύριου Νικολάου (βλ. παράγραφο 67 ανωτέρω). Επιπλέον όπως έγινε παραδεκτό από τον Γενικό Εισαγγελέα, η συμπεριφορά των αξιωματικών κατά τη διάρκεια της θητείας του κύριου Νικολάου και ιδιαίτερα περί το χρόνο θανάτου του δεν είχε διερευνηθεί. Πράγματι, η αρχική αστυνομική έρευνα ούτε καν ανέφερε τα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο κύριος Νικολάου, ανεξάρτητα εάν θα μπορούσαν να είχαν οποιαδήποτε σύνδεση με το θάνατο.

149. Αυτές οι κατονομαζόμενες παραλείψεις μιλούν την αληθοφάνεια των πορισμάτων της αρχικής έρευνας. Περαιτέρω τροφοδότησαν τις υποψίες της οικογένειας για συγκάλυψη. Μια πιο προσεκτική και ενδεδειγμένη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων θα μπορούσε να είχε ρίξει φως σε ορισμένες κρίσιμες πτυχές της υπόθεσης, να ελαχιστοποιούσε τις αμφιβολίες και να αποφεύγετο η ανάγκη για περαιτέρω έρευνες».

Το δεσμευτικό αποτέλεσμα της απόφασης του ΕΔΑΔ στην παρούσα υπόθεση σχολίασα στην απόφαση μου ημερομηνίας 05/01/2024 (Παράρτημα Γ). Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ) αποτελεί μέρος του Κυπριακού Δικαίου με βάση το Ν. 39/1962 που κύρωσε τη Σύμβαση (ο περί της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως διά την Προάσπισιν των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Κυρωτικός) Νόμος του 1962) και σύμφωνα με το Άρθρο 169 του Συντάγματος έχει αυξημένη ισχύ έναντι οποιουδήποτε ημεδαπού νόμου. Η Κυπριακή Δημοκρατία δεσμεύεται από τις διατάξεις της ΕΣΔΑ. Περαιτέρω η Κυπριακή Δημοκρατία αποδέχτηκε τη δικαιοδοσία του ΕΔΑΔ. Ως εκ τούτου, οι αποφάσεις του ΕΔΑΔ που αφορούν την Κυπριακή Δημοκρατία έχουν δεσμευτική ισχύ. Σύμφωνα με το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ, η Κύπρος έχει καθήκον και υποχρέωση να συμμορφώνεται με τις αποφάσεις του ΕΔΑΔ. Η υποχρέωση αυτή εκτείνεται στη λήψη μέτρων για την αποκατάσταση της παραβίασης στο μέτρο που αυτό είναι εφικτό. Οι δε αποφάσεις του ΕΔΑΔ είναι δεσμευτικές για όλα τα όργανα και θεσμούς της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και στο πεδίο που τους αφορά. Συνεπώς, τα Δικαστήρια της χώρας μας έχουν υποχρέωση και καθήκον να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις του ΕΔΑΔ.

VII. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΕΠΑΝΑΝΟΙΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΡΙΣΗΣ

Μετά την έκδοση της απόφασης του ΕΔΑΔ, η οικογένεια υπέβαλε αίτηση στις 19/02/2020 για επανάνοιγμα της τελευταίας θανατικής ανάκρισης. Ο Γενικός Εισαγγελέας προφανώς συμμορφούμενος με την απόφαση του ΕΔΑΔ δεν έφερε ένσταση στην έκδοση διατάγματος επανανοίγματος, το οποίο εκδόθηκε στις 26/02/2020 (*Δες Τεκμήριο 1*).

Μετά το διάταγμα επανανοίγματος, εκδόθηκε και διάταγμα εκταφής στις 09/12/2020. Το διάταγμα εκταφής εκδόθηκε στη βάση της ιατροδικαστικής έκθεσης του Ιατροδικαστή Κουτσαύτη ημερομηνίας 11/02/2008 και της επιστολής του ημερομηνίας 03/07/2019, στην οποία εξέφραζε την άποψη πως η επανεξέταση των οστικών υπολειμμάτων ήτο αναγκαία για διακρίβωση των πραγματικών αιτιών θανάτου. Κατά την εκταφή διαπιστώθηκε από όλους τους Ιατροδικαστές έλλειμμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού και συμφωνήθηκε όπως αυτό αποσταλεί για εξιδεικευμένες εξετάσεις από Παθολογοανατόμους.

Στις 26/01/2021 εκδόθηκε διάταγμα για εξέταση του υοειδούς οστού του Θανάση στην Αθήνα από τους Παθολογοανατόμους Εμμανουήλ Αγαπητό εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας και Δήμητρα Καραγιάννη εκ μέρους της οικογένειας. Οι δύο αυτοί Παθολογοανατόμοι ετοίμασαν τις εκθέσεις τους τις οποίες απέστειλαν τόσο στην Εισαγγελία όσο και στην οικογένεια, καθώς όριζε το διάταγμα. Στα αναφερόμενα διατάγματα θα γίνει εκτενής αναφορά στη συνέχεια.

Όπως προκύπτει από τα πρακτικά του φακέλου της υπόθεσης στις 04/10/2021 η Εισαγγελία και η πλευρά της οικογένειας συμφώνησαν όπως η Θανατική Ανάκριση τεθεί εκτός πινακίου και αναβληθεί η ακρόαση της δεδομένου ότι ο Γενικός Εισαγγελέας είχε αποφασίσει να διορίσει Ιδιώτες Ποινικούς Ανακριτές με σκοπό τη διεξαγωγή νέας έρευνας αναφορικά με τις συνθήκες θανάτου του Θανάση.

Ο Γενικός Εισαγγελέας διόρισε τους Σάββα Μάτσα, Αντώνη Αλεξόπουλο και Αχιλλέα Αιμιλιανίδη ως Ποινικούς Ανακριτές.

Όπως έχω ήδη σχολιάσει στην απόφαση μου ημερομηνίας 05/01/2024 (Παράρτημα Γ), οι πιο πάνω ενέργειες του Γενικού Εισαγγελέα για επανάνοιγμα της υπόθεσης έγιναν προφανώς για να συμμορφωθεί η Κυπριακή Δημοκρατία με την απόφαση του ΕΔΑΔ, ως η υποχρέωση της. Προφανώς, είναι γι' αυτό το λόγο που ο Γενικός Εισαγγελέας ανέθεσε την έρευνα της υπόθεσης όχι στην Αστυνομία, η οποία προέβη στην αρχική έρευνα για τα αίτια θανάτου του Θανάση, αλλά σε Ανεξάρτητους Ποινικούς Ανακριτές.

VIII. ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΡΙΣΗΣ

Η υπόθεση τέθηκε ενώπιόν μου και ορίστηκε για προγραμματισμό στις 31/10/2023.

Έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, τη δεσμευτική απόφαση του ΕΔΑΔ, τις ιδιαίτερες συνθήκες και το ιστορικό της υπόθεσης, ζήτησα κατά την έναρξη της διαδικασίας από την εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα και τον δικηγόρο που εκπροσωπούσε την οικογένεια να εκφράσουν τις απόψεις τους ως προς τον ενδεδειγμένο τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας. Δεν φάνηκε να υπήρχε σύγκλιση απόψεων. Μάλιστα εκείνη την ημέρα εμφανίστηκε στο Δικαστήριο ο Ιατροδικαστής Πανίκκος Σταυριανός με τον δικηγόρο του και ζήτησε να λάβει μέρος στη διαδικασία ως ενδιαφερόμενο μέρος. Αυτό το αίτημα υποστήριξε η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα, η οποία μάλιστα επιχειρηματολόγησε εκτενώς επί αυτού. Το εν λόγω αίτημα απορρίφθηκε για τους λόγους που αναγράφονται στην απόφαση μου ημερομηνίας 10/11/2023 (Παράρτημα Α). Η δικηγόρος της Εισαγγελίας ανέφερε στην ίδια διαδικασία πως είχε πρόθεση να καλέσει τον Πανίκο Σταυριανό ως μάρτυρα στη διαδικασία, ανεξάρτητα από την απόφαση του Δικαστηρίου στο αίτημα του να παρουσιάζεται ως ενδιαφερόμενο μέρος.

Την ίδια ημέρα (10/11/2023) ο δικηγόρος που εκπροσωπούσε την οικογένεια ζήτησε άδεια να αποσυρθεί από την υπόθεση για λόγους υγείας. Στις 24/11/2023 εμφανίστηκαν στη διαδικασία οι νέοι δικηγόροι της οικογένειας. Η εκπρόσωπος της Εισαγγελίας και οι δικηγόροι της οικογένειας δεν συμφώνησαν αναφορικά με το ποιοι μάρτυρες θα κλητευθούν για να καταθέσουν. Η Εισαγγελία δεν δέχθηκε την από κοινού κατάθεση των εκθέσεων των δύο Παθολογοανατόμων Δρ. Αγαπητού και Δρ. Καραγιάννη και της ιατροδικαστικής έκθεσης του Φίλιππου Κουτσαύτη, η οποία ήταν και η μόνη έκθεση που ετοιμάστηκε μετά την εκταφή.

Επομένως το Δικαστήριο προχώρησε και άκουσε όλους τους μάρτυρες που κλητεύθηκαν από τις δύο πλευρές.

Η ακροαματική διαδικασία άρχισε στις 04/12/2023. Μετά την έναρξη της ακρόασης, ακολούθησαν διάφορα αιτήματα από τις δύο πλευρές και για τα οποία εξέδωσα σχετικές αποφάσεις, οι οποίες επισυνάπτονται ως παραρτήματα στο πόρισμα για σκοπούς πληρότητας και εύκολης αναφοράς.

Στις 06/12/2023 η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα υπέβαλε αίτημα να επιτραπεί στον Ιατροδικαστή Ανδρέα Μαρνερίδη να εξετάσει τα πλακίδια του υοειδούς οστού του Θανάση και να δώσει μαρτυρία στην υπόθεση. Οι δικηγόροι της οικογένειας πρόβαλαν ένσταση. Το αίτημα της Εισαγγελίας απορρίφθηκε για τους λόγους που αναφέρονται στην απόφασή μου ημερομηνίας 08/12/2023 (Παράρτημα Β).

Ακολούθως, στις 20/12/2023, ημερομηνία που θα έδινε μαρτυρία ο Πανίκκος Σταυριανός εκ μέρους της Εισαγγελίας και προτού αυτός προχωρήσει στο εδώλιο του μάρτυρα, οι δικηγόροι της οικογένειας έφεραν ένσταση στην κατάθεση της νέας ιατροδικαστικής έκθεσης που προτίθετο να καταθέσει. Με απόφασή μου ημερομηνίας 05/01/2024 δεν επέτρεψα στον Πανίκο Σταυριανό να δώσει μαρτυρία για τους λόγους που αναφέρονται στο κείμενο της απόφασής (Παράρτημα Γ).

Οι δικηγόροι της οικογένειας ζήτησαν όπως επιτραπεί στη μητέρα του Θανάση να δώσει μαρτυρία, αναφέροντας πως η μαρτυρία της θα είναι περιορισμένη και θα σχετίζεται με τα αίτια θανάτου. Η εκπρόσωπος του Εισαγγελέα δεν έφερε ένσταση στο αίτημα. Μολονότι το αίτημα της οικογένειας για τους λόγους που ανέφερα στην απόφασή μου ημερομηνίας 26/02/2024 έγινε αποδεκτό (Παράρτημα Δ), η μητέρα του Θανάση επέλεξε τελικά να μη δώσει μαρτυρία.

Στις 26/02/2024 η οικογένεια μέσω των δικηγόρων της, ζήτησε όπως επιτραπεί στην Ιατροδικαστή Ελευθερία Σπανουδάκη να δώσει μαρτυρία. Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα έφερε ένσταση στο αίτημα. Για το λόγο που αναφέρεται στην απόφασή μου ημερομηνίας 27/02/2024 απέρριψα το εν λόγω αίτημα. (Παράρτημα Ε)

Επίσης, στις 26/02/2024 οι δικηγόροι της οικογένειας ζήτησαν να επανακλητευθεί ο Υπαστυνόμος Μενέλαος Αντωνίου για να παρουσιάσει στο Δικαστήριο κατάθεση που όπως ανέφεραν δόθηκε στην Αστυνομία και περιγράφει ομολογία ατόμου ότι μαζί με άλλα πρόσωπα σκότωσε τον Θανάση. Παρόλο που η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα δεν έφερε ένσταση, απέρριψα το αίτημα για το λόγο που καταγράφεται στην απόφασή μου ημερομηνίας 27/02/2024 (Παράρτημα ΣΤ).

Παράθεση Μαρτυρίας

Συνοψίζω πιο κάτω τη μαρτυρία των προσώπων που κατέθεσαν στην παρούσα Θανατική Ανάκριση.

Οι δύο πρώτοι μάρτυρες στη διαδικασία κλήθηκαν κατόπιν οδηγιών του Δικαστηρίου. Η μαρτυρία τους ήταν μεν τυπικής φύσεως αλλά τα τεκμήρια που κατέθεσαν είναι σημαντικά και σε αυτά γίνεται αναφορά στο πόρισμα.

Μαριλένα Ανδρονίκου - M1

Η Πρωτοκολλητής του Πολιτικού Τμήματος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, Μαριλένα Ανδρονίκου, η οποία κατέθεσε πιστό αντίγραφο του φακέλου της Γενικής Αίτησης 37/2020 στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε το διάταγμα επανανοίγματος (*Δες Τεκμήριο 1*). Στο φάκελο αυτό περιλαμβάνεται η Αίτηση που καταχώρησε η οικογένεια του Θανάση για επανάνοιγμα της θανατικής ανάκρισης, η οποία συνοδεύεται από την ένορκη δήλωση της κυρίας Ανδριάνας Νικολάου και τα επισυνημμένα έγγραφα.

Άννα Στυλιανού – M2

Η Πρωτοκολλητής του Ποινικού Τμήματος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, Άννα Στυλιανού, κατέθεσε τους φακέλους των δύο προηγούμενων θανατικών ανακρίσεων στους οποίους περιλαμβάνονται τα πρακτικά της διαδικασίας, τα τεκμήρια που κατατέθηκαν στις δύο προηγούμενες διαδικασίες και τα πορίσματα των προηγούμενων Θανατικών Ανακριτών (*Δες Τεκμήρια 2 και 3*).

Μενέλαος Αντωνίου – M3

Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα κάλεσε ως μάρτυρα τον Υπαστυνόμο Μενέλαο Αντωνίου, ο οποίος ήταν μέλος της Ανακριτικής Ομάδας που διόρισε στις 04/10/2022 ο Αρχηγός της Αστυνομίας, μετά την έκδοση του πορίσματος των Ποινικών Ανακριτών Μάτσα και Αλεξόπουλου. Η Ανακριτική Ομάδα απαρτιζόταν από τον ίδιο, τον Υπαστυνόμο Στέλιο Χριστοδούλου – Υπεύθυνο του Τμήματος Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων Αμμοχώστου, τον Λοχία 940 Παντελή Χαραλάμπους – Μέλος του ΤΑΕ Αμμοχώστου και τον Αστυφύλακα 1606 Γιώργο Πιερίδη – Μέλος του ΤΑΕ Λάρνακας. Σκοπός του διορισμού των

προαναφερόμενων ανακριτών ήταν η μελέτη του πορίσματος των Μάτσα και Αλεξόπουλου και η *«διεξαγωγή περαιτέρω ανακρίσεων σε σχέση με το ενδεχόμενο διάπραξης οποιωνδήποτε ποινικών αδικημάτων που αφορούσαν τις συνθήκες θανάτου του Θανάση»*. Ο Γενικός Εισαγγελέας την ίδια ημέρα διόρισε τον Ποινικό Ανακριτή Αλεξόπουλο για να συνδράμει στις περαιτέρω έρευνες της Ανακριτικής Ομάδας. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 140). Τα μέλη της Ανακριτικής Ομάδας ετοίμασαν την Έκθεση τους και την παρέδωσαν στη Νομική Υπηρεσία τον Ιανουάριο του 2023. (Δες Τεκμήριο 4)

Στη μαρτυρία του ανέφερε ότι η Ανακριτική Ομάδα έλαβε καταθέσεις από πρόσωπα που δεν είχαν κληθεί στο παρελθόν να δώσουν κατάθεση καθώς και συμπληρωματικές καταθέσεις προσώπων που είχαν δώσει καταθέσεις σε προηγούμενα χρόνια. Τα όσα ανέφεραν στρατιώτες και αξιωματικοί του Λόχου περιλαμβάνονται σε καταθέσεις και στο ημερολόγιο ενεργείας της Ανακριτικής Ομάδας. Συνολικά λήφθηκαν 70 καταθέσεις (Δες Τεκμήριο 5).

Από τα πιο πάνω, προκύπτει κατά γενική ομολογία στρατιωτών πως στο Λόχο επικρατούσε πλήρης απειθαρχία. Στρατιώτες και αξιωματικοί του στρατού αναφέρονται σε περιστατικά άσχημης και εξευτελιστικής συμπεριφοράς κάποιων στρατιωτών προς τον Θανάση. Στρατιώτες αναφέρουν πως στο στρατόπεδο δεν υπήρχε καθόλου έλεγχος, γινόταν ευρεία χρήση ναρκωτικών, στρατιώτες έφευγαν σκαστοί. Η Ανακριτική Ομάδα στο ημερολόγιο ενεργείας καταγράφει πως στρατιώτης τους ανέφερε πως μετά την είδηση του θανάτου του Θανάση, ο Διοικητής του Λόχου τους ζήτησε σε περίπτωση που ερωτηθούν από οποιονδήποτε, να αναφέρουν ότι όλα ήταν καλά στο στρατόπεδο και να μην αναφερθούν σε προβλήματα, φαινόμενα απειθαρχίας και αταξίας. Τους ζητήθηκε δε να αναφέρουν ότι πρόσεχαν τον Θανάση και του συμπεριφέρονταν καλά. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 20).

Η Ανακριτική Ομάδα στην έκθεση της σχολιάζει ότι θα έπρεπε εξ αρχής να είχαν ληφθεί καταθέσεις από όλους τους στρατιώτες και τα μόνιμα στελέχη του Λόχου Στρατηγείου όπου υπηρετούσε ο Θανάσης *«ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο επιμόλυνσης της μαρτυρίας τους με συνεννόηση μεταξύ τους αναφορικά με το περιεχόμενο των καταθέσεων τους»*. Όπως περαιτέρω αναφέρεται στην έκθεση, *«η μεγάλη καθυστέρηση στη λήψη καταθέσεων έδωσε χρόνο στα πρόσωπα που κατέθεταν να μιλήσουν μεταξύ τους και να δηλώσουν όλοι περίπου τα ίδια πράγματα»*.

Στην έκθεση αναφέρεται πως κλήθηκαν για ανάκριση πρόσωπα τα οποία θεωρήθηκαν ως ύποπτα με βάση το μαρτυρικό υλικό λόγω της ενοχλητικής συμπεριφοράς τους προς τον Θανάση και πρόσωπα τα οποία θεωρήθηκαν ως ύποπτα βάσει ανώνυμων πληροφοριών που δίδονταν κατά καιρούς στην οικογένεια. Εξετάστηκαν ακόμη και πληροφορίες που καταγράφονταν σε ανώνυμα σημειώματα στα οποία αναφέρετο ισχυρισμός για διακίνηση ναρκωτικών εντός του στρατοπέδου με τη χρήση στρατιωτικών οχημάτων και την εμπλοκή υψηλόβαθμων αξιωματικών του στρατού. Περαιτέρω, έγιναν εξετάσεις μέσω των υπηρεσιών πληροφοριών της Αστυνομίας και της Ομάδας Ασφαλείας Στρατοπέδου για να διαπιστωθεί κατά πόσο υπήρχαν πληροφορίες για εμπορία, χρήση ή διακίνηση ναρκωτικών στο στρατόπεδο όπου υπηρετούσε ο Θανάσης. Όπως αναφέρθηκε δεν υπήρξαν τέτοιες πληροφορίες. Σύμφωνα με ανώνυμο σημείωμα, ζητήθηκε από τον Θανάση να εμπλακεί στη διακίνηση ναρκωτικών αλλά αυτός αρνήθηκε και γι' αυτό τον μετέθεσαν. Ο Μενέλαος Αντωνίου ανέφερε πως οι πιο πάνω ισχυρισμοί εξετάστηκαν από την Ανακριτική Ομάδα και *«Η κατάληξη είναι ότι δεν έχουν οποιαδήποτε βάση ή που να υποδηλοί εγκληματική ενέργεια εναντίον οποιουδήποτε προσώπου»*.

Ο Μενέλαος Αντωνίου αναφέρθηκε στις ακόλουθες πρόσθετες ενέργειες που έγιναν από την Ανακριτική Ομάδα για διερεύνηση της υπόθεσης οι οποίες δεν έτυχαν εξέτασης προηγουμένως.

Έγινε προσπάθεια να εντοπιστεί το μέρος από το οποίο αγοράστηκαν τα δύο τενεκεδάκια μπίρας ΛΕΩΝ που βρέθηκαν στο όχημα του Θανάση. Τούτο όμως δεν έγινε κατορθωτό λόγω της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος. (*Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 19*).

Λήφθηκε κατάλογος με εισερχόμενες, εξερχόμενες κλήσεις και μηνύματα του τηλεφώνου του Θανάση για την περίοδο 01/09/2005 – 30/09/2005, χωρίς ωστόσο να προκύψει οποιοδήποτε *«επιλήψιμο στοιχείο»*. Όπως αναφέρθηκε, έγινε ταυτοποίηση όλων των αριθμών τηλεφώνων που βρέθηκαν στις εισερχόμενες και εξερχόμενες κλήσεις του κινητού τηλεφώνου του Θανάση εκτός από τρεις τηλεφωνικούς αριθμούς, οι κάτοχοι των οποίων παραμένουν άγνωστοι. Το κινητό τηλέφωνο του Θανάση δεν έχει μέχρι σήμερα εντοπιστεί. (*Δες Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 22*).

Έγιναν περαιτέρω επιστημονικές εξετάσεις σε σχέση με γενετικό υλικό το οποίο ανευρέθηκε στα ρούχα που φορούσε ο Θανάσης την ημέρα του θανάτου του και διαπιστώθηκε ότι το γενετικό αυτό υλικό ανήκε στους Ιατροδικαστές Πανίκο Σταυριανό και Νικόλα Χαραλάμπους.

Έγινε επίσης διερεύνηση του ισχυρισμού της μητέρας του Θανάση πως πιθανόν ο Θανάσης να δολοφονήθηκε κοντά σε θαλασσινό νερό και στη συνέχεια να τοποθετήθηκε κάτω από το γεφύρι. Από εξετάσεις που έγιναν διαπιστώθηκε ότι τα εκχυλίσματα νερού που βρέθηκαν στα ρούχα του Θανάση δεν συνάδουν με τα εκχυλίσματα δείγματος θαλασσινού νερού.

Περαιτέρω, στην έκθεση αναφέρεται πως έγιναν εξετάσεις μέσω των τραπεζών για να εξασφαλιστούν στοιχεία της τραπεζικής κάρτας του Θανάση. Όπως αναφέρεται στην έκθεση *«δεν κατέστη δυνατό να εξασφαλιστούν στοιχεία που να επιβεβαιώνουν ότι ο θανών ήταν κάτοχος τραπεζικής κάρτας και κατ' επέκταση δεν διερευνήθηκε που μπορεί να χρησιμοποιήθηκε»*.

Η κατάληξη στην έκθεση της Ανακριτικής Ομάδας έχει ως εξής: *«Από τις εξετάσεις και ανακρίσεις που έγιναν δεν προέκυψε οποιαδήποτε μαρτυρία που να συνδέει οποιοδήποτε πρόσωπο με την υπόθεση θανάτου του Αθανάσιου Νικολάου»*. Στη μαρτυρία του ο Μενέλαος Αντωνίου ανέφερε: *«Το αποτέλεσμα δεν κατέληξε ότι υπάρχουν ποινικές ευθύνες εναντίον οποιουδήποτε προσώπου»*.

Μάριος Καριόλου - M4

Ο Μάριος Καριόλου, εργάζεται στο Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου και είναι Διευθυντής του Εργαστηρίου Δικανικής Γενετικής. (Δες Τεκμήριο 14). Αναφέρθηκε στις διάφορες εξετάσεις γενετικού υλικού (DNA) που έγιναν κατά τη διερεύνηση των συνθηκών θανάτου του Θανάση.

Η πρώτη έκθεση ετοιμάστηκε στις 04/05/2006. Αντικείμενο εξέτασης ήταν η ταυτοποίηση του αίματος που βρέθηκε από τους γονείς του Θανάση 3 μέτρα μακριά από το σημείο που ανευρέθηκε η σορός και η ταυτοποίηση του γενετικού υλικού στα τεσκεδάκια μπύρας που βρέθηκαν στο όχημα του Θανάση. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εξέτασης, το αίμα που βρέθηκε 3 μέτρα μακριά από το σημείο που εντοπίστηκε η σορός, ανήκε στον Θανάση.

Επίσης διαπιστώθηκε ότι το γενετικό υλικό που ανευρέθηκε στο στόμιο στα τενεκεδάκια μύρας που βρέθηκαν στο όχημα του Θανάση ήταν δικό του. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 142 – Αποτελέσματα Επιστημονικής Εξέτασης Αστυνομικών Τεκμηρίων Αρ. Έκθεσης 1654-2006).

Η δεύτερη έκθεση ημερομηνίας 08/11/2012 αφορά το γενετικό υλικό που ανευρέθηκε στα ρούχα που φορούσε ο Θανάσης την ημέρα του θανάτου του. Ειδικότερα έγινε εξέταση των δύο στρατιωτικών καλτσών, του παντελονιού αθλητικής φόρμας και του εσώρουχου που φορούσε ο Θανάσης. Με βάση τις εξετάσεις που έγιναν εντοπίστηκε μεικτό γενετικό προφίλ. Διευκρινίζοντας εξήγησε πως «μεικτό γενετικό υλικό» διαπιστώνεται σε περίπτωση που εντοπίζεται γενετικό υλικό πέραν του ενός προσώπου. Εν προκειμένω, στα ρούχα του Θανάση διαπιστώθηκε γενετικό υλικό «3 άγνωστων ανδρών», που όπως διευκρίνισε ο Μάριος Καριόλου η λέξη «άνδρας» περιλαμβάνει και τα δύο φύλα. Σε κάθε ρούχο ξεχωριστά εντοπίστηκε το γενετικό υλικό ενός μόνο άγνωστου άνδρα. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 142 – Αποτελέσματα Επιστημονικής Εξέτασης Αστυνομικών Τεκμηρίων Αρ. Έκθεσης 1654-2012 (2006)).

Η τρίτη έκθεση ημερομηνίας 23/07/2015 αφορά εξέταση ταυτοποίησης του γενετικού υλικού που ανευρέθηκε στην προηγούμενη εξέταση με τα παρειακά επιχρίσματα που λήφθηκαν από τη στοματική κοιλότητα δύο συνστρατιωτών του Θανάση. Το γενετικό τους προφίλ δεν συνδέθηκε με το γενετικό υλικό των «3 άγνωστων ανδρών». (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 142 – Αποτελέσματα Επιστημονικής Εξέτασης Αστυνομικών Τεκμηρίων Αρ. Έκθεσης 2616 - 2015).

Η τέταρτη έκθεση ημερομηνίας 02/11/2022 αφορά επανεξέταση των ρούχων που φορούσε ο Θανάσης την ημέρα του θανάτου. Συγκεκριμένα, παραδόθηκαν από την Αστυνομία για εξέταση παρειακά επιχρίσματα 27 ατόμων για να συγκριθούν με το γενετικό υλικό των «3 αγνώστων ανδρών» που είχαν εντοπιστεί σε προηγούμενη εξέταση. Μεταξύ των ατόμων που έδωσαν παρειακά επιχρίσματα για εξέταση, ήταν και ο Πανίκκος Σταυριανός, του οποίου το γενετικό υλικό ταυτίστηκε με αυτό του «άγνωστου άνδρα 3». Επομένως ο άγνωστος άνδρας του οποίου το γενετικό υλικό βρέθηκε στο μποξεράκι του Θανάση ήταν ο Ιατροδικαστής Πανίκκος Σταυριανός. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 142 – Αποτελέσματα Επιστημονικής Εξέτασης Αστυνομικών Τεκμηρίων Αρ. Έκθεσης 1654-2022 (2006, 2012)).

Ακολούθως διαπιστώθηκε πως το γενετικό υλικό του «άγνωστου άνδρα 2» που εντοπίστηκε στο παντελόνι αθλητικής φόρμας του Θανάση ανήκε στον Ιατροδικαστή Νικόλα Χαραλάμπους. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 142 – Αποτελέσματα Επιστημονικής Εξέτασης Αστυνομικών Τεκμηρίων Αρ. Έκθεσης 6882-2022).

Τέλος, διαπιστώθηκε πως το γενετικό υλικό του «άγνωστου άνδρα 1» ανήκε σε μια γυναίκα που εργάζεται σε εταιρεία στην Αγγλία η οποία εταιρεία αποστέλλει στην Κύπρο τα επιχρίσματα τα οποία χρησιμοποιούν οι αστυνομικές αρχές για να κάνουν δειγματοληψίες. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 142 – επιστολή ημερομηνίας 25/11/2022).

Εξήγησε πως είναι σύνηθες να εντοπίζεται σε πτώματα ή σε αντικείμενα τους γενετικό υλικό ατόμων που λόγω της ιδιότητας τους ήρθαν σε επαφή με το νεκρό ή τα ρούχα του, όπως στην παρούσα περίπτωση. Όπως διευκρίνισε, το γενετικό υλικό του Πανίκκου Σταυριανού και του Νικόλα Χαραλάμπους στο μποξεράκι και στην αθλητική φόρμα του Θανάση μπορεί να ήταν αποτέλεσμα άμεσης ή έμμεσης επαφής.

Είπε επίσης ότι δεν διαπιστώθηκε ύπαρξη γενετικού υλικού άλλου προσώπου στα ρούχα του Θανάση, αναφέροντας ωστόσο πως υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί κάποιος να αγγίξει ένα αντικείμενο αλλά να μην τοποθετηθεί το γενετικό του προφίλ στο αντικείμενο αυτό. Με αναφορά σε επιστημονική αρθρογραφία ανέφερε τα ακόλουθα: «όταν ένα άτομο αγγίζει ένα αντικείμενο με γυμνά χέρια δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι στο αντικείμενο θα ανιχνευθεί το γενετικό του υλικό».

Δήμητρα Σταύρου – M5

Η Δήμητρα Σταύρου είναι η Αρχιαστυφύλακας 2064 και υπηρετεί στο ΤΑΕ Αρχηγείου και στην οποία είχε ανατεθεί το 2015 η διερεύνηση των συνθηκών του θανάτου του Θανάση.

Η μαρτυρία της όμως στην παρούσα διαδικασία αφορούσε το ρόλο που διαδραμάτισε μετά το επανάνοιγμα της υπόθεσης και ειδικότερα μετά την έκδοση του διατάγματος μεταφοράς του υοειδούς οστού του Θανάση για εξέταση στην Αθήνα στις 26/01/2021. Με βάση το προαναφερόμενο διάταγμα της ανατέθηκε από τον τότε Βοηθό Αρχηγό Επιχειρήσεων η μεταφορά του υοειδούς οστού στην Αθήνα και η παράδοση του στον Παθολογοανατόμο Δρ. Αγαπητό στην παρουσία της Δρ. Καραγιάννη. Μετά την ολοκλήρωση των εξετάσεων του υοειδούς οστού από τους Παθολογοανατόμους, η Δήμητρα Σταύρου μετέφερε τα

πλακίδια με τις ιστολογικές τομές του υοειδούς οστού στην Κύπρο. Περαιτέρω ανέφερε, πως στις 12/10/2021 πήγε ξανά στην Αθήνα για να παραλάβει 37 επιπλέον πλακίδια τα οποία ο Δρ. Αγαπητός δεν της είχε παραδώσει προηγουμένως. Υιοθέτησε το περιεχόμενο της κατάθεσης της ημερομηνίας 20/12/2022 *(Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 134 - κατάθεση ημερομηνίας 20/12/2022)*.

Ελευθερία Χαριλάου - M6

Η Ελευθερία Χαριλάου εργάζεται στη Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων στο Ανθρωπολογικό Εργαστήριο, στο γραφείο Ελληνοκύπριου Επιτρόπου στη ΔΕΑ (Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων). Είναι δικανική ανθρωπολόγος και οστεολόγος *(Δες Τεκμήριο 15)*. Κλήθηκε εκ μέρους της Δημοκρατίας να εξετάσει τα οστά του Θανάση και ετοίμασε την έκθεση της με τίτλο «Δικανική Αρχαιολογική και Ανθρωπολογική Έκθεση των Σκελετικών Καταλοίπων του Αθανάσιου Νικολάου». *(Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 111)*.

Στη μαρτυρία της ανέφερε πως η δικανική ανθρωπολογία είναι η επιστήμη που μελετά τα σκελετικά κατάλοιπα ενός ανθρώπου για να διερευνήσει το βιολογικό του προφίλ. Τα βιολογικά ευρήματα τα οποία αποτελούν το βιολογικό προφίλ ενός ανθρώπου είναι η ηλικία, το φύλο, τα οστά, τα οδοντικά χαρακτηριστικά, τα περιθανάτια τραύματα και οι μεταθανάτιες αλλοιώσεις.

Στην έκθεση της περιγράφει κατάγματα που διαπίστωσε κατά την εξέταση του σκελετικού οστού του Θανάση.

Στη μαρτυρία της ανέφερε πως κατά την εκταφή όλοι οι ιατροδικαστές που ήταν παρόντες και η ίδια διαπίστωσαν έλλειμμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού. Όπως εξήγησε, το υοειδές οστό έχει ένα μικρό πεταλοειδές σχήμα. Αποτελείται από τρία μέρη, το δεξιό κέρασ, το αριστερό κέρασ και το σώμα το οποίο βρίσκεται στο κέντρο. Το υοειδές οστό βρίσκεται κάτω από την κάτω γνάθο.

Ερωτηθείσα κατά την αντεξέταση γιατί απουσιάζει το έλλειμμα του υοειδούς οστού από τα ευρήματα στην έκθεση της, εξήγησε πως ακριβώς επειδή πρόκειται για έλλειμμα δεν περιγράφεται στην έκθεση της, διότι αυτό δεν αποτελεί μεταθανάτιο εύρημα. Προσθέτοντας είπε, ότι *«Δεν συνηθίζεται στις ανθρωπολογικές εκθέσεις να περιλαμβάνονται ευρήματα όταν αυτά δεν μπορούν να τοποθετηθούν είτε στα περιθανάτια*

είτε στα μεταθανάτια ευρήματα». Συνεπώς, σύμφωνα με την Ελευθερία Χαριλάου το κατάγμα του υοειδούς οστού δεν πρόκειται για περιθανάτιο ή μεταθανάτιο εύρημα, γι' αυτό και η εξέταση αυτού δεν ενέπιπτε στη δική της εμπειρογνωμοσύνη.

Εξήγησε πως η ανθρωπολογική εξέταση διενεργείται μακροσκοπικά δια γυμνού οφθαλμού και γι' αυτό το λόγο οι ιατροδικαστές αποφάσισαν πως έπρεπε να σταλεί το υοειδές οστό για εξιδεικευμένη μικροσκοπική εξέταση από Παθολογοανατόμους.

Σάββας Μάτσας – Μ9

Ο Σάββας Μάτσας ασκεί το επάγγελμα του ιδιώτη δικηγόρου από το 2012. Από το 1974 – 2011 εργαζόταν στη Νομική Υπηρεσία. Υπήρξε υπεύθυνος του Ποινικού Τμήματος της Νομικής Υπηρεσίας και ακολούθως αφυπηρέτησε υπό την ιδιότητα του Εισαγγελέα.

Είναι ένας εκ των Ιδιωτών Ποινικών Ανακριτών που διορίστηκε μαζί με τον Αντώνη Αλεξόπουλο και Αχιλλέα Αιμιλιανίδη, από τον Γενικό Εισαγγελέα για διεξαγωγή νέας έρευνας σε σχέση με τις συνθήκες θανάτου του Θανάση, μετά την έκδοση της απόφασης του ΕΔΑΔ. Ο διορισμός τους έγινε στις 07/10/2021 (*Δες Τεκμήριο 33*). Στις 17/01/2022 ο Αχιλλέας Αιμιλιανίδης για προσωπικούς λόγους αποσύρθηκε και η έρευνα διεξήχθη από τον Σάββα Μάτσα και τον Αντώνη Αλεξόπουλο. Η έρευνα διεξήχθη από τον Σάββα Μάτσα και Αντώνη Αλεξόπουλο οι οποίοι ετοίμασαν σχετική έκθεση (*Δες Τεκμήρια 32(α) και 32(β)*).

Στη μαρτυρία του ο Σάββας Μάτσας αναφέρθηκε σε καταθέσεις προσώπων και μαρτυρικό υλικό που δόθηκε στους Ποινικούς Ανακριτές από την Εισαγγελία και σχετιζόταν με τις έρευνες που είχαν γίνει στο παρελθόν αναφορικά με το θάνατο του Θανάση. Αναφέρθηκε επίσης στις γνωμοδοτήσεις των ιατροδικαστών, παθολογοανατόμων και άλλων εμπειρογνομόνων που ασχολήθηκαν με την υπόθεση και στα στοιχεία που προέκυψαν από τις καταθέσεις που έλαβαν οι ίδιοι από διάφορα πρόσωπα στο πλαίσιο της δικής τους έρευνας.

Αναφέρθηκε λεπτομερώς στις συνθήκες που επικρατούσαν στο Στρατόπεδο Ευμένιου Παναγιώτου και ειδικότερα στο Λόχο Στρατηγείου, όπου υπηρετούσε ο Θανάσης. Όπως είπε, από καταθέσεις στρατιωτών προκύπτει πως δεν υπήρχε καθόλου έλεγχος εντός του στρατοπέδου, επικρατούσε απειθαρχία, στρατιώτες έφευγαν χωρίς άδεια εξόδου, απουσίαζαν χωρίς να γίνονται αντιληπτοί καθώς επίσης γινόταν ευρεία χρήση ναρκωτικών

ουσιών. Όπως αναφέρεται στην έκθεση των Ποινικών Ανακριτών ενώ υπάρχει γενική παραδοχή από στρατιώτες για την απειθαρχία που επικρατούσε στο Λόχο και για την χρήση ναρκωτικών εντός του στρατοπέδου, εντούτοις ορισμένοι άλλοι στρατιώτες δήλωσαν άγνοια για τα πιο πάνω. Στη μαρτυρία του σχολίασε μάλιστα το γεγονός πως μετά το θάνατο του Θανάση, καταθέσεις μερικών στρατιωτών λήφθηκαν *«μέσα στο στρατόπεδο στην παρουσία αξιωματικών τους»*.

Χαρακτήρισε τη στρατιωτική θητεία του Θανάση ως *«μαρτυρική»* λόγω του ότι τύγγανε παρενόχλησης και κακομεταχείρισης από αριθμό συνστρατιωτών του, οι οποίοι μεταξύ άλλων τον έβριζαν, τον χλεύαζαν, τον έβαζαν να κάνει ερωτική εξομολόγηση σε λάμπα.

Οι Ποινικοί Ανακριτές στην έκθεση καταλήγουν στα ακόλουθα: *«Θεωρούμε ότι υπάρχουν εύλογες υποψίες ότι κάποιοι στρατιώτες ή Αξιωματικός του στρατού αναμίχθηκαν ενεργά στη δολοφονία του Αθανάσιου Νικολάου και ένεκα τούτου προτείνουμε όπως συνεχιστεί η διερεύνηση της υπόθεσης από την Αστυνομία ούτως ώστε να ληφθεί γενετικό υλικό (DNA) από όλους τους στρατιώτες και Αξιωματικούς, οι οποίοι υπηρετούσαν στο Στρατόπεδο Ευμένιου Παναγιώτου, εντός τους οποίου ήταν ο Λόχος Στρατηγείου»*.

ΙΧ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΑΘΟΛΟΓΟΑΝΑΤΟΜΩΝ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΓΑΠΗΤΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Τα όσα αναφέρθηκαν μέχρι στιγμής και αφορούν το ιστορικό πριν από το θάνατο του Θανάση και τα όσα διαδραματίστηκαν στο εφεξής, από μόνα τους δεν αποδεικνύουν την αιτία θανάτου. Το αποδεικτικό υλικό που αναφέρεται σε αυτό το κρίσιμο στοιχείο δηλαδή την αιτία θανάτου θα αντληθεί και θα αξιολογηθεί από τη μαρτυρία των Παθολογοανατόμων Εμμανουήλ Αγαπητού και Δημήτρας Καραγιάννη και σε αυτή τη μαρτυρία θα βασιστώ για να εξαχθεί το τελικό πόρισμα.

Είναι κατάλληλο το σημείο αυτό να επισημάνω ότι όλοι οι Ιατροδικαστές και η Ανθρωπολόγος οι οποίοι ήταν παρόντες στην εκταφή και εξέτασαν μακροσκοπικά το υοειδές οστό, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, διαπίστωσαν έλλειμμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού και αποφάσισαν όπως το υοειδές οστό παραπεμφθεί σε Παθολογοανατόμους για μικροσκοπική εξέταση για να διαπιστώσουν κατά πόσο αυτό οφείλετο σε κάταγμα γενόμενο εν ζωή.

Αυτή η μικροσκοπική εξέταση έγινε από τον κύριο Αγαπητό εκ μέρους της Εισαγγελίας Κύπρου και από την κυρία Καραγιάννη εκ μέρους της οικογένειας.

Δρ. Εμμανουήλ Αγαπητός – Μ7

Ο κύριος Αγαπητός είναι Παθολογοανατόμος. Από το 1976 μέχρι τον Αύγουστο του 2019 εργάστηκε ως καθηγητής στο Πρώτο Εργαστήριο της Παθολογικής Ανατομικής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Αθήνας. Διορίστηκε εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας για να εξετάσει μικροσκοπικά το υοειδές οστό του Θανάση και στις 07/05/2021 ετοίμασε έκθεση με τίτλο «Παθολογοανατομική Εξέταση υοειδούς οστού του Αθανάσιου Νικολάου». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 92).

Για εύκολη αναφορά, παραθέτω αυτούσιο το περιεχόμενο της έκθεσης του:

Μακροσκοπική Εξέταση

Παρελήφθη υοειδές οστό σε χάρτινη συσκευασία μήκους επί του δεξιού κέρατος 3,5 εκ. επί του αριστερού κέρατος 3,2 εκ. και επί του σώματος 2,5 εκ. Ελήφθησαν φωτογραφίες. Πρόκειται για οστικά τμήματα – προϊόντα εκταφής άνω της 10ετίας σύμφωνα με το ιστορικό με αποτέλεσμα να έχουν διαμόρφωση δίκην καλάμου.

Το ελεύθερο άκρο του αριστερού κέρατος έχει ανώμαλη παρυφή και λείπει ένα μικρό οστεϊνό τμήμα.

Εξαιτίας της παρόδου μεγάλου χρονικού διαστήματος από τον θάνατο δεν διαπιστώθηκαν χόνδρινα τμήματα.

Ακολούθησε πρωτόκολλο ενυδάτωσης, μονιμοποίησης σε διάλυμα φορμόλης, αφαλάτωσης και έγκλεισης του οστού σε κύβους παραφίνης απ' όπου ελήφθησαν 313 ιστολογικές τομές σε μικροτόμο πάχους 3 μ. στο σύνολο του υλικού. Έγιναν χρώσεις ηωσίνης – αιματοξυλίνης και ιστοχημική χρώση κυανούν του Βερολίνου για ανίχνευση κοκκίων αιμοσιδηρίνης.

Μικροσκοπική Εξέταση

Η επισκόπηση των ιστολογικών τομών έγινε σε φωτονικό μικροσκόπιο.

Η βασική δομή του υπό εξέταση υοειδούς οστού αποτελείται από μία εξωτερική φλοιώδη ζώνη και από μία εσωτερική δοκιδώδη ζώνη. Η εξωτερική φλοιώδης ζώνη αποτελείται από κολλαγόνο (οστεοειδές) που διατίθεται σε παράλληλες δεσμίδες (ώριμος πεταλιώδης

οστίτης ιστός). Στην εσωτερική δοκιδώδη ζώνη παρατηρούνται αραιές και λεπτές οστεοδοκίδες με τυχαία διάταξη του κολλαγόνου. Κυτταρικά στοιχεία (οστεοκύτταρα, οστεοβλάστες και μυελός των οστών) δεν παρατηρούνται λόγω της σήψης (αποσύνθεση). Στους μυελοχώρους παρατηρείται ύπαρξη νεκρών μικροοργανισμών όμοιων με αυτούς που απαντώνται σε καταστάσεις σήψης. Τα ανωτέρω καθιστούν την δοκιδώδη στοιβάδα αδειανή έτσι ώστε το οστό να προσλαμβάνει διαμόρφωση δίκην καλάμου αναμενόμενη μεταθανάτια εικόνα λόγω της μακροχρόνιας ιστοικής αποσύνθεσης. Η ειδική ιστοχημική χρώση κυανούν του Βερολίνου δεν κατέδειξε κοκκία αιμοσιδηρίνης.

Συμπέρασμα: - Οστικά τμήματα – προϊόντα εκταφής με διαμόρφωση δίκην καλάμου
- Μικρό οστικό έλλειμα στο ελεύθερο άκρο του αριστερού κέρατος με ανώμαλη παρυφή αυτού. Τα στοιχεία αυτά είναι συμβατά με πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή.

Προτού παραθέσω τη μαρτυρία του κύριου Αγαπητού σε σχέση με τα ευρήματα του αναφορικά με το υοειδές οστό, θεωρώ ορθό όπως αναφερθώ πρώτα στο μέρος της μαρτυρίας του που αφορά τη διαδικασία παραλαβής, κοπής του υοειδούς οστού σε ιστολογικές τομές και εξέτασης των ιστολογικών τομών.

Ο κύριος Αγαπητός ενεργώντας εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας, έστειλε την προαναφερόμενη έκθεση ημερομηνίας 07/05/2021 στη Νομική Υπηρεσία. Είχε όμως ετοιμάσει ακόμη μια έκθεση με πανομοιότυπο περιεχόμενο την οποία είχε προηγουμένως αποστείλει στην κυρία Καραγιάννη. (Δες Τεκμήριο 6 – επισυνημμένο έγγραφο στον αύξοντα αριθμό 83). Στην έκθεση αυτή ο κύριος Αγαπητός αναφερόταν σε 325 ιστολογικές τομές και όχι 313 όπως αναφέρεται στην Έκθεση που απέστειλε στη Νομική Υπηρεσία.

Στην αντεξέταση του δέχτηκε πως όταν παρέλαβε το υοειδές οστό προχώρησε στην τομή του χωρίς ωστόσο να παρευρίσκεται στη διαδικασία η κυρία Καραγιάννη. Συμφώνησε πως ο ίδιος προέβη σε 350 ιστολογικές τομές του υοειδούς οστού και πως δεν αριθμήσε τα πλακίδια των ιστολογικών τομών, αναφέροντας πως «δεν το έκρινε σκόπιμο». Είπε δε πως από τα 350 πλακίδια εξετάστηκαν 325 διότι τα υπόλοιπα 25 πλακίδια τα οποία και δεν δόθηκαν για εξέταση στην κυρία Καραγιάννη, ήταν «κενά», «δεν είχαν ιστό» και επομένως «άχρηστα». Ερωτηθείς δε για ποιο λόγο απέστειλε στην Κύπρο μόνο 313 πλακίδια ενώ εξετάστηκαν από τον ίδιο και την κυρία Καραγιάννη 325 ιστολογικές τομές, ανέφερε πως

τα 12 ιστολογικά πλακίδια ήταν επίσης «χωρίς υλικό», «χωρίς ιστό», «κενά». Συμφώνησε δε κατά την αντεξέταση πως μετά από παρέμβαση της κυρίας Καραγιάννη, της παρέδωσε τα υπόλοιπα 37 πλακίδια τα οποία εξέτασε η κυρία Καραγιάννη και τα οποία στη συνέχεια στάλησαν στην Κύπρο. Ερωτηθείς δε για ποιο λόγο είχε κρατήσει αυτά τα 37 πλακίδια από τη στιγμή που όπως ο ίδιος ισχυρίζεται ήταν «κενά» και «χωρίς ιστό», ανέφερε πως τα κράτησε «μήπως και ζητηθούν». Προχώρησε δε να πει πως αυτά τα 37 πλακίδια τα είχε «στο κομοδίνο του», τα μετέφερε «στο πορτ μπαγκάζ» του αυτοκινήτου του όπου «τα κλείδωνε» για «λόγους ασφαλείας» γιατί όπως χαρακτηριστικά είπε είχε τους λόγους του να φοβάται για πολλά πράγματα.

Το θέμα που αφορά τα πλακίδια στο σύνολο τους θα σχολιαστεί σε άλλο μέρος της απόφασης.

Στις 17/06/2021, Ανώτερη Δικηγόρος της Νομικής Υπηρεσίας απηύθυνε ηλεκτρονική επιστολή στον κύριο Αγαπητό θέτοντας κάποια ερωτήματα σε σχέση με την έκθεση του.

Παραθέτω αυτούσιο το περιεχόμενο της επιστολής αυτής ημερομηνίας 17/06/2021 (Δες Τεκμήριο 17):

«Αγαπητέ Δρ. Αγαπητέ,

Ευχαριστώ πολύ για την έκθεση σας η οποία μου παραδόθηκε σήμερα. Επειδή οι εκθέσεις όλων των εμπειρογνομόνων θα κατατεθούν ενώπιον του Θανατικού Ανακριτή την ερχόμενη βδομάδα που είναι ορισμένη η υπόθεση, θα ήθελα παρακαλώ πολύ τις ακόλουθες διευκρινίσεις τις οποίες χρειάζομαι για σκοπούς Δικαστηρίου:

- 1. Στην έκθεση σας αναφέρεστε (προτελευταία παράγραφος) ότι η ειδική ιστοχημική χρώση Κυανού του Βερολίνου δεν κατέδειξε κοκκία αιμοσιδηρίνης. Εξ όσων μου έχει επεξηγηθεί, αυτή ήταν και η ουσία της εξέτασης που διενεργήσατε. Αναφέρετε επίσης στην έκθεση σας ότι το οστό προσλαμβάνει διαμόρφωση δίκην καλάμου αναμενόμενη μεταθανάτια εικόνα λόγω της μακροχρόνιας ιστικής αποσύνθεσης. Με τα πιο πάνω δεδομένα, πώς καταλήγετε στο συμπέρασμα ότι τα στοιχεία αυτά είναι συμβατά με πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή;*

2. Το οστικό έλλειμμα στο οποίο αναφέραστε μπορεί να αποτελεί αιτία θανάτου; Τούτο με δεδομένες τις πάμπολλες κακώσεις που διαπιστώθηκαν κατά την νεκροτομή και την εξέταση των οστών μετά την εκταφή;
3. Η Δρ. Καραγιάννη στη δική της έκθεση κάνει λόγο για στραγγαλισμό! Τούτο όπως αναφέρει προκύπτει από το ιστορικό σε συνδυασμό με τα ευρήματα της εξέτασης του οστού. Τούτη η θέση σας βρίσκει σύμφωνους; Και, εάν ναι, πώς στοιχειοθετείται κάτι τέτοιο αφού δεν γίνεται αναφορά σε ποιο ιστορικό είχε υπόψη της η Δρ. Καραγιάννη;»

Στις 21/06/2021 ο κύριος Αγαπητός απέστειλε επιστολή απαντώντας τα πιο πάνω ερωτήματα, το περιεχόμενο της οποίας επίσης παρατίθεται αυτούσιο. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 92 Α).

«Αναφορικά και σε σχέση με τα αιτήματα που μου θέσατε έχω να δηλώσω τα κάτωθι:

1) Στο συμπέρασμα μου αναφέρω ότι το μικρό οστικό έλλειμμα που παρατηρήθηκε στο ελεύθερο άκρο του αριστερού κέρατος του υοειδούς οστού είναι συμβατό με πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή.

Η φράση «πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή» αφορά μόνο τη βλάβη στη συγκεκριμένη ανατομική περιοχή του υοειδούς οστού και ελλείπει λοιπών στοιχείων (μαλακά μόρια τραχηλικής χώρας κ.τ.λ) μόνο ως πιθανή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί δεδομένου ότι ο θανών ήταν πολυτραυματίας (πολλαπλές κακώσεις) όπως αναφέρεται στη νεκροτομή.

2) Στο δεύτερο ερώτημα το εν λόγω μικρό οστικό έλλειμμα όπως χαρακτηρίζεται στην έκθεσή μου από μόνο του δεν δύναται να αποτελέσει αιτία θανάτου καθόσον είναι γνωστό ότι στην καθημερινή ιατρική πράξη συνεπεία ατυχημάτων έχουν προκληθεί κατάγματα υοειδών οστών χωρίς να επιφέρουν από μόνα τους τον θάνατο.

3) Στο τρίτο ερώτημα σας δεν δύναμαι να σχολιάσω πορίσματα συναδέλφων πολλώ δε μάλλον όταν αυτά αναφέρονται για μηχανισμό τρόπου τέλεσης της κάκωσης καθότι δεν άπτεται στο δικό μου γνωστικό αντικείμενο».

Ο κύριος Αγαπητός στη μαρτυρία του είπε ότι το υοειδές οστό είχε μορφή «δίκην καλάμου» δηλαδή ήταν «τόσο λεπτό που έμοιαζε σαν κούφιο καλάμι» λόγω της μακροχρόνιας μεταθανάτιας ιστικής αποσύνθεσης.

Ανέφερε ότι η μικροσκοπική εξέταση του υοειδούς οστού έγινε για να διαπιστωθεί κατά πόσο το έλλειμμα στο υοειδές οστό ήταν κάταγμα που έγινε εν ζωή.

Συνεχίζοντας, ο κύριος Αγαπητός στη μαρτυρία του εξήγησε τη διαδικασία της μικροσκοπικής εξέτασης του υοειδούς οστού. Πρόκειται για εξειδικευμένη εξέταση στην οποία ο ιστός πρέπει να μπει σε ειδικό μονιμοποιητικό υλικό που λέγεται φορμόλη. Εκεί μένει τουλάχιστον 24 ώρες και μετά ακολουθείται η ιστοληψία. Ο Παθολογοανατόμος παίρνει τις ιστολογικές τομές, τις τοποθετεί σε θήκες και τις μεταφέρει στην ιστοκινέτα, ένα ειδικό μηχάνημα, για να καλυφθούν με διάφορα υλικά μέχρι να πάρουν τη μορφή κεριού. Το υλικό αυτό κόβεται με τον μικροτόμο σε μικρές τομές, επιστρώνεται σε πλακίδια και χρωματίζεται με ειδικές χρωστικές ουσίες, επικαλύπτεται με καλυπτρίδα για να μπορεί να τύχει εξέτασης στο μικροσκόπιο.

Στην κυρίως εξέταση του, εξήγησε τι σημαίνει *«κάκωση γενόμενη εν ζωή»* και *«μεταθανάτια κάκωση»*. Όταν γίνεται κάκωση εν ζωή, δηλαδή σε ζωντανό άνθρωπο, σχηματίζεται μια *«κοκκινιά»* που πρόκειται για *«εκχύμωση»*. Όταν για παράδειγμα, κάποιος κτυπήσει έναν άνθρωπο, από το κτύπημα τα τριχοειδή αγγεία που βρίσκονται στην επιφάνεια του δέρματος ρήγνυνται και σπάνε. Τότε τα ερυθρά αιμοσφαίρια (που είναι το βασικό κυτταρικό στοιχείο του αίματος που δίνει το κόκκινο χρώμα στο αίμα) εξέρχονται από τα τριχοειδή αγγεία και συγκεντρώνονται στον μαλακό ιστό που είναι το λίπος, οι μύες, οι περιτονίες, γύρω από τα αγγεία τα οποία πλέον έχουν καταστραφεί. Όταν η κάκωση προκαλείται μετά το θάνατο δεν υπάρχει αιμορραγική διήθηση, αφού η κυκλοφορία του αίματος έχει ήδη σταματήσει. Αντιθέτως, στην προθανάτια κάκωση διαπιστώνεται προθανάτια αιμορραγία.

Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα ρώτησε τον κύριο Αγαπητό, κατά πόσο θα μπορούσε το μικρό οστικό έλλειμμα του αριστερού κέρατος στο υοειδές οστό του Θανάση, να είναι μεταθανάτιο. Ο κύριος Αγαπητός απάντησε πως θα μπορούσε να είναι και μεταθανάτιο, *«σκοροφαγωμένο»* όπως το χαρακτήρισε, λόγω της μακροχρόνιας ιστικής αποσύνθεσης.

Συνεχίζοντας η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα ρώτησε τον μάρτυρα κατά πόσο το έλλειμμα των 0,3 εκατοστών που διαπιστώθηκε στο αριστερό κέρατος, μπορεί να οφείλεται σε *«ασυμμετρία»* μεταξύ των δύο κεράτων του υοειδούς οστού. Ο κύριος Αγαπητός απάντησε πως θα μπορούσε να συμβαίνει κάτι τέτοιο και με τα κέρατα του υοειδούς οστού, όπως συμβαίνει με άλλα όμοια μέλη του σώματος τα οποία ανεπαίσθητα διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το μέγεθος, δίδοντας ως παράδειγμα τα δάκτυλα, τους μαστούς και τα πόδια ενός ανθρώπου.

Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα παρέπεμψε τον κύριο Αγαπητό στην ιατροδικαστική έκθεση του Πανίκκου Σταυριανού που ετοίμασε τον Ιούνιο του 2006 και συγκεκριμένα στο εύρημα πως *«το υοειδές οστό ήταν φυσιολογικό»*. Οι ερωτήσεις που υπέβαλε η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα στον κύριο Αγαπητό στόχευαν προφανώς να απαντήσει ο μάρτυρας πως από την ιστοπαθολογική εξέταση στην οποία προέβη δεν ανατρέπεται με σιγουριά το εύρημα του Πανίκκου Σταυριανού. Ο κύριος Αγαπητός επανέλαβε πως ο ίδιος διαπίστωσε έλλειμμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού, προφανώς εκφράζοντας έμμεσα τη διαφωνία του πως το υοειδές οστό ήταν φυσιολογικό.

Στην αντεξέταση ο κύριος Αγαπητός δέχθηκε ότι η μικροσκοπική εξέταση που διενήργησε έδειξε κάταγμα *«στα ιστολογικά πλακίδια που είχαν ληφθεί από το αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού»*.

Στην κυρίως εξέταση του, ανέφερε πως η ανώμαλη παρυφή που παρατηρήθηκε στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού του Θανάση, όπου υπήρχε το έλλειμμα *«μπορεί να οφείλεται» «χωρίς αυτό να είναι σίγουρο»* σε κάκωση που έγινε εν ζωή. Παραθέτω αυτούσια την απάντηση του: *«Μπορεί να οφείλεται, μπορεί, χωρίς αυτό να είναι σίγουρο, μια κάκωση, που πιθανόν να έγινε εν ζωή. Υπάρχουν όμως και άλλα αίτια που μπορούν να δημιουργήσουν αυτό το εύρημα»*. Στην αντεξέταση είπε ότι το εύρημα της ανώμαλης παρυφής *«είναι συμβατό με πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή»*. Ερωτηθείς στη συνέχεια κατά πόσο η ανώμαλη παρυφή μπορεί να δημιουργηθεί σε μεταθανάτια κάκωση, ο κύριος Αγαπητός απάντησε *«μπορεί σαν μεταθανάτια αλλοίωση, μπορεί, μπορεί»*.

Η εκπρόσωπος της Εισαγγελίας κατά την εξέταση του μάρτυρα, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην ειδική ιστοχημική χρώση κυανού του Βερολίνου που έγινε και στη διαπίστωση μη ύπαρξης κοκκίων αιμοσιδηρίνης. Ο κύριος Αγαπητός ανέφερε ότι η ιστοχημική χρώση κυανού του Βερολίνου είναι μια κλασσική χρώση που κάνουν οι παθολογοανατόμοι σε όλους τους ιστούς του σώματος για να ανιχνεύσουν κοκκία αιμοσιδηρίνης. Η ύπαρξη κοκκίων αιμοσιδηρίνης βοηθά τους παθολογοανατόμους να διαπιστώσουν αν υπήρξε προηγηθείσα κάκωση ή αιμορραγική διήθηση ή απώλεια ιστού, δηλαδή κάταγμα ή κάκωση γενόμενη εν ζωή. Είπε δε ότι στην περίπτωση του Θανάση, δεν βρέθηκαν κοκκία αιμοσιδηρίνης στο υοειδές οστό λόγω της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος. Ρωτήθηκε επίσης από την εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα για ποιο λόγο στην έκθεση του αναφέρει *«πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή»* από τη στιγμή που δεν βρέθηκαν κοκκία αιμοσιδηρίνης. Ο κύριος Αγαπητός απάντησε πως κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό, λόγω

της ύπαρξης οστικού ελλείμματος στο αριστερό κέρασ και λόγω του ότι «πιθανόν» να είχαν σχηματιστεί κοκκία αιμοσιδηρίνης σε προγενέστερο χρόνο «αλλά με τον καιρό να χάθηκαν στο χώμα».

Επί αυτού παραθέτω αυτούσια την ερώτηση που ετέθη στον κύριο Αγαπητό από την εκπρόσωπο της Εισαγγελίας και την απάντηση του, ως φαίνεται από τα Πρακτικά του Δικαστηρίου ημερομηνίας 25/01/2024:

«Ε. Αφού δεν βρέθηκαν...Μάλλον, αφού δεν βρέθηκαν κοκκία αιμοσιδηρίνης, απλά για να σας καταλάβουμε γιατρέ, πώς λέτε ότι έχουμε πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή; Θέλουμε να το εξηγήσετε.

Α. Από το γεγονός ότι υπήρχε αυτό το μακροσκοπικό μικρό οστικό έλλειμμα, αφετέρου δοκιμάσαμε και την ειδική αυτήν χρώση που δεν βρήκαμε, και πιθανόν, πιθανόν να είχε σχηματιστεί, αλλά με τον καιρό να χάθηκε στο χώμα, δεν είμαστε σίγουροι, δεν είμαστε σίγουροι ότι πραγματικά υπήρξε κάκωση εν ζωή, δεν είμαστε σίγουροι. Είναι υπόθεση που κάνουμε, ούτε όμως και να το αποκλείσουμε το γεγονός ότι δεν μπορεί να είχε υπάρξει, κατανοητό».

Σε άλλο σημείο της μαρτυρίας του, ανέφερε ότι σε περίπτωση κάκωσης γενόμενης εν ζωή, η αιμοσιδηρίνη σχηματίζεται μετά την παρέλευση 24 ωρών από την κάκωση και νοουμένου ότι ο άνθρωπος παρέμεινε ζωντανός για 24 ώρες. Όπως είπε, ένας ιατροδικαστής μπορεί να δει την αιμορραγική διήθηση των μαλακών μορίων γύρω από το υοειδές οστό, αλλά το εύρημα αυτό θα πρέπει να επιβεβαιωθεί από ιστοπαθολόγο. Συνεχίζοντας επί τούτου, είπε ότι ο ιστοπαθολόγος που διενεργεί την εξέταση κυανούν του Βερολίνου, για να διαπιστώσει τα κοκκία αιμοσιδηρίνης είτε στο υοειδές οστό είτε στη διήθηση των μαλακών μορίων, θα πρέπει να έχουν παρέλθει 24 ώρες «ζώντος του ανθρώπου» διότι τα κοκκία αιμοσιδηρίνης σχηματίζονται 24 ώρες μετά την προκληθείσα αιμορραγική θλάση, κάκωση. Όπως περαιτέρω είπε, αν πεθάνει ο άνθρωπος σε λιγότερο από 24 ώρες, τότε δεν μπορούν να σχηματιστούν τα κοκκία αιμοσιδηρίνης. Σε συγκεκριμένη ερώτηση που του τέθηκε από την εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα «Αρα το κάταγμα στο υοειδές οστού δεν είναι θανατηφόρο πάντοτε;», ο κύριος Αγαπητός απάντησε: «Βεβαίως είναι θανατηφόρο και η αιμορραγική διήθηση και το κάταγμα του υοειδούς οστού». Συνεχίζοντας την απάντηση του είπε πως μπορεί καμιά φορά ο άνθρωπος να ζήσει αν για παράδειγμα το κάταγμα προκλήθηκε από τροχάιο.

Επί του συγκεκριμένου σημείου τέθηκε στον κύριο Αγαπητό στην αντεξέταση πως ο θάνατος του Θανάση επήλθε απόγευμα, η νεκροψία έγινε η ώρα 09.00 π.μ της επόμενης ημέρας και η ταφή έγινε σε διάστημα λιγότερο από 24 ώρες, προφανώς για να υποδειχθεί στο μάρτυρα πως το υοειδές οστό δεν πρόλαβε να εμποτιστεί με κοκκία αιμοσιδηρίνης. Ο κύριος Αγαπητός επανέλαβε πως τα κοκκία αιμοσιδηρίνης εμφανίζονται εφόσον ο άνθρωπος επιζήσει μετά από 24 ώρες. Πρόσθεσε δε τα εξής: *«Η αιμορραγική διήθηση λόγω κάκωσης στην περιοχή του υοειδούς οστού εκδηλώνεται σαν αιμορραγική διήθηση των μαλακών μορίων γύρω από το υοειδές οστόν και μπορεί, εφόσον υπάρχει κάταγμα, να εισχωρήσει και στον μυελό των οστών. Στο εσωτερικό δηλαδή του υοειδούς οστού που και εκεί έχει αγγεία και μπορεί να προκαλεί με τον ίδιο τρόπο. Για να εμφανιστούν όμως τα κοκκία της αιμοσιδηρίνης πρέπει να περάσουν 24 ώρες τουλάχιστον, αλλά όταν δούμε εμείς μακροσκοπικά, ο ιστορικός είναι υοειδές που να είναι σπασμένο και γύρω-γύρω του τα μαλακά μόρια να είναι αιμορραγικά, να έχει μπει μέσα εκεί αίμα τότε αυτό είναι συμβατό με κάταγμα...Και η ιστολογική εξέταση θα το επιβεβαιώσει»*. Σε ερώτηση της δικηγόρου της οικογένειας, ο κύριος Αγαπητός ανέφερε πως αυτά ισχύουν και σε περίπτωση στραγγαλισμού.

Αναφορικά με τα όσα είπε ο κύριος Αγαπητός για την αιμοσιδηρίνη, τον χρόνο και τον τρόπο που αυτή δημιουργείται, το χρονικό διάστημα των 16 ετών που μεσολάβησε από την ημέρα θανάτου του Θανάση μέχρι την ιστοπαθολογική εξέταση θεώρησα επιβεβλημένο, ως Θανατική Ανακρίτρια να τον ρωτήσω σε τί απέβλεπε η εξέταση κυανού του Βερολίνου που διενήργησε εφόσον ο ίδιος ανέφερε ότι ήταν απίθανο να βρεθούν ίχνη αιμοσιδηρίνης. Στην ερώτηση μου απάντησε τα ακόλουθα: *«Πολύ σωστή η ερώτηση σας και ευχαριστώ που την θέσατε. Σίγουρα μήπως, μήπως ανιχνεύσουμε, αλλά γιατί δεν ανιχνεύσαμε; Και να υπήρχαν με τον καιρό είχαν πέσει και απορροφηθεί στο χρώμα, είναι ιχνοστοιχείο της φύσης, της γης, έφυγε, δεν υπήρχε, δηλαδή κάναμε προσπάθεια πραγματικά, έκανα προσπάθεια μήπως και βρεθεί στα υπολείμματα αυτά μέσα στα οστικά ιστοτεμάχια που είχαν αποσυντεθεί μήπως και βρεθεί σίδηρο, μήπως»*. Συνεχίζοντας ανέφερε: *«...δεν ξέρουμε πόσο έζησε μετά, δεν είχα πλήρη ιατρικό πότε πέθανε, με τι τρόπο πέθανε, εκτός στο τέλος μου είπαν πολυτραυματίας δεν ξέρω πόσο έζησε μετά την κάκωση και από τι πέθανε τελικά, δεν γνώριζα και επειδή εν πάση περιπτώσει υπήρχε αυτό το ενδεχόμενο πιθανού κατάγματος, σου στέλνουν ένα οστόν, πρέπει να το ελέγξεις και σε αυτήν την κατεύθυνση, έκανα και δεν βρήκα αιμοσιδηρίνη, τα κοκκία αυτά, και για τον λόγο αν υπήρχαν, είχαν πέσει, είχαν διαλυθεί, είχαν απορροφηθεί μέσα στο χρώμα»*.

Όταν του υποδείχθηκε στην αντεξέταση η φωτογραφία του Θανάση από την αυτοψία (φωτογραφία υπ' αριθμό 17 του Τεκμηρίου 7(α)), συμφώνησε ότι στη γλώσσα του υπάρχουν δύο αιμορραγικές διηθήσεις. Ερωτηθείς πως προκλήθηκαν απάντησε *«προφανώς από κάποια μικρή κάκωση» «πιθανόν από τα δόντια»*. Η εξήγηση δε που έδωσε για αυτές είναι πως επρόκειτο ενδεχομένως για *«αλλοιώσεις εξ αντιτυπίας»*, αναφερόμενος ειδικά σε περίπτωση τροχαίου δυστυχήματος. Όπως είπε όταν κάποιος κτυπά με το μέτωπο στο τζάμι του αυτοκινήτου, το δέρμα στο μέτωπο παρουσιάζει βλάβη αλλά στο πίσω μέρος του εγκεφάλου σχηματίζεται θλάση η οποία μπορεί να είναι θανατηφόρα. Είπε δε πως πιθανόν οι βλάβες αυτές στη γλώσσα να προκάλεσαν εξ αντιτυπίας βλάβη σε κάποιο κέρασ του υοειδούς οστού.

Στην αντεξέταση του υποδείχθηκε η φωτογραφία της νεκροψίας υπ' αριθμό 34 του Τεκμηρίου 7(α) και ο μάρτυρας είπε ότι βλέπει στο δεξιό πλάγιο του τραχήλου του Θανάση *«υπέρχρωση»* του δέρματος, όπως χαρακτήρισε αυτό που φαίνεται σε κύκλο στη φωτογραφία. Στη φωτογραφία της νεκροψίας υπ' αριθμό 66 του Τεκμηρίου 7(α) ο μάρτυρας ανέφερε πως βλέπει μαλακά μόρια, δηλαδή μύες, και σε κάποιο σημείο μια πιο καστανόφαιη χροιά. Ερωτηθείς δε αν αυτή η καστανόφαιη χροιά είναι εκχύμωση, ο κύριος Αγαπητός απάντησε: *«Δια γυμνού οφθαλμού δεν μπορώ να το επιβεβαιώσω θα ήθελα να το δω με το μικροσκόπιο, δεν βεβαιώνω υπέρ αυτού ότι είναι, αλλά δεν το αποκλείω κιόλας»*. Σε άλλο σημείο της αντεξέτασης όταν ρωτήθηκε αν οι εκχυμώσεις διαπιστώνονται *«μακροσκοπικά»* δηλαδή με γυμνό οφθαλμό απάντησε *«Βεβαίως»*. Ερωτηθείς δε τι σημαίνει *«υπέρχρωση»* του δέρματος ανέφερε πως αυτό μπορεί να υποδηλοί *«πιθανή άσκηση βίας, αλλά μπορεί να σημαίνει και χίλιες άλλες καταστάσεις»*, δίδοντας ως παράδειγμα τη δερματίτιδα που είναι κοινή δερματική νόσος.

Κατά τη συνέχιση της αντεξέτασης, όταν του υποδείχθηκε η φωτογραφία της νεκροψίας υπ' αριθμό 55 του Τεκμηρίου 7(α) η οποία απεικονίζει τους πνεύμονες του Θανάση, ο κύριος Αγαπητός ανέφερε πως βλέπει σε μεμονωμένα σημεία των πνευμόνων *«καταστανόφαιες κηλίδες»* και συμφώνησε πως μπορεί να πρόκειται για *«αιμορραγικές διαποτίσεις»*. Πρόσθεσε όμως πως θα προτιμούσε να το διαπίστωνε μικροσκοπικά. Ανέφερε δε επί αυτού του σημείου πως μπορεί να πρόκειται για *«πνευμονική συμφόρηση»* λόγω της συσσώρευσης μεγάλης ποσότητας αίματος χρονίζουσας. Δεν ήταν σε θέση να πει με σιγουριά αν οι καστανόφαιες αυτές κηλίδες ήταν το αποτέλεσμα ασφυξίας και στραγγαλισμού.

Ερωτηθείς στην κυρίως εξέταση αν μπορεί να καταλήξει σε ένα ασφαλές συμπέρασμα ως προς τα αίτια του ελλείμματος στο αριστερό κέρασ του οστού απάντησε «*όχι με ασφάλεια*» προσθέτοντας πως προέβη σε διάφορες υποθέσεις χωρίς να αποκλείσει τίποτα και χωρίς να είναι σίγουρος για οτιδήποτε.

Στην αντεξέταση, είπε ότι μετά την μικροσκοπική εξέταση συμφώνησε με την κυρία Καραγιάννη προφορικά πως το εύρημα ήταν «*πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή*».

Με αφορμή την αναφορά του μάρτυρα στην έκθεση του πως το οστικό έλλειμμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού και η ανώμαλη παρυφή είναι ευρήματα «*συμβατά με πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή*» ερωτήθηκε στην αντεξέταση αν αυτή η εκδοχή είναι πιο πιθανή παρά το κάταγμα να δημιουργήθηκε μεταθάνατο. Ο κύριος Αγαπητός ανέφερε πως έβαλε και άλλες συνιστώσες, όπως για παράδειγμα τη μεταθάνατο κάκωση ή την εκ γενετής ανισομετρία των δύο κεράτων του υοειδούς οστού.

Επί του ειδικού αυτού ζητήματος και ενόψει του περιεχόμενου της έκθεσης του στην οποία ο κύριος Αγαπητός αναφέρεται μόνο σε «*πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή*», οι δικηγόροι της οικογένειας τον ρώτησαν για ποιο λόγο δεν συμπεριέλαβε στην έκθεση του οποιαδήποτε άλλη πιθανή εκδοχή αλλά κατέγραψε μόνο την «*πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή*». Για το ζήτημα αυτό παραθέτω αυτούσια αποσπάσματα από τα Πρακτικά ημερομηνίας 25/01/2024:

«Ε. Στην έκθεση σας γράφεται ότι είναι πιθανόν εν ζωή, σωστά;

Α. Μάλιστα.

Ε. Συμφωνείτε μαζί μου ότι το συμπέρασμα της έκθεσης σας είναι το πιο πιθανό σενάριο;

Α. Το σενάριο της;

Ε. Της εν ζωής κάκωσης πιθανόν.

.....

Ο μάρτυρας συνεχίζει:

Α. Έβαλα και άλλες συνιστώσες εκτός της μεταθανάτιας κάκωσης, ότι υπάρχει και το ενδεχόμενο της εκ γενετής ανισομετρίας, έβαλα και αυτή τη συνιστώσα.

Ε. Γιατί δεν αναφέρετε αυτό στην έκθεσή σας, κύριε Αγαπητέ;

Α. Στην απάντηση έδωσα - - »

«Ε. Γιατί, κύριε Αγαπητέ, έρχεστε σήμερα εδώ και αλλάζετε το συμπέρασμα της έκθεσης και δεν το γράψατε εξ αρχής;

A. Ένα σενάριο τούτο, δεν το άλλαξα.

E. Γιατί δεν γράφτηκε εξ αρχής στην έκθεση σας;

A. Δεν γράφτηκε γιατί ήταν στη μετέπειτα συνεκτίμηση της βιβλιογραφίας που αναφέρω και αυτές τις πιθανές εκδοχές που σας ανέφερα.

E. Κύριε Αγαπητέ, συντάξατε την έκθεση σας πριν συμβουλευτείτε τη βιβλιογραφία και την στείλατε την έκθεση σας και μετά συμβουλευτήκατε τη βιβλιογραφία για να καταλήξετε σε διαφορετικό συμπέρασμα; Αυτό είπατε, επαναλαμβάνω, «έπειτα συμβουλευτήκα τη βιβλιογραφία και έβγαλα και ένα συμπέρασμα ότι μπορεί να είναι και μετά θάνατον».

A. Μπορεί να είναι και μετά θάνατον.

E. Κάνετε την εξέταση, σωστά;

A. Ναι.

E. Στέλνετε την έκθεση σας;

A. Μάλιστα.

E. Γράφετε σενάριο πιθανό εν ζωή;

A. Μάλιστα.

E. Μετέπειτα συμβουλευέστε τη βιβλιογραφία και έρχεστε σήμερα μετά από 3 χρόνια και μας λέτε ότι μπορεί να είναι και μετά θάνατον;

A. Σωστά, γιατί το λέω τώρα; Γιατί τότε η Εισαγγελέας η κυρία Μαυρομουστάκη με είχε ενημερώσει ότι ο θανών ήταν πολυτραυματίας, το γνώριζα.

E. Πότε σας ενημέρωσε η κυρία Μαυρομουστάκη όταν ήταν πολυτραυματίας;

A. Τότε.

E. Τότε πότε;

A. Εκείνες τις μέρες πριν 3 χρόνια το ανέφερα.

E. Εκείνες τις μέρες, άρα σύμφωνα με τις ερωτήσεις της στις 17.06 μετά την έκθεση σας, σας στέλνει κάποια ερωτήματα η κυρία Μαυρομουστάκη, σωστά;

A. Βεβαίως.

E. Και μετά την υπόδειξη της έρχεστε σήμερα και μας θέτετε και το δεύτερο σενάριο, σωστά;

A. Πιθανόν».

Στο τέλος της μαρτυρίας του είπε ότι σε σχέση με τις πιθανότητες η κάκωση να έγινε εν ζωή ή μεταθάνατο είπε πως θεωρεί ίση την πιθανότητα η κάκωση στο υοειδές οστό να έγινε πριν και μετά το θάνατο. Λιγότερη πιθανή θεώρησε την εκδοχή της εκ γενετής ασυμμετρίας των κεράτων του υοειδούς οστού. Παραθέτω αυτούσια την απάντηση του από τα Πρακτικά του Δικαστηρίου ημερομηνίας 25/01/2024: «*Εγώ, κυρία Πρόεδρε, θα θεωρούσα ίσες πιθανότητες και λιγότερο πιθανότητα την εκ γενετής ανισομεγέθεια των μελών του ανθρώπινου σώματος*».

Σημειώνεται, πως στο τέλος της αντεξέτασης του κύριου Αγαπητού, ερωτήθηκε κατά πόσο καταδικάστηκε στην Ελλάδα για ψευδή πραγματογνωμοσύνη και του ζητήθηκε να αναφέρει πόσες καταγγελίες εκκρεμούν εναντίον του. Του υποδείχθηκαν μάλιστα συγκεκριμένα περιστατικά. Ο κύριος Αγαπητός δεν αρνήθηκε πως εκκρεμούσαν μηνύσεις εναντίον του. Ανέφερε ωστόσο πως «*αθώθηκε πανηγυρικά*» και πως ο λόγος που έγιναν αυτές οι καταγγελίες εις βάρος του ήταν για να τον «*πολεμήσουν*» όπως χαρακτηριστικά είπε. Δεδομένου ότι δεν αποδείχτηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου αυτά που τέθηκαν στον κύριο Αγαπητό και τα οποία ο ίδιος αρνήθηκε, θα αγνοήσω το περιεχόμενο των σχετικών υποβολών επί αυτού του θέματος (**R v. Clarke** (2012) EWCA Crim 9, **R v. Hanson** (2005) EWCA Crim 824).

Δρ. Δήμητρα Καραγιάννη – M8

Η κυρία Καραγιάννη είναι Παθολογοανατόμος και Επιμελήτρια στο Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών-Λαϊκό. Είναι επίσης μέλος των πραγματογνωμόνων της Εισαγγελίας Αθηνών. Ο διορισμός της για εξέταση του υοειδούς οστού του Θανάση έγινε κατόπιν εντολής της Εισαγγελίας Αθηνών και δεν ήταν επιλογή της οικογένειας. Όπως εξήγησε, η Εισαγγελία Αθηνών διατηρεί κατάλογο με τα ονόματα των πραγματογνωμόνων που είναι μέλη της και ανάλογα με τη σειρά που τηρείται, ανατίθεται σε έναν από αυτούς η εκάστοτε μελέτη που προκύπτει. Εν προκειμένω, αρχικά η Εισαγγελία ανέθεσε την υπό εξέταση υπόθεση στον πραγματογνώμονα Δρ. Βλαχοδημητρόπουλο, ο οποίος για προσωπικούς λόγους δεν μπορούσε να την αναλάβει. Ως εκ τούτου, η υπόθεση ανατέθηκε στην κυρία Καραγιάννη η οποία ήταν η αμέσως επόμενη σε σειρά. Όπως η ίδια είπε, όταν ανατίθεται η εξέταση μιας υπόθεσης σε κάποιον πραγματογνώμονα - μέλος της Εισαγγελίας Αθηνών, τότε

αποστέλλεται σε αυτόν ο πλήρης ιατρικός φάκελος του προσώπου-αντικειμένου εξέτασης, τον οποίο και μελετά, όπως έγινε στην προκείμενη περίπτωση.

Η κυρία Καραγιάννη υπό την ιδιότητα της ως Παθολογοανατόμος διενήργησε μικροσκοπική εξέταση και ετοίμασε την έκθεση της ημερομηνίας 24/05/2021 (Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 88) το περιεχόμενο της οποίας παραθέτω αυτούσιο:

«Η υπογράφουσα Δήμητρα Α. Καραγιάννη ιατρός Παθολογοανατόμος με αριθμό Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας ΧΧΧ διορίστηκα με την από 07/02/2021 αίτηση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, για την υπ' αριθμόν 104/2005 Θανατική Ανάκριση, ως τεχνικός σύμβουλος της οικογένειας για να παραλάβω μαζί με τον Δρ. Εμμ. Αγαπητό το υοειδές οστό του αποβιώσαντα Αθ. Νικολάου και στη συνέχεια να επισκοπηθεί σε κοινό οπτικό μικροσκόπιο. Κατόπιν λεπτομερής εξέτασης καταλήγω στα εξής:

Μακροσκοπική εξέταση:

Παρελήφθη υοειδές οστό σε χάρτινη συσκευασία διαστάσεων επί του δεξιού κέρατος 3,5 εκ., επί του αριστερού κέρατος 3,2 εκ. και επί του σώματος 2,5 εκ. Αφορούν οστικά τμήματα προϊόντος εκταφής άνω 10ετίας σύμφωνα με το ιστορικό με εικόνα δίκη κατάμου.

Το ελεύθερο άκρο του αριστερού κέρατος έχει ανώμαλη παρυφή και λείπει ένα μικρό οστεϊνό τμήμα.

Λόγω μεγάλης παρόδου χρονικού διαστήματος από την κατάληξη δεν διαπιστώθηκαν χόνδρινα τμήματα.

Τηρήθηκε το ορθό πρωτόκολλο χειρισμών ενυδάτωσης – μονιμοποίησης σε διάλυμα φορμόλης, αφαλάτωσης και έγκλεισης του οστού σε κύβους παραφίνης απ' όπου ελήφθησαν συνολικά τριακόσιες εικοσί πέντε (325) ιστολογικές τομές σε μικροτόμο πάχους 3μ επί του συνόλου. Διεκπεραιώθηκαν χρώσεις αιματοξυλίνης – ηωσίνης καθώς και ιστοχημική χρώση κυανού του Βερολίνου για ανίχνευση κοκκίων αιμοσιδηρίνης.

Μικροσκοπική εξέταση σε φωτονικό μικροσκόπιο:

Η βασική δομή των εξεταζόμενων οστικών τμημάτων αποτελείται από μία εξωτερική φλοιώδη ζώνη και μια εσωτερική δοκιδώδη. Η εξωτερική αποτελείται από κολλαγόνο και διατίθεται σε παράλληλες δεσμίδες (κλασσικός ώριμος πεταλιώδης οστίτης ιστός). Στην εσωτερική δοκιδώδη ζώνη παρατηρούνται αραιές και λεπτές οστεοδοκίδες με τυχαία

διάταξη του κολλαγόνου. Απουσία κυτταρικών στοιχείων (οστεοκύτταρα, οστεοβλάστες και μυελό των οστών) λόγω σήψης και πάροδο ετών (αποσύνθεση).

Στους μυελοχώρους παρατηρείται ύπαρξη νεκρών μικροοργανισμών ομοίων με αυτούς που απαντώνται σε καταστάσεις σήψης. Λόγω της ανωτέρω ιστολογικής εικόνας η δοκιδύωση στοιβάδα όντως κενή παρουσιάζει εικόνα δίκην καλάμου ως επί μακροχρόνιας ιστοικής αποσύνθεσης.

Η ιστοχημική χρώση κυανού του Βερολίνου δεν κατέδειξε κοκκία αιμοσιδηρίνης διότι οι αιμορραγικές διαποτίσεις δεν είχαν το χρονικό περιθώριο (θάνατος-νεκροψία, νεκροτομή) να εμποτίσουν το υοειδές οστό αλλά μόνο τα μαλακά μόρια πέριξ του τραχήλου.

Συμπέρασμα:

Το υοειδές οστό, με βάση αρχικώς την μακροσκοπική εξέταση και περιγραφή (μήκη των οσταρίων και την ανώμαλη παρυφή του αριστερού κέρατος στο ελεύθερο άκρο) και κυρίως την μικροσκοπική εξέταση, στο ελεύθερο άκρο του αριστερού κέρατος εμφανίζει οστικό έλλειμμα ως επί βαριάς τραυματικής κάκωσης γενόμενη εν ζωή με στραγγαλισμό – ασφυξία του θανάτου. Παραθέτω ιατρικά άρθρα – βιβλιογραφίες και εικόνες στραγγαλισμού – ασφυξίας και τις ανάλογες κακώσεις του οστού».

Προτού προχωρήσω με την παράθεση της μαρτυρίας που αφορά τα ιστοπαθολογικά ευρήματα της κυρίας Καραγιάννη, θεωρώ ορθότερο για σκοπούς συνοχής όπως αναφερθώ πρώτα στο μέρος της μαρτυρίας της που αφορά στα γεγονότα που διαδραματίστηκαν από την παράδοση του υοειδούς οστού του Θανάση στην Αθήνα μέχρι την επιστροφή των πλακιδίων με τις ιστολογικές τομές του υοειδούς οστού, στην Κύπρο.

Η κυρία Καραγιάννη είπε ότι ο κύριος Αγαπητός την κάλεσε στο γραφείο του, όπου η εκπρόσωπος της Αστυνομίας Κύπρου, Δήμητρα Σταύρου παρέδωσε στον κύριο Αγαπητό το υοειδές οστό του Θανάση σε χάρτινο κουτί. Αφού παραλήφθηκε το υοειδές οστό, ο κύριος Αγαπητός της είπε πως θα την ενημέρωνε για τις ενέργειες που θα ακολουθούσε, όπως προνοούσε το διάταγμα του Θανατικού Ανακριτή 26/01/2021. Με την παρέλευση των ημερών και επειδή η κυρία Καραγιάννη δεν έτυχε οποιασδήποτε ενημέρωσης από τον κύριο Αγαπητό, του άφησε σχετικό μήνυμα. Στις 12/03/2021 ο κύριος Αγαπητός της απέστειλε ηλεκτρονική επιστολή με την οποία την πληροφόρησε πως βρισκόταν «στο στάδιο της λήψης ιστολογικών τομών και χρώσεων με HE και κυανού του Βερολίνου». (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 83 - παράρτημα 23). Με αυτά που είπε ο κύριος

Αγαπητός, σήμαινε πως άρχισε η διαδικασία της κοπής του υοειδούς οστού σε ιστολογικές τομές και της χρώσης με ΗΕ κυανού του Βερολίνου. Με τη λήψη της εν λόγω επιστολής και αντιλαμβανόμενη η κυρία Καραγιάννη πως άρχισε η διαδικασία επεξεργασίας του οστού χωρίς η ίδια να είναι παρούσα, ως όριζε το διάταγμα, ενημέρωσε την οικογένεια. (Δες *Τεκμήριο 20*). Στις 17/03/2021 απηύθυνε ηλεκτρονική επιστολή στον κύριο Αγαπητό, με την οποία ζήτησε όπως ενημερωθεί λεπτομερώς για τις ενέργειες που διενεργήθηκαν στο υοειδές οστό, εν τη απουσία της (Δες *Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 83 - παράρτημα 19*). Μεσολάβησε παρέμβαση των δικηγόρων της οικογένειας ώστε να ακολουθηθεί η διαδικασία με βάση τους όρους του εκδοθέντος διατάγματος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού που έδιδε το δικαίωμα στην κυρία Καραγιάννη και στους ιατροδικαστές της οικογένειας να παρίστανται στην όλη διαδικασία επεξεργασίας του οστού. Στις 12/04/2021 η κυρία Καραγιάννη ζήτησε από τον κύριο Αγαπητό όπως καθοριστεί ημερομηνία συνάντησης για την μικροσκοπική εξέταση των πλακιδίων. (Δες *Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 83 - παράρτημα 17*). Ο κύριος Αγαπητός σε απάντηση της πιο πάνω επιστολής, στις 13/04/2021 της ανέφερε τα ακόλουθα: «*Η τεχνολογική επεξεργασία του υοειδούς οστού του Νικολάου έχει ολοκληρωθεί. Έχουν κοπεί πάνω από 350 ιστολογικές τομές οι οποίες είχαν χρωσθεί με Η-Ε κυανού του Βερολίνου. Είναι έτοιμες για επισκόπηση. Θα ενημερωθείτε από την Εισαγγελία της Κύπρου για την παραλαβή των ιστολογικών τομών*». (Δες *Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 83 - παράρτημα 5*). Στις 13/04/2021 η κυρία Καραγιάννη απευθυνόμενη στον κύριο Αγαπητό, εξέφρασε έντονα τη δυσαρέσκεια της για τον αποκλεισμό της από την μακροσκοπική εξέταση ζητώντας ταυτόχρονα όπως ενημερωθεί για τα πεπραγμένα και απαιτώντας να παρευρεθεί στη διαδικασία σύμφωνα με το διάταγμα του Δικαστηρίου. (Δες *Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 83 - παράρτημα 18*). Στις 19/03/2021 ο κύριος Αγαπητός ενημέρωσε την κυρία Καραγιάννη για τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, της είπε πως το υοειδές οστό εξαντλήθηκε σε πολλαπλές τομές και πως ήταν έτοιμο για εξέταση. (Δες *Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 83 - παράρτημα 22*). Τελικά, διευθετήθηκε συνάντηση με την ίδια, τον κύριο Αγαπητό, τους Ιατροδικαστές της οικογένειας κύριο Κουτσαύτη και τον κύριο Τσαντίρη, για τη μικροσκοπική εξέταση των ιστολογικών τομών, οι οποίες με επιστημονική επεξεργασία εμφανίζονται σε πλακίδια. Ο κύριος Αγαπητός τους παρουσίασε 325 πλακίδια με ιστό από το υοειδές οστό του Θανάση, τα οποία εξετάστηκαν από τους παρευρισκόμενους με τη χρήση μικροσκοπίου.

Η κυρία Καραγιάννη διερωτήθηκε γιατί παρουσιάστηκαν 325 πλακίδια αντί 350, εφόσον ο κύριος Αγαπητός την είχε πληροφορήσει πως το υοειδές οστό κόπηκε σε 350 ιστολογικές τομές. Η απάντηση που της έδωσε ο κύριος Αγαπητός ήταν πως οι 25 ιστολογικές τομές

δεν είχαν ιστό και ήταν άχρηστες και για τούτο το λόγο δεν παρουσιάστηκαν για εξέταση. Επίσης η κυρία Καραγιάννη αναρωτήθηκε για ποιο λόγο τα πλακίδια δεν είχαν αρίθμηση, εφόσον το Πρωτόκολλο των Παθολογοανατόμων καθορίζει πως πρέπει να τηρείται αρίθμηση κατά την κοπή των ιστολογικών τομών. Παραθέτω αναφορές της κυρίας Καραγιάννη επί του θέματος, από τα Πρακτικά του Δικαστηρίου ημερομηνίας 26/01/2024:

«Α. Τα πλακίδια τα συγκεκριμένα δεν είχαν καμία αρίθμηση, το οποίο εξέθεσα στον κύριο Αγαπητό και μου έκανε τρομερή εντύπωση και του είπα «μα γιατί δεν τα έχετε αριθμήσει; Είναι και τόσα πολλά». Η απάντηση που έλαβα ήταν με μια χειρονομία απαξιωτική, δεν χρειαζόταν».

«Α. Το Πρωτόκολλο των παθολογοανατόμων και η σειρά που χρησιμοποιούμε έχουν όλα αρίθμηση, όπως έφερα το δείγμα που σας παρέδωσα προηγουμένως είναι αριθμημένο, κυρία Πρόεδρε. Και μου έκανε πολύ μεγάλη εντύπωση το οποίο σχολίασα χαμηλόφωνα με τον κύριο Κουτσάφτη και μετέπειτα αργότερα στην πορεία της υπόθεσης κατάλαβα γιατί δεν έγινε, που θα το θέσω αργότερα».

Συνεχίζοντας στη μαρτυρία της, η κυρία Καραγιάννη ανέφερε πως μετά την μικροσκοπική εξέταση, αυτή και ο κύριος Αγαπητός πήραν σημειώσεις και συμφώνησαν προφορικά πως επρόκειτο για κάταγμα γενόμενο εν ζωή.

Παραθέτω αυτούσιο απόσπασμα από τα Πρακτικά του Δικαστηρίου ημερομηνίας 26/01/2024:

«Ε. Κυρία μάρτυς, κατά την επισκόπηση των πλακιδίων, είχατε καταλήξει σε κάποιο άλλο συμπέρασμα, η επισκόπηση όπως είπαμε έγινε, ήσασταν εσείς, ο κύριος Κουτσάφτης, ο κύριος Τσαντήρης και ο κύριος Αγαπητός;

Α. Μάλιστα.

Ε. Καταλήξατε μετά το πέρας της επισκόπησης σε κάποιο συμπέρασμα εσείς οι 4;

Α. Βεβαίως. Καταλήγοντας στην επισκόπηση των πλακιδίων είπαμε ότι εδώ πρόκειται για έλλειμμα του υοειδούς οστού ως επί πίεσης, ως επί στραγγαλισμού».

Στη συνέχεια, η ίδια και ο κύριος Αγαπητός ετοιμάσαν ο κάθε ένας την ιστοπαθολογική του έκθεση. Ο κύριος Αγαπητός έστειλε στην κυρία Καραγιάννη τη δική του έκθεση στην οποία αναφερόταν σε 325 ιστολογικές τομές τις οποίες και εξέτασαν. (Δες Τεκμήριο 6 –

επισυνημμένο έγγραφο στον αύξοντα αριθμό 83). Αργότερα, ο κύριος Αγαπητός έστειλε την έκθεση του στη Νομική Υπηρεσία, που σε αντίθεση με την έκθεση που είχε αποστείλει στην κυρία Καραγιάννη, αναφερόταν σε 313 ιστολογικές τομές αντί 325. (Δες Τεκμήριο 6 - αύξων αριθμός 92). Στην Κύπρο επιστράφησαν μόνο 313 πλακίδια αντί 325. Επί τούτου, ανέφερε τα εξής στη μαρτυρία της: «Και κατόπιν τούτου μίλησα με τον κύριο Κουτσαύτη και του λέω «μα αλήθεια εμείς είδαμε 325 και γιατί εστάλησαν 313;» «και μου είπε «πραγματικά δεν ξέρω τι να σου πω».

Συνεχίζοντας, η κυρία Καραγιάννη τόνισε με έμφαση πως τα 325 πλακίδια τα οποία εξέτασαν είχαν «όλα ιστό». «Εγώ κυρία Πρόεδρε, εξέτασα μαζί με τους συναδέλφους 325 πλακίδια με ιστό εκ των οποίων τολμώ να πω ότι τα 12 εξ αυτών ήταν ξεκάθαρα που έδειχναν το έλλειμμα του υοειδούς οστού», ανέφερε χαρακτηριστικά στη μαρτυρία της.

Ενόψει των πιο πάνω, η ίδια ζήτησε και εξέτασε και τα πλακίδια που δεν της είχαν δοθεί αρχικά για εξέταση, δεδομένης της αναφοράς του κύριου Αγαπητού, ότι το υοειδές οστό είχε κοπεί σε 350 ιστολογικές τομές. Μετά από παρέμβαση των δικηγόρων της οικογένειας, δόθηκαν οδηγίες στον κύριο Αγαπητό από τη Νομική Υπηρεσία, όπως παραδώσει στην κυρία Καραγιάννη τα υπόλοιπα 37 πλακίδια (τα 12 πλακίδια τα οποία δεν εστάλησαν στην Κύπρο και τα 25 πλακίδια που δεν έτυχαν εξέτασης) για να τα εξετάσει. Στη συνέχεια αυτά στάλησαν στην Κύπρο.

Συνεχίζοντας στη μαρτυρία της, η κυρία Καραγιάννη είπε ότι αφού εξέτασε τα 37 πλακίδια που της δόθηκαν από τον Δρ. Αγαπητό απεφάνθη ότι αυτά δεν ανήκαν στο υοειδές οστό του Θανάση. Γι' αυτό, στις 29/09/2021 ετοίμασε συμπληρωματική έκθεση (Δες Τεκμήριο 27) και την οποία απέστειλε στη Νομική Υπηρεσία, το περιεχόμενο της οποίας παραθέτω αυτούσιο:

«Συμπληρωματική Ιατρική Πραγματογνωμοσύνη.

Θέμα: Εξέταση τριάντα επτά (37) πλακιδίων του υοειδούς οστού του Αθανάσιου Νικολάου

Η υπογράφουσα Δήμητρα Καραγιάννη Ιατρός – Παθολογοανατόμος με αριθμό Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας XXX διορίστηκε με την αό 07/02/2021 αίτηση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, για την υπ' αριθμόν 104/2005 Θανατική Ανάκριση, ως τεχνικός σύμβουλος της οικογένειας του αποβιώσαντα Αθανάσιου Νικολάου να εξετάσω τις ιστολογικές τομές του υοειδούς οστού του.

Στην από 24/05/2021 Ιατρική Πραγματογνωμοσύνη μου περιέγραψα λεπτομερώς τα ευρήματα από την μακροσκοπική και την μικροσκοπική εξέταση 325 ιστολογικών τομών που ελήφθησαν από τον πλήρη εγκλεισμό του υοειδούς οστού του θανάοντα Αθανάσιου Νικολάου σε κύβους παραφίνης.

Λόγω του γεγονότος ότι ο αριθμός των πλακιδίων που εξέτασα προσωπικά (325 – τα οποία είχαν όλα τμήματα ιστού), παρουσία των κ.κ. Ιατροδικαστών Κουτσάφτη και Τσαντίρη, δεν συνάδει με τον αριθμό των πλακιδίων που απεστάλησαν στην Κύπρο από τον κύριο Αγαπητό (αριθμός πλακιδίων 313) και ούτε με τον αριθμό των πλακιδίων που μου είχε γνωστοποιήσει μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 13/04/2021 (αριθμός πλακιδίων άνω των 350 τομών), μου ζητήθηκε να εξετάσω τα 37 πλακίδια – ιστολογικές τομές τις οποίες είχε κρατήσει στην κατοχή του ο κ. Αγαπητός.

Για το λόγο αυτό ζήτησα από τον κ. Αγαπητό να μου δοθούν τα 37 πλακίδια προς εξέταση, εκ των ανωτέρω 37 πλακιδίων τα δώδεκα (12) εξ' αυτών είχαν ήδη εξεταστεί από εμένα και παρουσία και των κ.κ. Ιατροδικαστών Κουτσάφτη και Τσαντίρη στις 20/04/2021 και τα υπόλοιπα 25 δεν μου είχαν παραδοθεί για εξέταση. Έτσι στις 08/09/2021 ο κ. Αγαπητός μου παρέδωσε τα 37 πλακίδια τα οποία φύλαγε στο πορτ – μπαγκάζ του ΙΧΕ αυτοκινήτου του, εγώ παρέλαβα τα ανωτέρω πλακίδια και υπέγραψα και το σχετικό χειρόγραφο έγγραφο παραλαβής.

Κατά την εξέταση των ανωτέρω 37 πλακιδίων διαπίστωσα τα εξής:

- *Τα εν λόγω πλακίδια δεν έχουν σχέση με τα πλακίδια του υοειδούς οστού που εξέτασα προσωπικά στις 20/04/2021 και παραθέτω φωτογραφίες από τις οποίες προκύπτουν ότι τα 37 πλακίδια που εξέτασα δεν είναι από το οστό του υοειδούς οστού.*
- *Μερικά εξ' αυτών (17) σε σύνολο ήταν κολλημένα πάνω στην θήκη, πράγμα που σημαίνει ότι δεν εξετάστηκαν ποτέ.*
- *Και τα 37 πλακίδια δεν παρουσιάζουν ούτε υπόλειμμα παραφίνης όπως θα ήταν αναμενόμενο λόγω των τομών. Τονίζω δε ότι είθισται σε όλες τις τομές που γίνονται, τα κενά πλακίδια δεν προσμετρούνται κατά την κοπή του ιστού και τα μη ωφέλιμα εμφανίζουν υπόλειμμα παραφίνης.*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: *Τα 37 πλακίδια που μου εδόθησαν για εξέταση από τον κ. Αγαπητό, Δεν αφορούν τον συγκεκριμένο ιστό, Δεν εμπεριέχουν ιστό (ούτε τα 12 εξ' αυτών τα οποία είχα εξετάσει)*

*Δεν έχουν κοπεί από ιστό,
Δεν έχουν εξεταστεί ποτέ ξανά, και
Δεν ανήκουν στο υοειδές οστό που εστάλη από την Κύπρο προς εξέταση και το οποίο
ανήκει στον Αθανάσιο Νικολάου».*

Προχωρώ με τη μαρτυρία που αφορά το εύρημα της κυρίας Καραγιάννη περί κάκωσης εν ζωή δηλαδή περί στραγγαλισμού.

Η κυρία Καραγιάννη για να καταστήσει σαφή και πιο κατανοητή τη διαδικασία μικροσκοπικής εξέτασης του υοειδούς οστού, παρουσίασε δείγμα – πλακιδίου στο Δικαστήριο που ανήκει σε άλλο πρόσωπο για να δείξει πως φαίνεται ένα πλακίδιο με ιστό βαμμένο με αιματοξυλίνη ηωσίνη (ΑΗ). (Δες Τεκμήριο 21). Το δε δείγμα που παρουσίασε ήταν αριθμημένο σύμφωνα με το Πρωτόκολλο των Παθολογοανατόμων σε αντίθεση με τα πλακίδια του υοειδούς οστού του Θανάση, ως προαναφέρθηκε.

Συνεχίζοντας, η κυρία Καραγιάννη παρουσίασε αληθινό υοειδές οστό το οποίο ανήκει στην Μουσειακή Μονάδα του Εργαστηρίου Ανατομίας – «Ανατομείο» της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Εξήγησε πως αυτό το υοειδές οστό της παραχωρήθηκε για να το παρουσιάσει ενώπιον του Δικαστηρίου και στο τέλος της ακροαματικής διαδικασίας επιστράφηκε για να μεταφερθεί στο Ανατομείο. (Δες Τεκμήριο 23). Επιδεικνύοντας αυτό το υοειδές οστό, η κυρία Καραγιάννη έδειξε τα τρία οστά του υοειδούς οστού: τη βάση του πετάλου που αποτελεί το σώμα, το δεξί και αριστερό κέρασ. Τα τρία αυτά οστά ενώνονται με χόνδρο. Λόγω της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος ο χόνδρος στην περίπτωση του Θανάση δεν υπάρχει. Εξήγησε τα πιο πάνω και με παραπομπή στη φωτογραφία 69 του Τεκμηρίου 9(α) που απεικονίζει το υοειδές οστό του Θανάση.

Παραπέμποντας στο βιβλίο των Jens Waschke, Tobias M. Bockers, Friedrich Paulsen, Sobotta, Ανατομία με Έγχρωμο Άτλαντα, 1^η έκδοση Ελληνική, σελίδα 692, έδειξε την εικόνα 10.1 η οποία απεικονίζει το σημείο που βρίσκεται το υοειδές οστό στο ανθρώπινο σώμα. (Δες Τεκμήριο 22). Συγκεκριμένα, το υοειδές οστό βρίσκεται στον τράχηλο όπου υπάρχουν σύνδεσμοι και μύες. Ο τράχηλος συνδέει την κεφαλή με τον κυρίως κορμό. Το πρόσθιο μέρος του τραχήλου αποτελεί τον τράχηλο ενώ το οπίσθιο τον αυχένα.

Με αναφορά στην εικόνα 10.3 της Ανατομίας με Έγχρωμο Άτλαντα, του Sobotta (ανωτέρω) έδειξε το σημείο στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού όπου διαπιστώθηκε το έλλειμμα, στην περίπτωση του Θανάση. Στην ίδια εικόνα έδειξε το σημείο όπου υπήρχε χόνδρος πριν από την οστεοποίηση και έδειξε πως ο χόνδρος και το κέρασ του υοειδούς οστού βρίσκονται σε διαφορετικά σημεία.

Στη μαρτυρία της, παραπέμποντας σε σχετική βιβλιογραφία εξήγησε τους λόγους που θεωρεί πως το έλλειμμα του αριστερού κέρατος του υοειδούς οστού του Θανάση αποδεικνύει κάκωση γενόμενη εν ζωή, δηλαδή στραγγαλισμό. Η πιο πάνω κατάληξη της στηρίζεται στα ακόλουθα ευρήματα: Στο έλλειμμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού και στην ανώμαλη παρυφή που διαπιστώθηκε στο σημείο του ελλείμματος του υοειδούς οστού, όπως παρατηρήθηκε μακροσκοπικά και επιβεβαιώθηκε με τη μικροσκοπική εξέταση. Πρόσθετα, στήριξε το εύρημα της και στις αιμορραγικές διαποτίσεις στον τράχηλο, στις ασφυκτικές κηλίδες στους πνεύμονες, στις εκχυμώσεις στο λαιμό του Θανάση και στο δάγκωμα της γλώσσας όπως αυτά απεικονίζονται στις φωτογραφίες της νεκροτομής του Θανάση. Κατά την αντεξέταση, η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα, υπέβαλε ερωτήσεις στην κυρία Καραγιάννη που στόχευαν να καταδείξουν πως το έλλειμμα του υοειδούς οστού δεν οφείλεται σε κάταγμα ή ακόμη και σε περίπτωση που οφείλεται σε κάταγμα, αυτό δεν ήταν γενόμενο εν ζωή αλλά μεταθανάτιο, προφανώς για να απορρίψει την εκδοχή του στραγγαλισμού του Θανάση.

Η κυρία Καραγιάννη αναφέρθηκε στο έλλειμμα 0,30 εκατοστών που παρατηρήθηκε στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού, το οποίο παρατηρείται σε περιπτώσεις στραγγαλισμού. Παρέπεμψε προς τούτο στο βιβλίο «Ιατροδικαστική» του Κουτσελλίνη, Επιστημονικές Εκδόσεις Παρισσιανού Α.Ε, Ε΄ Έκδοση, Σελίδα 138 με ειδική αναφορά στην εικόνα 33 η οποία απεικονίζει ένα σύνηθες κάταγμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού, όπως στην περίπτωση του Θανάση. *(Δες Τεκμήριο 25)*

Η κυρία Καραγιάννη στη μαρτυρία της είπε ότι στο σημείο του ελλείμματος στο υοειδές οστό διαπιστώθηκε ανώμαλη παρυφή, η οποία υποδηλοί άσκηση πίεσης ή βίας και κάκωση. Και αυτό γιατί, όταν κάποιος ασκήσει πίεση ή βία σε ζώντα άνθρωπο, σπάζοντας το υοειδές οστό στο οποίο ακόμη κυκλοφορεί το αίμα, δημιουργείται ανώμαλη παρυφή, λόγω της προσπάθειας που καταβάλλει ο άνθρωπος να αντιδράσει ή να αντισταθεί στο θάνατο. Στην περίπτωση του Θανάση η ανώμαλη παρυφή εντοπίστηκε στο σημείο που διαπιστώθηκε το έλλειμμα.

Παραστατικά, η κυρία Καραγιάννη έσπασε στη μέση ένα κλαδί δέντρου και έδειξε πως τα δύο άκρα του κλαδιού στο σημείο του σπασίματος ήταν ανώμαλα (*Δες Τεκμήριο 24*). Και αυτό για να υποδείξει πως κατά τον ίδιο τρόπο απεικονίζεται η ανώμαλη παρυφή σε περίπτωση κατάγματος του υοειδούς οστού εν ζωή δηλαδή σε περίπτωση στραγγαλισμού. Κατά παρόμοιο τρόπο στην αντεξέταση έσπασε και μολύβι, εξηγώντας την έννοια της ανώμαλης παρυφής. (*Δες Τεκμήριο 29*).

Συνεχίζοντας επί τούτου, η κυρία Καραγιάννη επεσήμανε ότι σε περίπτωση που κάποιος σπάσει το υοειδές οστό ενός ανθρώπου που έχει ήδη αποβιώσει, για να παρουσιάσει ψευδώς ότι ο θάνατος προκλήθηκε από στραγγαλισμό ή απαγχονισμό, τότε το υοειδές οστό δεν παρουσιάζει ανώμαλη παρυφή, αλλά η επιφάνεια στο σημείο της κοπής είναι λεία. Συγκεκριμένα ανέφερε τα ακόλουθα: *«Σε ένα θανόντα όταν κάποιος θέλει να πει «όχι δεν τον δηλητηρίασαν, απλά κρεμμάστηκε ή κάποιος πήγε να τον στραγγαλίσει», το τμήμα του υοειδούς οστού που θα σπάσει εκ των πραγμάτων λόγω της πίεσης σε ένα θανόντα δεν θα σπάσει με ανώμαλη παρυφή. Εντιμοτάτη, θα σπάσει κάθετα, γιατί το οστό δεν έχει πια την κυκλοφορία του αίματος, δεν είναι ο οργανισμός ζωντανός για να αντιδράσει κατά την πίεση, έχει ήδη καταλήξει»*. Αντιθέτως σε περίπτωση που ο άνθρωπος είναι νεκρός και κάποιος προσπαθεί να σπάσει το υοειδές οστό, αυτό θα σπάσει *«κάθετα»*, η επιφάνεια θα είναι *«ομαλή»* διότι δεν υπάρχει πλέον κυκλοφορία του αίματος. Το έλλειμμα στο ένα κέρασ και η ανώμαλη παρυφή είναι ευρήματα σε περιπτώσεις στραγγαλισμού. Με αυτά που ανέφερε η κυρία Καραγιάννη υποστήριξε τη θέση της πως στην παρούσα περίπτωση, το κάταγμα του υοειδούς οστού δεν ήταν μεταθανάτιο αλλά γεγονός εν ζωή.

Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα υπέβαλε στην κυρία Καραγιάννη πως ακόμη και αν το έλλειμμα στο υοειδές οστό οφείλεται σε κάταγμα, αυτό είναι μεταθανάτιο. Παραθέτω απόσπασμα από την αντεξέταση, από τα Πρακτικά του Δικαστηρίου ημερομηνίας 26/02/2024:

«Ε. Θα μπορούσε, για να το θέσω πιο απλά να το δεχτούμε ότι πρόκειται...λοιπόν θα μπορούσε για να το θέσω πιο απλά να δεχτούμε ότι πρόκειται περί κατάγματος, το κάταγμα αυτό να ήταν μεταθανάτιο όπως ακριβώς ήταν μεταθανάτιο το κάταγμα του κλαδιού που μας δείξατε στο Δικαστήριο στις 26.01.24;

...

Α. Μου επιτρέπετε κυρία Ξενοφώντος; Το κλαδί δεν δέχτηκε κάταγμα, κάταγμα δέχονται τα οστά των ανθρώπων, το κλαδί το έφερα για να δείξω την ανώμαλη παρυφή. Αυτό και

μόνο. Έχω τεκμηριώσει πολλάκις ότι ήταν εν ζωή το κάταγμα που δέχτηκε το οστό, έκανα την αναπαράσταση με το κλαδί για να γίνει αντιληπτή η ανώμαλη παρυφή. Όταν έχουμε ένα άνθρωπο ο οποίος είναι ζωντανός και παθαίνει οστική κάκωση το οστό έχει αυτή την εικόνα της ανώμαλης παρυφής. Δεν είναι ομαλή η κάκωση»

....

«Α. Όταν ένας άνθρωπος είναι ζωντανός και υποβάλλεται σε μια πίεση, λόγω της πίεσης και λόγω...μην ξεχνάμε αρχικά ότι όλα τα όργανα αιματώνονται για να είναι ζωντανά, τα όργανα μας, τα οστά, τα πάντα έχουν μια αιμάτωση από τα τριχοειδή αγγεία όταν επέρχεται μια πίεση, δεν είναι δυνατό να είναι ομαλή η ρήξη του ιστού, έχουμε ρήξη του ιστού του οστού. Αυτό το πράγμα δεν γίνεται ομαλά, διότι το οστό που είναι ένα ζωντανό όργανο, δεν μπορεί να σπάσει σαν να είναι ένα, σαν το κόβουμε με μαχαίρι, υπάρχει αυτή η ανώμαλη παρυφή, είναι ενδεικτική».

Συνεχίζοντας, η κυρία Καραγιάννη εξήγησε πως το κέρασ του υοειδούς οστού σπάζει λόγω της πίεσης που προκαλείται από στραγγαλισμό ή απαγχονισμό. Η διαφορά μεταξύ των δύο περιπτώσεων, είναι πως τα θύματα απαγχονισμού παρουσιάζουν σημάδι του βρόγχου στο λαιμό ενώ τα θύματα στραγγαλισμού παρουσιάζουν εκχυμώσεις από την πίεση των δακτύλων. Παρέπεμψε προς τούτο σε σχετική βιβλιογραφία.

Επί τούτου του σημείου, αναφέρθηκε στις εκχυμώσεις που παρατήρησε στις εικόνες της νεκροτομής του Θανάση. Ανέφερε δε τα εξής: *«Στην περιοχή του τραχήλου στο λαιμό όταν υπάρχει στραγγαλισμός λόγω της πίεσης με τα δάκτυλα συνήθως υπάρχουν, όχι συνήθως πάντα υπάρχουν σημάδια μελανόφαια, με μελανιές δηλαδή στο λαιμό λόγω της πίεσης που εξασκείται από τα δάκτυλα του ανθρώπου που θέλει να πράξει αυτό το πράγμα».* Σημείωσε στις φωτογραφίες 34, 37 και 66 του Τεκμηρίου 7(α) το σημείο όπου φαίνονται τα μελανόφαια σημάδια στον τράχηλο (λαιμό) του Θανάση. Παρέπεμψε στο βιβλίο «Ιατροδικαστική» (ανωτέρω) όπου αναφέρεται ότι εκχυμωτικά εντυπώματα δακτύλων ή αμυχές από νύχια που βρίσκονται μάλιστα στα πλάγια του λαιμού και φέρονται παράλληλα προς τον επιμηκή άξονα, συνηγορούν υπέρ του στραγγαλισμού με τα χέρια.

Με αφορμή την αναφορά της κυρίας Καραγιάννη σε εκχυμώσεις τις οποίες υπέδειξε στις φωτογραφίες της νεκροτομής του Θανάση, η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα της υπέδειξε πως κανένας από τους Ιατροδικαστές δεν διαπίστωσε εξωτερικές κακώσεις στη σορό του Θανάση. Ενδεικτικά παραθέτω υποβολές της εκπροσώπου του Γενικού Εισαγγελέα προς την κυρία Καραγιάννη: *«Και σας λέω, κυρία, ο κύριος Κουτσαύτης που*

ήταν ο τεχνικός σύμβουλος της οικογένειας για τόσα χρόνια, δεν εντόπισε λέω καθόλου εξωτερικές κακώσεις σε ολόκληρο το σώμα;», «Εγώ σας λέω κυρία, ότι κανένας ιατροδικαστής μέχρι και σήμερα ο οποίος έχει μελετήσει αυτήν την υπόθεση δεν έχει εντοπίσει κανένας καμία εξωτερική κάκωση». Η κυρία Καραγιάννη ξεκαθάρισε πως στις φωτογραφίες διαπίστωσε εκχυμώσεις στο λαιμό και όχι εξωτερικές κακώσεις, επισημαίνοντας πως στην ιατρική, οι εκχυμώσεις δεν είναι εξωτερικές κακώσεις. «Αυτό που λέει η κυρία Ξενοφώντος είναι πάρα πολύ σωστό, αλλά εδώ μιλούμε για φωτογραφίες και εκχυμώσεις, όχι για κακώσεις...», «Δεν είναι κακώσεις, είναι εκχυμώσεις, είναι άλλο πράγμα. Είναι διαφορετικό», ήταν μερικές από τις απαντήσεις της κυρίας Καραγιάννη. Συνεχίζοντας δε τόνισε πως η απουσία εξωτερικών κακώσεων όπως διαπιστώθηκε από όλους τους ιατροδικαστές, αποδεικνύει ότι ο θάνατος του Θανάση δεν προκλήθηκε από πτώση εξ ύψους, εννοώντας πως σε περίπτωση που ο Θανάσης έπεφτε από τέτοιο ύψος, το σώμα του θα έφερε πολλαπλές εξωτερικές κακώσεις. «Ένας άνθρωπος που πέφτει από 30 μέτρα» «θα τον πιάσουμε με το κουταλάκι», ανέφερε χαρακτηριστικά η κυρία Καραγιάννη.

Η κυρία Καραγιάννη υποστηρίζοντας τη θέση της πως το κάταγμα του υοειδούς οστού ήταν γενόμενο εν ζωή, αναφέρθηκε στις αιμορραγικές διαποτίσεις και στις ασφυκτικές κηλίδες στους πνεύμονες του Θανάση. Παρέπεμψε στη φωτογραφία 55 της νεκροψίας όπου απεικονίζεται τμήμα του πνεύμονα του Θανάση και έδειξε τα σημεία όπου διαπιστώνονται αιμορραγικές διαποτίσεις (Δες φωτογραφία 55 του Τεκμηρίου 7(α)). Εξήγησε δε πως οι αιμορραγικές αυτές διαποτίσεις εντοπίζονται στο πνευμονικό παρέγχυμα κατά την ασφυξία. Τα αγγεία στον πνεύμονα παθαίνουν αιμορραγία και σπάνε λόγω έλλειψης οξυγόνου. Οι αιμορραγικές διαποτίσεις αποτελούν «συχνότατο εύρημα» όπως ανέφερε, στις περιπτώσεις στραγγαλισμού και απαγχονισμού. Παρέπεμψε επί τούτου στο Βιβλίο «Ιατροδικαστική» του Κουτσελλίνη (ανωτέρω).

Σχολιάζοντας τη φωτογραφία 66 του Τεκμηρίου 7(α) όπου απεικονίζεται ο τράχηλος (λαιμός) του Θανάση κατά τη νεκροψία, ανέφερε ότι το σημείο που υπέδειξε ο κύριος Αγαπητός ως υπέρχρωση, δεν είναι υπέρχρωση αλλά αιμορραγικές διαποτίσεις. Και τούτο γιατί, υπέρχρωση εντοπίζεται στην εξωτερική στοιβάδα του δέρματος όταν παραδείγματος χάριν υπάρχει μια επιδερμική αλλοίωση, ένα τσίμπημα από κάποιο έντομο ή κνησμό. Εξήγησε δε ότι στην περίπτωση του Θανάση, εντοπίζονται μελανόφαιες αλλοιώσεις, οι οποίες όμως δεν βρίσκονται στην εξωτερική στοιβάδα αλλά στην εσωτερική (κάτω) στοιβάδα. Εξήγησε πως στην κάτω στοιβάδα υπάρχουν αγγεία, τα οποία όταν σπάσουν

λόγω πίεσης, δημιουργούν διάχυση του αίματος σχηματίζοντας τη μελανόφαιη αλλοίωση, «το σημάδι της μελανιάς».

Η κυρία Καραγιάννη στη μαρτυρία της συμφώνησε με το εύρημα του κύριου Αγαπητού πως στη φωτογραφία 17 του Τεκμηρίου 7(α) διαπιστώνεται δάγκωμα της γλώσσας του Θανάση. Συγκεκριμένα, στη φωτογραφία φαίνονται στη γλώσσα του Θανάση δύο αιμορραγικές διαποτίσεις, δύο αιματωμένα σημεία δεξιά και αριστερά. Σε αντίθεση όμως με τον κύριο Αγαπητό, η εξήγηση που έδωσε η ίδια είναι πως «κατά την πράξη του στραγγαλισμού εκ των πραγμάτων αντιδραστικά το θύμα σφίγγει τα δόντια, για να μπορέσει να αντιρροπήσει την πίεση που νιώθει στην τραχηλική χώρα».

Προς υποστήριξη των όσων ανέφερε, παρέπεμψε σε συγκεκριμένη περικοπή από την «Ιατροδικαστική» του Κουτσελλίνη (ανωτέρω) στην οποία αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Νεκροτομικά ευρήματα: Σε κάθε περίπτωση η περιοχή του λαιμού παρασκευάζεται κατά τρόπο ανατομικό, έτσι ώστε να επισημανθεί και η παραμικρότερη κάκωση. Βρίσκονται και σημειώνονται αιμορραγικές διηθήσεις στον υποδόριο ιστό και στους μυς (μυώδες πλάτυσμα, στερνοκλειδομαστοειδή, σκαληνούς) σ' οποιοδήποτε βάθος, σε θέσεις που μπορεί να αντιστοιχούν με τα εξωτερικά ευρήματα ή και όχι. Η απουσία, άλλωστε, κακώσεων στην περιοχή του λαιμού (ενδεχόμενο που πιο πάνω αναφέρθηκε), κατά την εξωτερική επισκόπηση, δεν υποδηλοί υποχρεωτικώς και απουσία αυτών, κατά το νεκροτομικό έλεγχο. Στο στραγγαλισμό με τα χέρια, συνηθισμένη θέση ανεύρεσης μυϊκών θλάσεων και αιμορραγικών διηθήσεων, έστω και περιορισμένης έκτασης, είναι η μέση γραμμή ή συχνότερα το σημείο πάνω από τους θυροειδείς χόνδρους ή το υοειδές οστόν. Κατάγματα των χόνδρων του λάρυγγα και κυρίως του υοειδούς οστού είναι συχνά ευρήματα, ιδιαίτερα στο στραγγαλισμό με τα χέρια (Εικ. Δ33). Ειδικότερα, παρατηρούνται κατάγματα του θυροειδούς και των κρικοειδών χόνδρων, καθώς και των κεράτων του υοειδούς οστού που βρίσκονται στην προέκταση σχεδόν του θυροειδούς χόνδρου. Οι οστικές αυτές περιοχές είναι περισσότερο εκτεθειμένες και κατά συνέπεια εύκολα μπορεί να υποστούν κακώσεις. Είναι αυτονόητο, ότι το στοιχείο αυτό θα πρέπει ιδιαίτερα να έχει υπόψη του ο πραγματογνώμονας για να αξιολογήσει το εύρημα, αφού προηγουμένως αποκλείσει το ενδεχόμενο να είναι συνέπεια μιας κακής, όπως αναφέρθηκε, νεκροτομικής τεχνικής ή κάποιας άλλης αιτιολογίας. Είναι πιθανόν τα κατάγματα αυτά, ιδιαίτερα σε άτομα μεγάλης ηλικίας με αποπιτανώσεις των χόνδρων, να είναι αποτέλεσμα πτώσης ή εφαρμογής κάποιας μορφής βίας στο λαιμό (π.χ. κτύπημα ή πτώση με το κεφάλι σε υπερέκταση), αν

και είναι εξαιρετικά δύσκολο κάτι τέτοιο να προκαλέσει κάταγμα του υοειδούς που είναι καλά προφυλαγμένο. Ο γιατρός που διενεργεί τη νεκροτομή θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να μη αρκестεί στη διάγνωση του κατάγματος με την αφή μόνο, αλλά να παρασκευάσει προσεκτικά την περιοχή, να απομονώσει τα «κατεαγότα» άκρα και να αναζητήσει στοιχεία αιμορραγίας που θα τον πείσουν ότι η κάκωση έγινε «εν ζωή» (αποκλείοντας έτσι άτεχνο νεκροτομικό χειρισμό) προστρέχοντας, αν χρειαστεί, ακόμα και στην ιστολογική εξέταση (π.χ. σε περιπτώσεις αλλοίωσης των στοιχείων από τη σήψη). Η διαπίστωση των αιμορραγιών αυτών στην έρευνα του τραχήλου αποτελεί, ίσως, το μόνο στοιχείο που διασφαλίζει το γιατρό για την πιο πέρα αξιολόγηση των κακώσεων.

(*οι υπογραμμίσεις δικές μου)

Με αφορμή την πιο πάνω περικοπή, η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα, κατά την αντεξέταση, εστίασε στη φράση: «*Είναι πιθανόν τα κατάγματα αυτά, ιδιαίτερα σε άτομα μεγάλης ηλικίας με αποπιτανώσεις των χόνδρων, να είναι αποτέλεσμα πτώσης με το κεφάλι σε υπερέκταση*». Υπέδειξε δε στην κυρία Καραγιάννη πως το προαναφερόμενο απόσπασμα δεν αποκλείει το ενδεχόμενο η αποπιτάνωση των χόνδρων να συμβαίνει και σε άτομα νεαρής ηλικίας, και τούτο προφανώς για να υποστηρίξει τη θέση πως το κάταγμα του υοειδούς οστού στην περίπτωση του Θανάση οφείλεται σε πτώση εξ ύψους.

Η κυρία Καραγιάννη απαντώντας στα πιο πάνω είπε ότι ο Θανάσης ήταν νεαρό άτομο ηλικίας 26 ετών και στην περίπτωση του δεν υπήρχε υπερέκταση της κεφαλής. Όπως είπε: «*Εγώ έχω τεκμηριώσει το θέμα του στραγγαλισμού και ο καθένας μπορεί να λέει ότι χόρευε και έσπασε το υοειδές. Εγώ επαναλαμβάνω τεκμηριώσα, τεκμηριώσα με εκχυμώσεις στον λαιμό, με αιμορραγικές διαποτίσεις στον τράχηλο, με ασφυκτικές κηλίδες στους πνεύμονες και με το έλλειμμα στο υοειδές οστό που το ένα τμήμα είναι μικρότερο από το άλλο και τέλος της ανώμαλης παρυφής που φαίνεται η πίεση*».

Εξηγώντας το μηχανισμό πρόκλησης του θανάτου σε περιπτώσεις στραγγαλισμού, η κυρία Καραγιάννη ανέφερε πως το θύμα δεν καταλήγει διότι σπάει ένα τμήμα του κέρατος του υοειδούς οστού. Ο άνθρωπος πεθαίνει από την πίεση στις καρωτίδες και την απόφραξη των αεροφόρων οδών. Συγκεκριμένα, όταν κάποιος επιδιώκει να στραγγαλίσει κάποιον, θα ασκήσει πίεση στην τραχηλική χώρα. Το άκρο του υοειδούς οστού δέχεται τη μεγαλύτερη πίεση και σπάει. Κατά τη διάρκεια του στραγγαλισμού πιέζονται οι καρωτίδες δεξιά και αριστερά, κλείνουν οι αεροφόροι οδοί με αποτέλεσμα ο άνθρωπος να πεθάνει από ασφυξία.

Όπως ανέφερε, στην περίπτωση του Θανάση, το έλλειμμα στο αριστερό κέρασ, η ανώμαλη παρυφή, οι αιμορραγικές διαποτίσεις στον τράχηλο και ασφυκτικές κηλίδες στους πνεύμονες, οι εκχυμώσεις στο λαιμό, το δάγκωμα στη γλώσσα οδηγούν στο συμπέρασμα πως ο θάνατος του Θανάση προήλθε από στραγγαλισμό. Επειδή το έλλειμμα παρατηρήθηκε στο αριστερό κέρασ, σημαίνει πως ασκήθηκε πίεση από τον αριστερό αντίχειρα και γι' αυτό θεωρεί πως το πρόσωπο που στραγγάλισε τον Θανάση είναι αριστερόχειρας. Παρέπεμψε στο βιβλίο «Ιατροδικαστική» του Κουτσελλίνη (ανωτέρω), Σελ. 139, στο οποίο αναφέρεται ότι το κάταγμα του υοειδούς οστού αποτελεί το *«χαρακτηριστικότερο ίσως εύρημα»* στραγγαλισμού. Όπως περαιτέρω αναφέρεται, *«το κάταγμα αφορά τα κέρατα του οστού και επέρχεται από τη σύνθλιψη του ανάμεσα στον αντίχειρα και το δείκτη. Όταν βρεθεί ένα τέτοιο κάταγμα στο υοειδές, ο στραγγαλισμός είναι βέβαιος, χωρίς όμως να αποκλείεται στην περίπτωση που δεν βρεθεί»*.

Κατά την αντεξέταση, η κυρία Καραγιάννη ρωτήθηκε από την εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα κατά πόσο το οστικό έλλειμμα στο αριστερό κέρασ μπορεί να οφείλεται σε *«ασυμμετρία»* των δύο κεράτων λόγω της *«κατασκευής»* του υοειδούς οστού ή σε *«γενετική ανωμαλία»* ή σε *«παραλλαγή του συμπλέγματος του υοειδούς λάρυγγα»*. Η κυρία Καραγιάννη απέρριψε τις πιο πάνω εκδοχές για το λόγο ότι στο υοειδές οστό του Θανάση εντοπίστηκε τόσο από την ίδια όσο και από τον κύριο Αγαπητό, ανώμαλη παρυφή, εύρημα το οποίο συνδέεται με κάκωση και όχι με οποιαδήποτε γενετική ανωμαλία ή παραλλαγή». Όπως είπε η κυρία Καραγιάννη, η ανώμαλη παρυφή δεν παρατηρείται ποτέ σε γενετική ανωμαλία. *«Δεν υπάρχει παγκοσμίως βιβλιογραφία»* που να υποστηρίζει κάτι τέτοιο είπε χαρακτηριστικά προσθέτοντας τα ακόλουθα: *«Με βάση τα ιστολογικά τμήματα του υοειδούς οστού του θανόντα, τα οποία εξέτασα δεν βρήκα καμία παραλλαγή, έλλειμμα από κάκωση βρήκα με ανώμαλη παρυφή. Όπως βρήκε και ο συνάδελφος που φέρατε εδώ και κατέθεσε πριν από εμένα. Τώρα αναιρείτε και αυτό που κατέθεσε ο συνάδελφος μου*

Ερωτηθείσα στην αντεξέταση κατά πόσο συμφωνεί με τη θέση του κύριου Αγαπητού ότι το έλλειμμα στο αριστερό κέρασ μπορεί να οφείλεται στην *«αποσύνθεση»* του υοειδούς οστού, η κυρία Καραγιάννη είπε ότι η αποσύνθεση σχετίζεται με την εικόνα *«δίκη καλάμου»* που είχε το υοειδές οστό λόγω της μακροχρόνιας ιστικής αποσύνθεσης. Για να καταστήσει κατανοητή την εικόνα δίκη καλάμου, παρουσίασε ένα καλαμάκι (*Δες Τεκμήριο 30*). Η αποσύνθεση αυτή ουδόλως σχετίζεται με το έλλειμμα το οποίο οφείλεται στο κάταγμα του υοειδούς οστού.

Σε άλλο σημείο της αντεξέτασης, η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα υποδεικνύοντας τις φωτογραφίες της εκταφής στην κυρία Καραγιάννη, της υπέβαλε ερωτήσεις που στόχευαν να καταδείξουν ότι το έλλειμμα του υοειδούς οστού μπορεί να ήταν το αποτέλεσμα μεταθανάτιας κάκωσης που προκλήθηκε από *«τις πέτρες»*, *«το μεγάλο βάρος του χώματος»* και *«το βάρος του καπακιού»* του φερέρου που σκέπαζε τη σορό του Θανάση στον τάφο σε συνδυασμό με την αποσύνθεση του οστού. Η κυρία Καραγιάννη επανέλαβε τη θέση πως το έλλειμμα οφειλόταν σε κάταγμα του υοειδούς οστού *«γενόμενο εν ζωή»*.

Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα επέμεινε στη αντεξέταση πως εφόσον δεν ανευρέθηκαν κοκκία αιμοσιδηρίνης κατά την μικροσκοπική εξέταση του υοειδούς οστού, αυτό σημαίνει πως δεν υπάρχει *«κανένα εύρημα ιστοπαθολογικό»*. Η κυρία Καραγιάννη τόνισε πως τα κοκκία αιμοσιδηρίνης δεν είναι εύρημα ιστοπαθολογικό, αλλά εύρημα ιστολογικό. Είπε πως στην περίπτωση του Θανάση το υοειδές οστό δεν πρόλαβε να εμποτιστεί με κοκκία αιμοσιδηρίνης αφού ο Θανάσης απεβίωσε σε διάστημα λιγότερο των 24 ωρών από τη στιγμή του κατάγματος. Ο θάνατος, η νεκροψία και η ταφή της σορού του Θανάση έγινε σε λιγότερο από 24 ώρες, επομένως τα κοκκία αιμοσιδηρίνης δεν είχαν σχηματιστεί. Εξήγησε πως σε περίπτωση που κάποιος αποπειράται να στραγγαλίσει ένα άνθρωπο και αυτός καταφέρει να επιζήσει 24 ώρες μετά το κάταγμα, τότε σχηματίζονται κοκκία αιμοσιδηρίνης. Αν όμως ο θάνατος επέλθει σε λιγότερο από 24 ώρες, τότε δεν υπάρχει ο απαιτούμενος χρόνος για να σχηματιστούν τα κόκκια αιμοσιδηρίνης. Πέραν τούτου, ακόμη και σε περίπτωση που είχαν περάσει 24 ώρες και σχηματίζονταν κοκκία αιμοσιδηρίνης, λόγω της παρέλευσης 17 χρόνων από το θάνατο, ήταν αναμενόμενο πως δεν θα ανευρίσκετο ίχνος από κοκκία αιμοσιδηρίνης στο υοειδές οστό. Πρόσθεσε ότι η αιμοσιδηρίνη είναι συστατικό στοιχείο του αίματος και όταν υπάρχει αιμορραγία φαίνονται εκχυμώσεις και αιμορραγικές διαποτίσεις. Εν προκειμένω δεν ανιχνεύθηκαν κοκκία αιμοσιδηρίνης για τους λόγους που προαναφέρθηκαν όμως επανέλαβε πως από τις φωτογραφίες της νεκροτομής παρατήρησε εκχυμώσεις, δηλαδή *«μελανιά στον λαιμό»*. Στη φωτογραφία 37 του Τεκμηρίου 7(α) έδειξε το σημείο όπου φαίνεται εκχύμωση στο λαιμό επιδερμικά. Αυτό φαίνεται και κατά τη διάνοιξη του τραχήλου. Παρέπεμψε στη φωτογραφία 66 του Τεκμηρίου 7(α) και έδειξε τις αιμορραγικές διαποτίσεις εσωτερικά στον τράχηλο και την εκχύμωση στο δέρμα του τραχήλου δηλαδή εξωτερικά, επιδερμικά. Στη φωτογραφία 55 του Τεκμηρίου 7(α) φαίνεται η εικόνα των πνευμόνων και οι ασφυκτικές κηλίδες λόγω ασφυξίας.

Κατά την αντεξέταση της κυρίας Καραγιάννη από την εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα κατεβλήθη προσπάθεια να υποβαθμιστεί η επαγγελματική κατάρτιση και εμπειρογνωμοσύνη της κυρίας Καραγιάννη, υποβάλλοντας πως ακόμη και η έκθεση της αποτελεί αντιγραφή της έκθεσης του κύριου Αγαπητού επειδή η ίδια «δεν είχε τα προσόντα» να ετοιμάσει τη δική της. Παρατίθεται το σχετικό απόσπασμα από τα Πρακτικά του Δικαστηρίου ημερομηνίας 26/02/2024:

Ε. Κυρία Καραγιάννη, όταν πάρει κάποιος τη δική σας την έκθεση που είναι Τεκμήριο 6 αύξων αριθμός 88 και την συγκρίνει με την έκθεση του κύριου Αγαπητού που φέρει ημερομηνία 07.05.21 θα αντιληφθεί περίτρανα κατά τη δική σας έκφραση...ότι είναι πλήρης αντιγραφή και να πάρουμε μια-μια τις παραγράφους έτσι για να φανεί... να διαβάσουμε την πρώτη παράγραφο τα υπόλοιπα φαίνονται, λέει «παρελήφθη υοειδές σωστό χάρτινη συσκευασία», διαβάζω από του Αγαπητού, μήκους επί του δεξιού κέρατος 3,5 εκατοστά επί του αριστερού κέρατος 3,2 εκατοστά και επί του σώματος 2,5 εκατοστά, λήφθησαν φωτογραφίες. Πρόκειται για τα οστικά τμήματα προϊόντα - εκταφής άνω της δεκαετίας σύμφωνα με το ιστορικό με αποτέλεσμα να έχουν δίκην καλάμου», αυτή είναι η παράγραφος του κύριου Αγαπητού, πάμε να κοιτάξουμε τη δική σας έκθεση «παρελήφθη υοειδές οστό...σε χάρτινη συσκευασία», από τη δική σας έκθεση, «από το δεξί κέρατος 3,5 επί του αριστερού κέρατος 3,2 εκατοστά και επί του σώματος 2,5 εκατοστά αφορούν σε οστικά τμήματα προϊόντα εκταφής άνω δεκαετίας σύμφωνα με το ιστορικό με εικόνα δίκην καλάμου», είναι όλο αντιγραφή, οι λέξεις, τα κόμματα, ουσιαστικά αντιγράψατε την έκθεση του καθηγητή γιατί εσείς δεν μπορούσατε να κάνετε δική σας, δεν έχετε προσόντα να κάνετε δική σας;»

....

Α. Όπως πιθανόν φαίνεται να έχει διαφύγει της προσοχής της κυρίας Ξενοφώντος το γεγονός ότι ο συνάδελφος επανέλαβε σε δύο – τρεις φορές στην κατάθεση του ότι βρεθήκαμε όλοι μαζί και κάναμε ανάλυση του οστού. Κάνοντας αυτήν την ανάλυση κρατήθηκαν σημειώσεις, πριν γράψει σε τυπική μορφή ο συνάδελφος την πραγματογνωμοσύνη του, μου την προσέφερε σε γραπτό, σε χειρόγραφο λόγο και μου ζήτησε να την φωτογραφήσω όπως και έκανα. Εξού και υπάρχει αυτή η ταύτιση, γιατί αυτή η ταύτιση στον προφορικό λόγο όταν γινόταν η εξέταση των πλακιδίων κρατήθηκαν σημειώσεις και μετά μου δόθηκε χειρόγραφο το χαρτί το οποίο υπάρχει, υπάρχει και κατατεθειμένο».

Τέλος, η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα υπέβαλε στην κυρία Καραγιάννη πως *«κάνοντας τον ιατροδικαστή»* προέβη αυθαίρετα στο εύρημα ότι το κάταγμα του υοειδούς οστού του Θανάση, προκλήθηκε εν ζωή. Και αυτό διότι σύμφωνα με την ίδια, όλοι οι Ιατροδικαστές (περιλαμβανομένων των 2 ιατροδικαστών που εκπροσωπούσαν την οικογένεια) κατά την εκταφή δεν μπορούσαν με *«γυμνό μάτι»* να διαπιστώσουν κατά πόσο το κάταγμα ήταν γενόμενο εν ζωή ή μεταθανάτιο, άρα κατά τη δικηγόρο της Εισαγγελίας, η κυρία Καραγιάννη ως Παθολογοανατόμος δεν ήταν σε θέση να προβεί σε τέτοιο εύρημα. Η κυρία Καραγιάννη απάντησε πως ακριβώς γι' αυτό το λόγο, επειδή οι ιατροδικαστές δεν μπορούσαν με μακροσκοπική εξέταση δηλαδή δια γυμνού οφθαλμού να επιβεβαιώσουν κατά πόσο το κάταγμα οφείλετο σε κάταγμα εν ζωή ή μεταθάνατο, το υοειδές οστό απεστάλη στον κύριο Αγαπητό και στην ίδια, οι οποίοι ως Παθολογοανατόμοι εξέτασαν το υοειδές οστό μικροσκοπικά, όπως άλλωστε προνοούσε και το διάταγμα του Θανατικού Ανακριτή.

Η αντεξέταση της κυρίας Καραγιάννη από την εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα ήταν μακρά, επίμονη, και τόσο εξαντλητική μέχρι το σημείο που οι ερωτήσεις ήσαν εριστικές, υποβάλλοντας στην κυρία Καραγιάννη ακόμη και τη θέση πως *«ξεγέλασε την οικογένεια του Θανάση»*, πως απέκρυψε ότι ενεργούσε ως τεχνικός σύμβουλος της οικογένειας θέλοντας να *«παρουσιάσει τον εαυτό της ως τρίτο, αμερόληπτο και αντικειμενικό κριτή»*, και πως απέκρυψε την πραγματική πληρωμή που έλαβε για την εργασία της όσον αφορά την εργασία της στην υπόθεση του Θανάση. *«Ε. Τελειώνοντας σας λέω ότι λυπάμαι πολύ να παρατηρήσω ότι εσείς παρότι δεν εντοπίσατε την κοκκία αιμοσιδηρίνη ήταν αυτή η θέση για να εργαστείτε, εντούτοις αποφασίσατε κατά τρόπο απaráδεχτο, αντιεπιστημονικό και ανεδαφικό ότι πρόκειται για στραγγαλισμό και ξεγελάσατε πρώτα απ' όλα, κυρία, την οικογένεια του θανόντα αυτό σας λέω»*, ήταν μια από τις υποβολές της εκπροσώπου του Γενικού Εισαγγελέα.

Η κυρία Καραγιάννη επανέλαβε και στην αντεξέταση ότι ο διορισμός της δεν ήταν επιλογή της οικογένειας αλλά η ανάθεση της υπόθεσης του Θανάση στην ίδια έγινε από την Εισαγγελία Αθηνών. *«Σε εμένα ήρθαν σε επαφή από την Εισαγγελία Αθηνών για να με διορίσουν...Από τη στιγμή όμως που διορίστηκα από την Εισαγγελία από εκεί και πέρα κοίταξα να κάνω εκτενώς την εργασία μου και όταν τελείωσα το πέρας των δύο πραγματογνωμοσυνών, τις οποίες απέστειλα, έστειλα και τα τιμολόγια μου για να ολοκληρωθεί η πληρωμή μου. Τα έστειλα στην Κυπριακή Δημοκρατία, όχι στην οικογένεια, κυρία Πρόεδρε»*, *«Λοιπόν, το όνομα μου είναι μεταξύ άλλων συναδέλφων στη λίστα της*

Εισαγγελίας Αθηνών, εκείνοι μας έδωσαν την εντολή να αναλάβουμε την υπόθεση, δεν μπορούσε ο κύριος Βλαχοδημητρόπουλος και ανέλαβα εγώ. Εμείς δεν πληρωνόμαστε από την οικογένεια», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Άσκοπη κρίνω πως ήταν η αντεξέταση στην οποία υπεβλήθη η κυρία Καραγιάννη αναφορικά με την αμοιβή που έλαβε από την Κυπριακή Δημοκρατία για την υπόθεση. Εξήγησε η ίδια πως οι πραγματογνώμονες – μέλη της Εισαγγελίας Αθηνών λαμβάνουν ένα συμβολικό ποσό για κάθε περιστατικό που εξετάζουν στην Ελλάδα. Όταν όμως η εργασία αφορά εξέταση περιστατικού άλλης χώρας, τότε εύλογη αμοιβή συμφωνείται, όπως έγινε και στην υπό εξέταση υπόθεση. Θα πρέπει να πω ότι δεν αντιλαμβάνομαι σε τι αποσκοπούσε αυτή η ερώτηση στην αντεξέταση, δεδομένου ότι η Κυπριακή Δημοκρατία κατέβαλε, ως έχει δηλωθεί ενώπιον μου, το ίδιο περίπου ποσό στον κύριο Αγαπητό.

X. ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Μετά το πέρας της ακροαματικής διαδικασίας η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα και οι δικηγόροι της οικογένειας προέβησαν σε τελικές εισηγήσεις ως προς την αιτία θανάτου του Θανάση.

Η Εισαγγελία εισηγήθηκε για πρώτη φορά στην τελική της αγόρευση όπως το πόρισμα παραμείνει «*ανοικτό*» δηλαδή χωρίς να καθοριστεί η αιτία θανάτου. Λέγω για πρώτη φορά, γιατί η θέση της Εισαγγελίας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν πως ο θάνατος του Θανάση οφείλετο σε πτώση εξ ύψους, αυτοκτονία, εμμένοντας δηλαδή στην ορθότητα των αρχικών ευρημάτων του Πανίκκου Σταυριανού και προωθώντας τη θέση ότι ο Πανίκκος Σταυριανός ήταν σε καλύτερη θέση από οποιονδήποτε άλλο να καθορίσει την αιτία θανάτου. Επαναλαμβάνω, η θέση του Πανίκκου Σταυριανού ήταν ότι ο θάνατος οφείλετο σε πτώση εξ ύψους και αυτοκτονία, αποκλείοντας την εγκληματική ενέργεια. Είναι αυτή ακριβώς η κατάληξη που αμφισβητήθηκε από την οικογένεια η οποία καταχώρησε προσφυγή στο ΕΔΑΔ, η οποία προσφυγή έγινε αποδεκτή από το ΕΔΑΔ, όπως ανέφερα πιο πάνω.

Συγκεκριμένα στην τελική της αγόρευση η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα αναφέρει τα εξής: «*Η εισηγήση μας, με κάθε σεβασμό, είναι όπως το πόρισμα παραμείνει ανοικτό σε σχέση με την αιτία θανάτου, ως επίσης παραμείνει ανοικτό αν ο θάνατος του άτυχου Νικολάου οφείλεται σε παράνομη πράξη ή αυτοκτονία και έχουν ή δεν έχουν συμβάλει*

ενέργειες ή πράξεις τρίτων προσώπων ελλείψει ιατροδικαστικής γνωμάτευσης ενώπιον του Δικαστηρίου, η οποία να αξιολογεί όλα τα ευρήματα νεκροψία-σκηνή-εκταφή-σύνολο των γεγονότων που συνθέτουν την υπόθεση».

Όπως έγινε κατά τη διεξαγωγή της Θανατικής Ανάκρισης, έτσι και στην τελική αγόρευση της Εισαγγελίας αμφισβητήθηκε η επιστημονική επάρκεια και η ορθότητα των ευρημάτων της κυρίας Καραγιάννη.

Αντιθέτως, οι δικηγόροι της οικογένειας κάλεσαν το Δικαστήριο να αποδεχθεί τη μαρτυρία της κυρίας Καραγιάννη, η οποία υποστήριξε πως ο θάνατος του Θανάση οφείλεται σε στραγγαλισμό. Και αυτό διότι ως εισηγήθηκαν, η κυρία Καραγιάννη μελετώντας ολόκληρο το φάκελο της υπόθεσης του Θανάση και εξετάζοντας μακροσκοπικά και μικροσκοπικά το υοειδές οστό προέβη σε ευρήματα και ανέλυσε τις επιστημονικές τις θέσεις τις οποίες υποστήριξε με αναφορά σε βιβλιογραφία την οποία κατέθεσε στο Δικαστήριο, σε αντίθεση με τον κύριο Αγαπητό ο οποίος εξέφρασε απόψεις τις οποίες δεν υποστήριξε με οποιαδήποτε βιβλιογραφία.

Τόσο κατά τη διεξαγωγή της θανατικής ανάκρισης όσο και στο στάδιο των τελικών αγορεύσεων, η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα επεσήμανε ότι δεν ετέθη ενώπιον του Δικαστηρίου μαρτυρία από Ιατροδικαστή, προφανώς θεωρώντας πως τέτοια μαρτυρία ήταν απαραίτητη για την έκδοση του πορίσματος.

Τέτοια μαρτυρία όμως ήταν αχρείαστη για τους λόγους που εξηγώ πιο κάτω.

Η υπόθεση τέθηκε ενώπιον μου δυνάμει διατάγματος επανανοίγματος ημερομηνίας 26/02/2020, το οποίο εκδόθηκε στη βάση της αίτησης ημερομηνίας 19/02/2020 που καταχωρήθηκε εκ μέρους της οικογένειας του Θανάση, αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης του ΕΔΑΔ ημερομηνίας 28/01/2020. Το δε αίτημα στηρίχθηκε στη θέση πως η εξέταση των οστικών υπολειμμάτων ήταν αναγκαία για να διακριβωθεί κατά πόσο πράγματι υπήρχαν σκελετικές κακώσεις συμβατές με πτώση από ύψος 30 μέτρων ή κατά πόσο ο θάνατος οφείλετο σε εγκληματική ενέργεια. Μετά την έκδοση του διατάγματος επανανοίγματος καταχωρήθηκε στις 04/12/2020 αίτηση εκταφής της σορού του Θανάση η οποία έγινε αποδεκτή από την Εισαγγελία και εκδόθηκε σχετικό διάταγμα εκταφής στις 09/12/2020 το οποίο αναφέρει τα εξής:

«Με το παρόν σας ανατίθεται και δια του παρόντος διατάσσετε, εσείς ο Αστυνομικός Διευθυντής Λεμεσού, όπως αμέσως φροντίσετε ώστε το προαναφερόμενο πτώμα εκταφεί, και μεταφερθεί με ασφάλεια στο Νεκροτομείο του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού ή οποιοδήποτε Νεκροτομείο άλλης Επαρχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας σε περίπτωση που καθίσταται αδύνατη η μεταφορά του στο Νεκροτομείο του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού με σκοπό την επιθεώρηση αυτού από τον Καθηγητή Ιατροδικαστικής Δρ. Φίλιππο Κουτσαύτη και/ή Ιατροδικαστή Μάριο Ματσάκη και/ή Ανθρωπολόγο και/ή φωτογράφο της επιλογής της οικογένειας για λογαριασμό της οικογένειας του θανόντα στην παρουσία μέλους ή μελών και φωτογράφου της Αστυνομικής Διεύθυνσης Λεμεσού καθώς και των Ιατροδικαστών Σοφοκλή Σοφοκλέους και/ή Νικόλα Χαραλάμπους και/ή Πανίκο Σταυριανό και/ή την Ανθρωπολόγο Ελευθερία Χαριλάου, για λογαριασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίοι δύνανται και οι ίδιοι να επιθεωρήσουν και να ετοιμάσουν σχετικές εκθέσεις και με την ολοκλήρωση της Ιατροδικαστικής Εξέτασης αμφοτέρων, προχωρήσετε το αργότερο εντός 48 ωρών στην επαναταφή του πτώματος στον ίδιο χώρο που έγινε η εκταφή του».

(*η υπογράμμιση δική μου)

Δυνάμει του διατάγματος που αναφέρεται πιο πάνω, έγινε η εκταφή.

Σύμφωνα με την κατάθεση του Λοχία 35 Γιάννου Ορφανού, ο οποίος ήταν ο αστυνομικός που τηρούσε το ημερολόγιο ενεργείας κατά τη διαδικασία της εκταφής και εξέτασης των οστών, παρόντες κατά τη συλλογή και εξέταση των οστών ήταν οι ιατροδικαστές Μάριος Ματσάκης, Φίλιππος Κουτσαύτης και Σωκράτης Τσαντίρης εκ μέρους της οικογένειας και οι ιατροδικαστές Νικόλας Χαραλάμπους και Σοφοκλής Σοφοκλέους εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Παρών ήταν και ο Πανίκκος Σταυριανός *«ο οποίος αναγραφόταν στο διάταγμα μεταθανάτιας εξέτασης μετά από δική του επιθυμία»*, όπως αναφέρει ο Γιάννος Ορφανός στην κατάθεση του. Όταν τελείωσε η εξέταση, όλα όσα καταγράφησαν στο ημερολόγιο ενεργείας, υπογράφηκαν από όλους τους προαναφερόμενους ιατροδικαστές εκτός από τον ιατροδικαστή Πανίκο Σταυριανό ο οποίος ήταν στην εξέταση ως *«παρατηρητής»*. (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 51 – κατάθεση ημερομηνίας 01/11/2022, Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 52 - ημερολόγιο ενεργείας).

Οι 5 Ιατροδικαστές διαπίστωσαν έλλειμμα στο άπω άκρο του αριστερού κέρατος του υοειδούς οστού και ομόφωνα συμφώνησαν πως το υοειδές οστό θα έπρεπε να τύχει εξιδεικευμένης εξέτασης από Παθολογοανατόμους. Παραθέτω αυτούσια περικοπή από το

ημερολόγιο ενεργείας που τηρούσε ο Λοχίας 35 Ορφανός κατά την εκταφή (Δες Τεκμήριο 5 - αύξων αριθμός 52 – ημερολόγιο ενεργείας) με τις παρατηρήσεις των ιατροδικαστών για το υοειδές οστό:

«Ακολουθεί εξέταση του υοειδούς οστού, στο οποίο, στο αριστερό του κέρας λείπει ελάχιστο τμήμα από το άπω άκρο του και επίσης έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην έκφυση του σε σχέση με το άλλο (δεξιό κέρας)» ...

«Το υοειδές οστό το οποίο επίσης έχει διαγνωσθεί ότι λείπει ελάχιστο τμήμα από το άπω άκρο του και επίσης έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην έκφυση του σε σχέση με το άλλο (δεξιό κέρας) ζητούν και οι πέντε ιατροδικαστές ~~πλην του κύριου Πανίκκου Σταυριανού~~ την ιστοπαθολογική του εξέταση» (Σημείωση Δικαστηρίου: η οριζόντια γραμμή που διαγράφει το όνομα του Πανίκκου Σταυριανού είναι ακριβώς όπως φαίνεται στο ημερολόγιο ενεργείας του Λοχία 35 Γιάννου Ορφανού).

«Ο Ιατροδικαστής Πανίκκος Σταυριανός, αναφέρει ότι η θέση του είναι ότι, δεν διαφωνεί με τη διενέργεια οποιασδήποτε ιστοπαθολογικής εξέτασης οποιουδήποτε τμήματος του σκελετού, αλλά θεωρεί ότι, όλα τα ευρήματα ως καταγράφηκαν στο πρακτικό και αφορούν τις πολλαπλές κακώσεις που ανευρέθησαν, θα πρέπει να συνιπολογιστούν μαζί με το σύνολο των παραμέτρων που αφορούν την παρούσα υπόθεση, ούτως ώστε, να υπάρξει ολική εκτίμηση των ευρημάτων για να υπάρξει τελικό πόρισμα, από πλευράς του».

Τα πιο πάνω επιβεβαίωσε στη μαρτυρία της ενώπιον του Δικαστηρίου και η ανθρωπολόγος Ελευθερία Χαριλάου. Όπως είπε, επειδή η εμπειρογνωμοσύνη των ιατροδικαστών περιορίζεται στην μακροσκοπική εξέταση, δηλαδή δια γυμνού οφθαλμού, αποφάσισαν ομόφωνα πως έπρεπε το υοειδές οστό να τύχει εξειδικευμένης μικροσκοπικής εξέτασης από Παθολογοανατόμους.

Πρόσθετα, η Αστυφύλακας 2064 Δήμητρα Σταύρου, στην κατάθεση της ημερομηνίας 20/12/2022, το περιεχόμενο της οποίας υιοθέτησε στη μαρτυρία της, αναφέρει με σαφήνεια τα ακόλουθα: *«Να σημειωθεί ότι, κατά την εξέταση της σορού από τους ιατροδικαστές, αναφέρθηκε ότι το υοειδές οστό του Αθανάσιου Νικολάου, θα έπρεπε να τύχει συγκεκριμένης εξέτασης για να διαπιστωθεί κατά πόσο ο θανών είχε στραγγαλιστεί».* (Δες Τεκμήριο 5 – αύξων αριθμός 134).

Ακριβώς η κρίση των πιο πάνω ιατροδικαστών που ήσαν παρόντες κατά την εκταφή καθορίζει και το σημείο έναρξης διερεύνησης των αιτιών θανάτου του Θανάση, μετά τη διαταγή επανανοίγματος της υπόθεσης.

Σημειώνω μάλιστα πως κανένας από τους Ιατροδικαστές πλην του κύριου Κουτσαύτη δεν ετοίμασε έκθεση μετά την εκταφή, μολονότι είχαν αυτό το δικαίωμα ως ορίζετο από το διάταγμα εκταφής ημερομηνίας 09/12/2020. Και τούτο προφανώς γιατί είχε αποφασιστεί από τους ίδιους τους Ιατροδικαστές πως για σκοπούς διαπίστωσης των αιτιών θανάτου του Θανάση ήταν αναγκαία η μικροσκοπική εξέταση του υοειδούς οστού από Παθολογοανατόμους. Επομένως, τα ευρήματα σε σχέση με το υοειδές οστό θα εξάγονταν από Παθολογοανατόμους και όχι από Ιατροδικαστές.

Για σκοπούς πληρότητας αναφέρω πως ο μόνος Ιατροδικαστής που ετοίμασε ιατροδικαστική έκθεση μετά την εκταφή είναι ο κύριος Κουτσαύτης και η έκθεση του ημερομηνίας 29/09/2021. *(Δες Τεκμήριο 6 – αύξων αριθμός 91)*. Η Εισαγγελία όμως δεν αποδέχθηκε το περιεχόμενο της. Οι δικηγόροι της οικογένειας και η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα μετά από προσωπική επικοινωνία που είχαν με τον κύριο Κουτσαύτη ανέφεραν από κοινού ότι λόγω προχωρημένης ηλικίας και προβλημάτων υγείας ο κύριος Κουτσαύτης αδυνατούσε να ταξιδέψει από την Ελλάδα στην Κύπρο. Επομένως, οποιαδήποτε πρόθεση να εξασφαλιστεί η μαρτυρία του κύριου Κουτσαύτη δεν μπορούσε να υλοποιηθεί ένεκα των λόγων που τέθησαν ενώπιον μου.

Είναι κατάλληλο το σημείο, έστω και εκ περισσού, να σχολιάσω ακόμη κάτι σε σχέση με την εισήγηση της εκπροσώπου της Εισαγγελίας πως το Δικαστήριο δεν έχει ενώπιον του μαρτυρία Ιατροδικαστή και επομένως το πόρισμα πρέπει να παραμείνει ανοικτό. Επαναλαμβάνω για τους λόγους που εξήγησα δεν χρειαζόταν εμπειρογνωμοσύνη Ιατροδικαστή. Αναφέρω όμως ότι δύο ιατροδικαστές, ο Σοφοκλής Σοφοκλέους και ο Νικόλας Χαραλάμπους, οι οποίοι παρίσταντο εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας στη διαδικασία εκταφής και εξέτασης του σκελετικού οστού, δεν ετοίμασαν οποιαδήποτε έκθεση μετά την εκταφή, μολονότι σύμφωνα με το διάταγμα του Θανατικού Ανακριτή, θα μπορούσαν να το πράξουν. Ο Πανίκκος Σταυριανός ως απλός παρατηρητής δεν μπορούσε να το πράξει τούτο.

Ακολούθησε η καταχώρηση εκ μέρους της οικογένειας της αίτησης ημερομηνίας 07/01/2021 για έκδοση διατάγματος εξέτασης του υοειδούς οστού για ιστολογική εξέταση. Το διάταγμα εκδόθηκε με τη σύμφωνη γνώμη της Εισαγγελίας στις 26/01/2021 και τροποποιήθηκε ακολούθως στις 12/02/2021. Η έκδοση του στηρίχθηκε στην ένορκη δήλωση της Ανδριάνας Νικολάου και στα επισυνημμένα σε αυτήν έγγραφα που συνόδευσαν την αίτηση ημερομηνίας 07/01/2021. Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 6 της ένορκης δήλωσης της κυρίας Ανδριάνας Νικολάου: *«Όπως προκύπτει από το Τεκμήριο 2 και όπως με συμβουλεύει ο ιατροδικαστής Φίλιππος Κουτσαύτης το κάταγμα στο υοειδές οστόν είναι πάρα πολύ σημαντικό εύρημα και αν από τις περαιτέρω επιστημονικές εξετάσεις καταδειχθεί ότι το κάταγμα αυτό προξενήθηκε ενώ ο αποβιώσας ήταν εν ζωή, θα μπορεί από αυτό να εξαχθούν πολύ σημαντικά συμπεράσματα ως προς τον μηχανισμό και συνθήκες θανάτου καθότι είναι εξαιρετικά απίθανο να προέλθει κάταγμα στο υοειδές οστόν από πτώση. Συνήθως τέτοια κατάγματα παρατηρούνται σε περιπτώσεις στραγγαλισμού»*. Ανάμεσα στα τεκμήρια που επισυνάφθησαν προς υποστήριξη της αίτησης για μεταφορά του υοειδούς οστού στο εξωτερικό για ιστοπαθολογική εξέταση ήταν και η επιστολή ημερομηνίας 23/12/2020 που απηύθυνε ο Ιατροδικαστής Κουτσαύτης προς την οικογένεια. Στην εν λόγω επιστολή ο Ιατροδικαστής Κουτσαύτης αναφέρει μεταξύ άλλων τα εξής: *«Κατά την εξέταση, διαπιστώθηκε εύρημα σε οστό του λαιμού (υοειδές οστό), το οποίο σύμφωνα με γνώμη της ανθρωπολόγου της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν μπορεί να προβεί σε περαιτέρω εξέταση. Προκειμένου να καθοριστεί εάν το εύρημα (λείπει ελάχιστο τμήμα από το άπω άκρο του αριστερού κέρασ και με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην έκφυση του), οφείλεται σε εν ζωή περιστατικά και σχετίζονται με τον μηχανισμό/συνθήκες του θανάτου, το εύρημα αυτό θα πρέπει να εξεταστεί εργαστηριακάς π.χ προς ανάδειξη αιμοσιδηρίνης – υπολλείμματα αιμορραγικής διήθησης. Η εξέταση αυτή είναι ιστοπαθολογική προκειμένου να αναδειχθεί τυχόν εν ζωή ιστική αντίδραση»*.

Το υοειδές οστό στάλθηκε στην Αθήνα και εξετάστηκε μακροσκοπικά και μικροσκοπικά από τους δύο Παθολογοανατόμους, κύριο Αγαπητό εκ μέρους της Εισαγγελίας και κυρία Καραγιάννη εκ μέρους της οικογένειας, οι οποίοι ετοίμασαν τις εκθέσεις που απέστειλαν ως όριζε το διάταγμα του Θανατικού Ανακριτή, στην Εισαγγελία και στην οικογένεια.

Επαναλαμβάνω πως είναι ακριβώς από αυτό το σημείο που ξεκινά η διερεύνηση των αιτιών θανάτου του Θανάση. Επομένως το πόρισμα θα βασιστεί στην αξιολόγηση των ευρημάτων των δύο αυτών Παθολογοανατόμων.

Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα τόσο κατά την ακροαματική διαδικασία όσο και στο στάδιο των τελικών εισηγήσεων, υποστήριξε πως από την ιστοπαθολογική εξέταση του υοειδούς οστού δεν προέκυψε κανένα ιστολογικό εύρημα γιατί δεν ανευρέθηκαν κοκκία αιμοσιδηρίνης, ως όριζε το διάταγμα ημερομηνίας 26/01/2021 του Θανατικού Ανακριτή για μεταφορά του υοειδούς οστού στο εξωτερικό για εξιδεικευμένες εξετάσεις.

Επαναλαμβάνω ότι το πιο πάνω διάταγμα εκδόθηκε στη βάση του περιεχομένου της ένορκης δήλωσης και των εγγράφων που επισύναψε η κυρία Ανδριάννα Νικολάου, περιλαμβανομένης της επιστολής του κύριου Κουτσαύτη, στην οποία ο ίδιος ανέφερε πως το υοειδές οστό θα πρέπει να τύχει ιστοπαθολογοανατομικής εξέτασης για ανάδειξη, «*παραδείγματος χάριν*» αιμοσιδηρίνης – υπολλείμματα αιμορραγικής διήθησης. Το διάταγμα ημερομηνίας 26/01/2021 περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα ακόλουθα: «*Η Παθολογοανατομική επεξεργασία του υλικού περιλαμβάνει ακτινογραφία του οστού, αφαλάτωση (μέσα σε ειδικό διάλυμα για να μαλακώσει το οστό) και στη συνέχεια θα ληφθούν ιστολογικές τομές οι οποίες θα χρωστούν με ηωσίνη – αιματοξυλίνη και άλλες ειδικές ιστοχημικές χρώσεις για ανίχνευση αιμοσιδηρίνης (κυανούν του Βερολίνου) και στη συνέχεια θα επισκοπηθούν σε κοινό οπτικό μικροσκόπιο*».

Και οι δύο Παθολογοανατόμοι, κύριος Αγαπητός και κυρία Καραγιάννη, συμφώνησαν πως δεν ανιχνεύθηκαν κοκκία αιμοσιδηρίνης. Συμφωνούν δε και ως προς τον τρόπο δημιουργίας των κοκκίων αιμοσιδηρίνης, ότι δηλαδή αυτά δημιουργούνται σε περίπτωση που μετά το κάταγμα, ο άνθρωπος παραμένει ζωντανός τουλάχιστον για διάστημα 24 ωρών. Εάν ο άνθρωπος πεθάνει σε μικρότερο χρονικό διάστημα τότε δεν υπάρχει ο απαιτούμενος χρόνος για να εμποτιστεί το υοειδές οστό με κοκκία αιμοσιδηρίνης. Στην περίπτωση του Θανάση ο θάνατος, η νεκροψία και η ταφή έγιναν σε χρονικό διάστημα λιγότερο των 24 ωρών επομένως ήταν αδύνατη η εμφάνιση κοκκίων αιμοσιδηρίνης στο υοειδές οστό. Συμφωνούν επίσης πως μαλακά μόρια πέριξ του υοειδούς οστού δεν υπήρχαν στην περίπτωση του Θανάση λόγω της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος από το θάνατο μέχρι την εκταφή.

Η κυρία Καραγιάννη στη δική της μαρτυρία ανέφερε πως από την πρώτη στιγμή θεώρησε πως η εξέταση για ανίχνευση κοκκίων αιμοσιδηρίνης ήταν ανώφελη. Και τούτο γιατί, όπως εξήγησε, τα κοκκία αιμοσιδηρίνης είναι υπολείμματα των ερυθρών κυττάρων της αιμοσφαιρίνης τα οποία εμφανίζονται μετά το θάνατο του ανθρώπου και νοουμένου ότι αυτός έζησε για διάστημα 24 ωρών μετά το κάταγμα. Τα κοκκία αιμοσιδηρίνης

καταδεικνύουν πως στο σημείο εκείνο κυκλοφορούσε το αίμα. Χαρακτηριστικά είπε τα εξής: «Αυτό το πράγμα τώρα όταν ο κύριος Αγαπητός μου έστειλε το πρώτο e-mail που μου έθετε να κάνω τις χρώσεις αιματοξυλίνης ηωσίνης και κυανού του Βερολίνου και μου έκανε εντύπωση γιατί θεώρησα ότι ήταν ανώφελο να γίνει χρώση κυανού του Βερολίνου και να σας εξηγήσω αμέσως, γιατί το θεώρησα αυτό. Πρώτον, μετά από 17 έτη είναι αδύνατο να υπάρχουν κοκκία αιμοσιδηρίνης, πρώτον. Δεύτερον και κυριότερο μελετώντας το φάκελο του θανάτου διάβασα τα πάντα, διάβασα πότε απεβίωσε, πότε έγινε η νεκροτομή, πότε κηδεύτηκε, και όλα αυτά έγιναν μέσα σε λιγότερο από 24 ώρες, και κοκκία αιμοσιδηρίνης δεν μπορούν να εμφανιστούν μέσα σε 24 ώρες, είναι τα ερυθρά κύτταρα όταν παύουν να ζουν, μέχρι να φανούν σαν πτώματα να το πω πολύ απλά θέλουν άνω των 24 ωρών, το οποίο εξέθεσε και ο συνάδελφος χθες. Άρα είναι αδύνατο να βρούμε κοκκία αιμοσιδηρίνης για αυτούς τους δύο σοβαρούς λόγους. Το θεώρησα ανώφελο, ανούσιο, αλλά εκείνος έκανε τις τομές, όχι εγώ, εγώ δεν θα το ζήταγα γιατί δεν θα χρειαζόταν, ήταν εντελώς ανώφελο, δεν υπήρχε λόγος» (βλ. Πρακτικά Δικαστηρίου ημερομηνίας 26/01/2024). Αιμορραγικές ωστόσο διαποτίσεις εντόπισε στις φωτογραφίες

Η μη ανίχνευση κοκκίων αιμοσιδηρίνης ήταν λοιπόν αναμενόμενη για τους λόγους που προαναφέρθησαν.

Εξέτασα με προσοχή τη μαρτυρία των δύο Παθολογοανατόμων που κατέθεσαν ενώπιόν μου. Επαναλαμβάνω τα αίτια θανάτου θα διακριβωθούν από τη μαρτυρία που θα αξιολογηθεί ως επιστημονικά βάσιμη και ορθή.

Η κυρία Καραγιάννη δεν επιλέγηκε από την οικογένεια του Θανάση ως εμπειρογνώμονας. Η εξέταση της υπόθεσης της ανατέθηκε από την Εισαγγελία Αθηνών στην οποία είναι μέλος στη βάση καταλόγου εμπειρογνώμωνων που τηρείται. Προηγείτο στον κατάλογο άλλος εμπειρογνώμονας ο οποίος για προσωπικούς λόγους δεν μπορούσε να αναλάβει και ως εκ τούτου ανατέθηκε η υπόθεση στην κυρία Καραγιάννη η οποία ακολουθούσε σε σειρά. Ο κύριος Αγαπητός όπως ο ίδιος είπε στη μαρτυρία του δεν είναι μέλος των εμπειρογνώμωνων της Εισαγγελίας Αθηνών. Διορίστηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία. Έχω τη γνώμη πως το γεγονός ότι ο κύριος Αγαπητός δεν είναι μέλος των πραγματογνώμωνων της Εισαγγελίας Αθηνών δεν επηρεάζει με οποιονδήποτε τρόπο την άσκηση της ειδικότητας του ως εμπειρογνώμονας Παθολογοανατόμος, εξ' ου και ο διορισμός του από τον Γενικό Εισαγγελέα.

Η διαφορά των δύο Παθολογοανατόμων που προέκυψε σε σχέση με τα 37 πλακίδια που επιστράφησαν στην Κύπρο και κατά πόσο αυτά ανήκουν ή όχι στον Θανάση δεν επηρεάζει με οποιονδήποτε τρόπο την ουσία της υπόθεσης. Και αυτό διότι, αποτελεί παραδεκτό γεγονός πως οι δύο Παθολογοανατόμοι διατύπωσαν τα ευρήματα τους στις εκθέσεις τους βασιζόμενοι στην εξέταση την οποία διενήργησαν μαζί επί 325 πλακιδίων του υοειδούς οστού που ανήκε στον Θανάση.

Ο κύριος Αγαπητός και η κυρία Καραγιάννη συμφωνούν στις εκθέσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο πως διαπιστώθηκε έλλειμμα στο αριστερό κέρασ στο υοειδές οστό με ανώμαλη παρυφή. Ο κύριος Αγαπητός στην έκθεση του αναφέρει πως τα στοιχεία αυτά είναι *«συμβατά με πιθανή κάκωση γενόμενη εν ζωή»*, η κυρία Καραγιάννη στη δική της έκθεση αναφέρει πως το οστικό έλλειμμα με ανώμαλη παρυφή οφείλεται σε *«βαριά τραυματική κάκωση γενόμενη εν ζωή με στραγγαλισμό-ασφυξία του θανόντα»*.

Η αλήθεια στην υπόθεση του Θανάση εφάνη από τα αδιάσειστα και αυταπόδεικτα στοιχεία που εντόπισε η κυρία Καραγιάννη και στη βάση αυτών κατέληξε στα ευρήματα της. Η επιστημονική γνωμοδότηση της καταγράφεται στην έκθεση που προσκόμισε στο Δικαστήριο την οποία υποστήριξε με γλαφυρότητα και διαύγεια επιστημονικού λόγου κατά την ακρόαση. Είναι δε χαρακτηριστική η αναφορά της ότι αξιολογώντας τα ευρήματα του υοειδούς οστού δεν διατυπώνει προσωπική γνώμη αλλά τα ευρήματα αυτά καθ' εαυτά μιλούν από μόνα τους και στηρίζονται σε επιστημονική ανάλυση και βιβλιογραφία.

Στη μαρτυρία της η κυρία Καραγιάννη με παραπομπές σε βιβλιογραφία τεκμηρίωσε τους λόγους που θεωρεί πως το έλλειμμα του αριστερού κέρατος του υοειδούς οστού του Θανάση αποδεικνύει κάκωση γενόμενη εν ζωή, με στραγγαλισμό. Η πιο πάνω κατάληξη της στηρίζεται στα ακόλουθα ευρήματα: Στο έλλειμμα στο αριστερό κέρασ του υοειδούς οστού και στην ανώμαλη παρυφή που διαπιστώθηκε στο σημείο του ελλείμματος του υοειδούς οστού, όπως παρατηρήθηκε μακροσκοπικά και επιβεβαιώθηκε με τη μικροσκοπική εξέταση. Πρόσθετα, στήριξε το εύρημα της και στις αιμορραγικές διαποτίσεις στον τράχηλο, στις ασφυκτικές κηλίδες στους πνεύμονες, στις εκχυμώσεις στο λαιμό του Θανάση και στο δάγκωμα της γλώσσας όπως αυτά απεικονίζονται στις φωτογραφίες της νεκροτομής του Θανάση.

Αποδέχομαι τη θέση της πως η ανώμαλη παρυφή που διαπιστώθηκε στο σημείο του ελλείμματος στο υοειδές οστό υποδηλοί άσκηση πίεσης, βίας και κάκωση. Και τούτο γιατί, όπως είπε όταν κάποιος ασκήσει πίεση ή βία σε ζώντα άνθρωπο, σπάζοντας το υοειδές οστό στο οποίο ακόμη κυκλοφορεί το αίμα, δημιουργείται ανώμαλη παρυφή λόγω της προσπάθειας που καταβάλλει ο άνθρωπος να αντιδράσει ή να αντισταθεί στο θάνατο. Αντιθέτως σε περίπτωση που το κάταγμα προκλήθηκε μεταθάνατο, το οστό θα έσπαζε κάθετα και το σημείο του ελλείμματος θα ήταν λείο, γιατί μετά το θάνατο σταματά η κυκλοφορία του αίματος. Ο άνθρωπος πεθαίνει και δεν αντιδρά, με αποτέλεσμα να μην δημιουργείται ανώμαλη παρυφή. Το δε κάταγμα όπως είπε η κυρία Καραγιάννη διαφάνηκε τουλάχιστον σε 12 πλακίδια στα οποία έγινε επίστρωση των ιστολογικών τομών από την κοπή του υοειδούς οστού. Επί τούτου του σημείου, η θέση του κύριου Αγαπητού, στη μαρτυρία του είναι πως η ανώμαλη παρυφή *«μπορεί»* να δημιουργηθεί και μεταθάνατο. Δεν τεκμηριώθηκε με οποιαδήποτε εξήγηση η πιο πάνω θέση.

Η θέση της Εισαγγελίας πως η ασυμμετρία των δύο κεράτων μπορεί να οφείλεται σε *«γενετική ανωμαλία»*, φυσική *«ασυμμετρία»* ή λόγω *«της κατασκευής του οστού»* όχι μόνο παρέμεινε μετέωρη με στοιχεία αοριστολογίας, αλλά απορρίφθηκε και από τον κύριο Αγαπητό στο τέλος της μαρτυρίας του. Αν και αρχικά ο κύριος Αγαπητός σε ερώτηση της εκπροσώπου του Γενικού Εισαγγελέα ανέφερε πως μπορεί η διαφορά στο μήκος των δύο κεράτων να οφείλεται σε ασυμμετρία όπως συμβαίνει με άλλα μέλη του σώματος μας, στο τέλος σε σχετική ερώτηση του Δικαστηρίου, απάντησε πως στην περίπτωση του Θανάση θεωρεί λιγότερο πιθανό η ασυμμετρία των δύο κεράτων να οφείλεται σε γενετική ανωμαλία.

Το σημαντικό όμως στοιχείο, κατά τη γνώμη μου, είναι πως στην περίπτωση του Θανάση δεν παρατηρήθηκε μόνο ασυμμετρία των δύο κεράτων αλλά και ανώμαλη παρυφή. Επί τούτου είναι καίρια η μαρτυρία της κυρίας Καραγιάννη αναφορικά με το πότε δημιουργείται η ανώμαλη παρυφή. Όπως είπε η ανώμαλη παρυφή δεν παρατηρείται ποτέ σε γενετική ανωμαλία. *«Δεν υπάρχει παγκοσμίως βιβλιογραφία»* που να υποστηρίζει κάτι τέτοιο πρόσθεσε η κυρία Καραγιάννη, επαναλαμβάνοντας πως η ανώμαλη παρυφή είναι εύρημα το οποίο συνδέεται με κάκωση εν ζωή και όχι με οποιαδήποτε γενετική ανωμαλία ή παραλλαγή.

Ορθή κατά τη γνώμη μου είναι και η πλήρως τεκμηριωμένη θέση της κυρίας Καραγιάννη πως οι εκχυμώσεις που διαπίστωσε στο λαιμό του Θανάση καταδεικνύουν στραγγαλισμό. Και αυτό διότι στις περιπτώσεις στραγγαλισμού διαπιστώνονται μελανόφαια σημάδια στο λαιμό λόγω της πίεσης που ασκείται από τα δάκτυλα του θύτη. Υπέδειξε μάλιστα στις φωτογραφίες της νεκροτομής υπ' αριθμούς 34, 37 και 66 του Τεκμηρίου 7(α) τα σημεία όπου φαίνονται τα μελανόφαια σημάδια στον τράχηλο (λαιμό) του Θανάση. Σημειώνω πως και ο κύριος Αγαπητός στη μαρτυρία του συμφώνησε πως όταν προκαλείται κάκωση ενώ ο άνθρωπος είναι ζωντανός, σχηματίζεται εκχύμωση την οποία χαρακτήρισε ως *«κοκκινιά»*, *«καστανόφαιη χροιά»*, σε αντίθεση με την περίπτωση μεταθανάτιου κατάγματος του υοειδούς οστού που δεν παρατηρείται αιμορραγική διήθηση. Όταν όμως υποδείχθησαν κατά την αντεξέταση στον κύριο Αγαπητό, οι ανωτέρω φωτογραφίες και ρωτήθηκε κατά πόσο η *«καστανόφαιη χροιά»* που διαπίστωσε είναι εκχυμώσεις, απάντησε πως *«δεν μπορεί δια γυμνού οφθαλμού»* να το επιβεβαιώσει και πως θα ήθελε να το δει *«με μικροσκόπιο»*. Χαρακτηριστική ήταν η απάντησή του: *«δεν βεβαιώνω υπέρ αυτού ότι είναι, αλλά δεν το αποκλείω κιόλας»*. Ενώ από τη μια ο κύριος Αγαπητός ζητούσε μικροσκόπιο για να επιβεβαιώσει κατά πόσο τα σημάδια που απεικονίζονταν στη φωτογραφία είναι εκχυμώσεις, στη συνέχεια της αντεξέτασής του, δέχτηκε πως οι εκχυμώσεις αυτές διαπιστώνονται μακροσκοπικά δηλαδή δια γυμνού οφθαλμού. Σε άλλο μέρος της μαρτυρίας του, χαρακτήρισε τα μελανόφαια σημάδια ως υπέρχρωση του δέρματος. Όπως χαρακτηριστικά είπε, η *«υπέρχρωση»* *μπορεί να οφείλεται «σε πιθανή άσκηση βίας, αλλά μπορεί να σημαίνει και χίλιες άλλες καταστάσεις»*, όπως είναι δερματική νόσος. Δεν δικαιολόγησε όμως τούτη την απάντηση επιστημονικά. Από την άλλη, η κυρία Καραγιάννη σχολιάζοντας τη φωτογραφία 66 του Τεκμηρίου 7(α) όπου απεικονίζεται ο τράχηλος (λαιμός) του Θανάση κατά τη νεκροψία, ανέφερε ότι το σημείο που υπέδειξε ο κύριος Αγαπητός ως υπέρχρωση, δεν είναι υπέρχρωση αλλά αιμορραγική διαπότιση. Και τούτο γιατί, υπέρχρωση εντοπίζεται στην εξωτερική στοιβάδα του δέρματος όταν παραδείγματος χάριν υπάρχει μια επιδερμική αλλοίωση, ένα τσίμπημα από κάποιο έντομο ή κνησμό. Εξήγησε δε ότι στην περίπτωση του Θανάση, εντοπίζονται μελανόφαιες αλλοιώσεις, οι οποίες όμως δεν βρίσκονται στην εξωτερική στοιβάδα αλλά στην εσωτερική (κάτω) στοιβάδα. Εξήγησε πως στην κάτω στοιβάδα υπάρχουν αγγεία, τα οποία όταν σπασούν λόγω πίεσης, δημιουργούν διάχυση του αίματος σχηματίζοντας τη μελανόφαιη αλλοίωση, *«το σημάδι της μελανιάς»*.

Αποδέχομαι επίσης τη θέση της κυρίας Καραγιάννη ότι ένα άλλο στοιχείο που καταδεικνύει πως το κάταγμα έγινε εν ζωή αποδεικνύεται από τις αιμορραγικές διαποτίσεις και ασφυκτικές κηλίδες που διαπίστωσε στους πνεύμονες του Θανάση, παραπέμποντας προς τούτο στη φωτογραφία 55 της νεκροψίας (*Δες Τεκμηρίο 7(α)*). Όπως εξήγησε, οι αιμορραγικές αυτές διαποτίσεις εντοπίζονται στο πνευμονικό παρέγχυμα κατά την ασφυξία δηλαδή τα αγγεία στον πνεύμονα παθαίνουν αιμορραγία και σπάνε λόγω έλλειψης οξυγόνου. Οι αιμορραγικές διαποτίσεις αποτελούν «*συχνότατο εύρημα*» όπως ανέφερε, στις περιπτώσεις στραγγαλισμού και απαγχονισμού. Ο κύριος Αγαπητός, όταν του υποδείχθηκε η φωτογραφία 55 του Τεκμηρίου 7(α) συμφώνησε πως οι καστανόφαιες κηλίδες όπως τις χαρακτήρισε, μπορεί να είναι «*αιμορραγικές διαποτίσεις*». Τις απέδωσε όμως σε πιθανή «*πνευμονική συμφόρηση*» λόγω της συσσώρευσης μεγάλης ποσότητας αίματος χρονίζουσας, χωρίς να εξηγεί αυτή του τη γνώμη.

Και οι δύο Παθολογοανατόμοι, συμφώνησαν πως στη φωτογραφία 17 του Τεκμηρίου 7(α) διαπιστώνεται δάγκωμα της γλώσσας από τον Θανάση. Συγκεκριμένα, στη φωτογραφία φαίνονται στη γλώσσα του Θανάση δύο αιματωμένα σημεία δεξιά και αριστερά. Η εξήγηση ωστόσο που δόθηκε από τους δύο εμπειρογνώμονες είναι διαφορετική. Η κυρία Καραγιάννη είπε πως «*κατά την πράξη του στραγγαλισμού εκ των πραγμάτων αντιδραστικά το θύμα σφίγγει τα δόντια, για να μπορέσει να αντιρροπήσει την πίεση που νιώθει στην τραχηλική χώρα*». Ο κύριος Αγαπητός ανέφερε ότι τα σημάδια που φαίνονται στη γλώσσα του Θανάση «*ενδεχομένως*» να είναι «*αλλοιώσεις εξ αντιτυπίας*», που συμβαίνουν σε περίπτωση τροχαιού δυστυχήματος. Όπως χαρακτηριστικά είπε όταν κάποιος κτυπά με το μέτωπο στο τζάμι του αυτοκινήτου, το δέρμα στο μέτωπο παρουσιάζει βλάβη αλλά στο πίσω μέρος του εγκεφάλου σχηματίζεται θλάση η οποία μπορεί να είναι θανατηφόρα. Αποδέχομαι πάλι ως βάσιμη και ορθή την εξήγηση της κυρίας Καραγιάννη. Η θέση του κύριου Αγαπητού ότι αυτά τα αιματώματα στη γλώσσα του Θανάση προκλήθηκαν από αλλοιώσεις εξ' αντιτυπίας συνεπεία παραδείγματος χάριν τροχαιού ατυχήματος δεν ευσταθεί. Παραπέμπω στο σύνολο των γεγονότων της μεγάλης και πολύπλοκης αυτής υπόθεσης όπου δεν παρουσιάζεται κανένα στοιχείο που να καταδεικνύει ότι ο Θανάσης υπήρξε θύμα θανατηφόρου δυστυχήματος.

Πέραν των πιο πάνω, η κυρία Καραγιάννη εξήγησε εμπειριστικώς το μηχανισμό πρόκλησης θανάτου από στραγγαλισμό. Συγκεκριμένα είπε ότι σε περίπτωση στραγγαλισμού, το θύμα δεν πεθαίνει από το σπάσιμο του κέρατος του υοειδούς οστού. Παραθέτω αυτούσιο το σχετικό απόσπασμα από τη μαρτυρία της κυρίας Καραγιάννη: «*Το*

κάταγμα του υοειδούς οστού είναι η απόδειξη της απόπειρας και κατ'επέκταση του θανάτου μετά τον στραγγαλισμό, συν τα υπόλοιπα ευρήματα», εξηγώντας ότι άνθρωπος πεθαίνει από την πίεση στις καρωτίδες και την απόφραξη των αεροφόρων οδών. Διευκρινίζοντας είπε όταν ένας επιδιώκει να στραγγαλίσει άλλο πρόσωπο ασκεί πίεση στην τραχηλική χώρα. Το άκρο του υοειδούς οστού δέχεται τη μεγαλύτερη πίεση και σπάζει. Συνεχίζοντας, επί τούτου, είπε ότι κατά τη διάρκεια του στραγγαλισμού πιέζονται οι καρωτίδες δεξιά και αριστερά, κλείνουν οι αεροφόροι οδοί με αποτέλεσμα ο άνθρωπος να πεθάνει από ασφυξία. Όπως αναφέρει το βιβλίο «Ιατροδικαστική» του Κουτσελλίνη (ανωτέρω), το κάταγμα του υοειδούς οστού αποτελεί το «χαρακτηριστικότερο ίσως εύρημα» στραγγαλισμού. Όπως περαιτέρω αναφέρεται στο βιβλίο, «το κάταγμα αφορά τα κέρατα του οστού και επέρχεται από τη σύνθλιψη του ανάμεσα στον αντίχειρα και το δείκτη. Όταν βρεθεί ένα τέτοιο κάταγμα στο υοειδές, ο στραγγαλισμός είναι βέβαιος, χωρίς όμως να αποκλείεται στην περίπτωση που δεν βρεθεί». Είναι για αυτόν το λόγο που θεωρεί η κυρία Καραγιάννη πως το πρόσωπο που στραγγάλισε τον Θανάση είναι αριστερόχειρας. Και τούτο διαπιστώνεται όπως εξηγεί από τη θέση που βρίσκεται το υοειδές οστό και τη μεγάλη πίεση που ασκεί ο αντίχειρας έναντι των άλλων δακτύλων. (Δες εικόνες 10.1 και 10.3 του Τεκμηρίου 22 και εικόνα 33 του Τεκμηρίου 25).

Το εύρημα της κυρίας Καραγιάννη πως το κάταγμα του υοειδούς οστού έγινε εν ζωή, συνάδει και με αυτά που ανέφερε στη μαρτυρία της η Ελευθερία Χαριλάου, ανθρωπολόγος η οποία ενεργούσε εκ μέρους της Δημοκρατίας, κατά την εκταφή και εξέταση του σκελετικού οστού του Θανάση. Όπως είπε, το κάταγμα στο υοειδές οστό δεν περιλαμβάνονταν στα περιθανάτια ή μεταθανάτια τραύματα και ως εκ τούτου η εξέταση από μέρους της, του υοειδούς οστού δεν ενέπιπτε στη δική της εμπειρογνωμοσύνη. Τούτο οδηγεί στο συμπέρασμα πως και η κυρία Ελευθερία Χαριλάου έκρινε ότι το κάταγμα στο υοειδές οστό ήταν προθανάτιο δηλαδή έγινε εν ζωή.

Στην τελική της αγόρευση, η Εισαγγελία εισηγήθηκε πως στο πόρισμα δεν πρέπει να αναφέρεται αιτία θανάτου αλλά αυτό να παραμείνει «ανοικτό». Υπενθυμίζω πως μέχρι εκείνη τη στιγμή, δηλαδή μέχρι το στάδιο των τελικών αγορεύσεων, η θέση της Εισαγγελίας ήταν πως ο θάνατος προκλήθηκε από πτώση εξ ύψους και πως ο Θανάσης αυτοκτόνησε. Ακόμη και μετά την απόφαση του ΕΔΑΔ, η Εισαγγελία πρότεινε ως εμπειρογνώμονα μάρτυρα τον Πανίκο Σταυριανό, ο οποίος μαζί με τις αστυνομικές αρχές κατέληξε στο συμπέρασμα πως ο Θανάσης αυτοκτόνησε. Στη συνέχεια και μετά την απόφαση του ΕΔΑΔ, η Εισαγγελία δεν αποδέχθηκε ούτε το πόρισμα των Ιδιωτών Ποινικών

Ανακριτών Μάτσα και Αλεξόπουλου, που διόρισε ο ίδιος ο Γενικός Εισαγγελέας, προφανώς γιατί σε αυτό αποφάνθηκαν ότι ο θάνατος του Θανάση οφείλετο σε εγκληματική ενέργεια. Η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα με σαφήνεια δήλωσε πως δεν επρόκειτο να καλέσει τον Σάββα Μάτσα ως μάρτυρα στη διαδικασία. Τον Σάββα Μάτσα όμως κάλεσε η οικογένεια και αυτός όπως και η κυρία Καραγιάννη έτυχαν έντονης, επίμονης και σκληρής αντεξέτασης από την εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα.

Ο Μενέλαος Αντωνίου στον οποίο ανατέθηκε η έρευνα μετά το πόρισμα των Ιδιωτών Ποινικών Ανακριτών, καταθέτοντας στο Δικαστήριο είπε πως η έρευνα του κατέδειξε πως *«δεν υπάρχει εγκληματική ενέργεια»*.

Κατά τη γνώμη μου, έχει σημασία και η επιστολή που έστειλε η Εισαγγελία προς τον κύριο Αγαπητό, μετά τη λήψη της έκθεσης του. Διαβάζοντας με προσοχή αυτήν την επιστολή, φαίνεται εκ πρώτης όψεως, μεταξύ άλλων να τίθενται και επιστημονικά ερωτήματα. Διακρίνεται όμως από τη διατύπωση των ερωτημάτων προς τον κύριο Αγαπητό, η επιδίωξη της Εισαγγελίας για απόρριψη των ευρημάτων της κυρίας Καραγιάννη.

Ο κύριος Αγαπητός στην έκθεση του κατέληξε σε συμπέρασμα *«πιθανής κάκωσης γενόμενης εν ζωή»*. Στη μαρτυρία του όμως δεν υποστήριξε την πιθανότητα η κάκωση να έγινε εν ζωή. Με εμφανώς αλλοιωμένη θέση, ο κύριος Αγαπητός στη μαρτυρία του πρόβαλε άλλες πιθανές εκδοχές οι οποίες δεν διατυπώνονται στην έκθεση του. Καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας, χρησιμοποίησε τις φράσεις *«πιθανόν»*, *«μπορεί»*, *«ίσως»*, *«δεν είναι σίγουρο»* *«δεν βεβαιώνω υπέρ αυτού...αλλά δεν το αποκλείω κιόλας»*, καταλήγοντας τελικά πως οι πιθανότητες το κάταγμα να έγινε εν ζωή ή μεταθάνατο να είναι ίσες. Χαρακτηριστική ήταν η απάντηση που έδωσε σε σχετική ερώτηση που του υποβλήθηκε στο τέλος της μαρτυρίας του, αν με βάση την έκθεση του είναι πιο πιθανόν η κάκωση να έγινε εν ζωή παρά μεταθάνατο: *«Εγώ, κυρία Πρόεδρε, θα θεωρούσα ίσες πιθανότητες και λιγότερο πιθανότητα την εκ γενετής ανισομεγέθεια των μελών του ανθρώπινου σώματος»*.

Αποδέχομαι χωρίς κανένα δισταγμό την επιστημονική άποψη που εξέφρασε στη γραπτή της έκθεση και που υποστήριξε στη μαρτυρία της η κυρία Καραγιάννη. Παρακολουθώντας την κυρία Καραγιάννη να καταθέτει και αξιολογώντας όσα είπε στη μαρτυρία της κρίνω πως είχα ενώπιον μου μια πλήρως καταρτισμένη στην ειδικότητα της μάρτυρα η οποία με εντιμότητα και αίσθημα καθήκοντος προς την επιστήμη της και προς το Δικαστήριο, εξέφρασε με σαφήνεια και γλαφυρότητα τις επιστημονικές της διαπιστώσεις αναφορικά με

την παρούσα υπόθεση. Κρατώ ιδιαίτερα αυτό που η ίδια ανέφερε στη μαρτυρία της ότι δηλαδή δεν εκφράζει προσωπική άποψη καθότι τα πραγματικά ευρήματα όπως εκτίθενται στην παρούσα υπόθεση εξ αντικειμένου στηρίζονται σε σχετική βιβλιογραφία που παρέθεσε.

Αισθάνομαι το καθήκον να παρατηρήσω ότι η αναλλοίωτη θέση του Γενικού Εισαγγελέα και της αστυνομίας ήταν από την αρχή πως το πόρισμα του Θανατικού Ανακριτή θα πρέπει να απέκλειε την εγκληματική πράξη. Και αυτή η στάση συνεχίστηκε και μετά την απόφαση του ΕΔΑΔ. Μετεβλήθη μόνο όπως υπέδειξα πιο πάνω στην αγόρευση της εκπροσώπου του Γενικού Εισαγγελέα, πως το πόρισμα πρέπει να παραμείνει ανοικτό.

Το πόρισμα μου είναι πως ο Αθανάσιος Νικολάου (Α.Δ.Τ 792029), η σορός του οποίου ανευρέθη κάτω από το γεφύρι της Άλασσας, απεβίωσε στις 29/09/2005 από στραγγαλισμό συνεπεία εγκληματικής ενέργειας.

Τα υπόλοιπα γεγονότα της υπόθεσης όπως με λεπτομέρεια αναφέρονται στο κείμενο της απόφασης πλαισιώνουν σαν κορνίζα τα αίτια θανάτου.

(Υπ.)

Ντ. Βαρωσιώτου

Θανατικός Ανακριτής

Πιστό Αντίγραφο

Πρωτοκολλητής